
PRINTED IN U. S. A.

Joseph K. Nicholes Ok
Kjöbt i Aarhus - d. 20, 19

HJORTENS FLUGT.

ET DIGT

AF

CHRISTIAN WINTHER.

FJORTENDE OPLAG

MED INDLEDNING OG OPLYSNINGER

VED

VERNER DAHLERUP.

GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN 1908 KRISTIANIA

KØBENHAVN. — GRÆBES BOGTRYKKERI.

INDLEDNING.

Da «Hjortens Flugt» første Gang udkom, i Slutningen af Aaret 1855, var Christian Winther en Mand, som nærmede sig stærkt til de 60 Aar. Det er derfor ikke underligt, at en ellers skarpsindig Kunstdommer (Goldschmidt) tænkte sig Muligheden af, at Digteren havde skrevet dette sit Hovedværk for længere Tid siden. Hvem skulde ogsaa tro, at disse Sange, der helt igennem bærer Præg af en ungdommelig Kærlighed til Livet og Naturen, var skrevet af en Mand, der forlængst var kommen over den Alder, hvori Digtere plejer at naa Højdepunktet i deres Udvikling. Og dog er det saaledes! Chr. Winther havde ganske vist allerede, da han var i Trediverne, fattet Planen til et «Hjortedigt», men «Hjortens Flugt» blev dog ikke skrevet, før han var bleven en ældre Mand, og efter at han for længe siden havde skaffet sig et Navn blandt vore største Digtere.

Han fødtes den 29. Juli 1796 i den sydsjællandske Landsby Fensmark, hvor hans Fader var Præst. Men allerede i sit 10. Aar kom han fra Hjemmet, der snart efter opløstes ved Faderens Død (1808). Skønt det altsaa kun var den første Barndom, han tilbragte i sin Faders Præstegaard, blev dog de Indtryk, han modtog her, bestemmende for hele hans Digterliv:

Han lærte her den sjællandske Natur at kende, den Natur, hvis Sanger han skulde blive mere end nogen anden. Mærkeligt er det ogsaa, at, medens de fleste andre Menneskers tidligste Barndomserindringer angaar en eller anden Hændelse, hvori Mennesker spiller Hovedrollen, saa er det første Barndomsminde, Chr. Winther har fortalt om, et Minde om det Indtryk, Naturen havde gjort paa ham. Paa sin fjerde eller femte Fødselsdag blev han vækket tidlig om Morgenen af sin Moder, som bar ham halvsovende ned i Haven, og der, «paa Højen, hvor der stod fire store Lindetræer og et stort Asketræ, og hvorfra man havde en vid Udsigt over Holmegaards Tørvemose til Broksø og det fjerne Gisselfeldt, satte hun mig paa et stort Bord, hvor vi ellers tit drak Te om Aftenen, og nu kom det, som var mig tiltænkt. Nu fik jeg Øjnene op og saa den hele brede Dal mellem Fensmark Sogn og det hinsidige ganske opfyldt af Sommerens hvide Nattetaage fra Mosekonens Bryggers. Jeg var saa vidt, at jeg vidste, min Moder vilde forunde mig at se noget smukt og dejligt; men nu — og alt forlængst — ved jeg, at hun, netop hun, aldrig havde til Hensigt paa en unaturlig Maade at vække højere Ideer, Begejstring eller sligt i min unge Sjæl. Der stod en Stjerne paa Himlen — den Stjerne glemmer jeg aldrig.[1] Lidt efter lidt kom Solen frem, og det Skuespil, som saa mange Tusinde Poeter forgæves have søgt at beskrive, oprulledes for mit barnlige Øje. Naar jeg siden har set omtrent det samme, mindedes jeg altid dette første Syn, og det blev altid ufordunklet.» Det er denne hyggelige Natur med Agre, Enge, Moser og Skove, som Chr. Winther atter og atter besynger (se f. Eks. Digtet «Sjælland» og «Paa Herreborgen» i «Hjortens Flugt»).

---

[1] Sammenlign Chr. Winthers Digt: «En Sommernat».

Efter et kort Ophold i København kom Hr. Winther (Maj 1807) til Latinskolen i Nykøbing paa Falster, og i denne By bosatte hans Moder sig ogsaa i Sommeren 1810. Men allerede næste Aar «sørgede hun paa bedste Maade for Drengens Vel ved at skænke ham en anden Fader», idet hun giftede sig paa ny, nemlig med den senere Biskop Rasmus Møller, Digteren Povl Møllers Fader.

1815 blev Chr. Winther Student. Efter sin Moders Ønske valgte han Teologi til sit Studium, men det blev ikke Universitetsarbejdet, der kom til at øve den største Indflydelse paa ham; derimod blev han snart en ivrig Deltager i det lystige Studenterliv, som paa den Tid begyndte at røre sig paa Regensen, hvor han boede. «Sold» med jævnaldrende Venner, firstemmig Sang, hvortil hans smukke Basstemme og fine Øre gjorde ham skikket, Læsning af Digterværker. bl. a. italienske, fyldte hans Tid langt mere end Pligtarbejdet. Det var Chr. Winther og hans Venner, der 1820 stiftede Studenterforeningen, og til det Gilde i Regensgaarden, som gav Anledning til Foreningens Stiftelse, skrev han sin første offentliggjorte Sang: «Her under Nathimlens rolige Skygge» med det stolte Omkvæd «Herrer vi ere i Aandernes Rige, vi er den Stamme, som evigt skal staa».

Ogsaa uden for Studenterkredsene var han en hyppig Gæst i Selskaber; bl. a. kom han i 15 Aar næsten daglig paa det berømte Bakkehus.

Endelig, efter at have været Student i 9 Aar. blev Chr. Winther teologisk Kandidat i Oktober 1824. Sin Eksamen fik han aldrig Brug for; vel søgte han et Par Gange Embeder (f. Eks. som Sømandspræst i Hull og som Sognepræst i Roholte); men han fik aldrig noget saadant. Derimod var han nogle Gange Lærer en lille Tid, bl. a. (kort efter sin Eksamen)

Huslærer hos en københavnsk Grosserer, senere (1841) var han nogle Maaneder i Neu-Strelitz som Lærer i Dansk for Prinsesse Mariane, Kronprinsens (Frederik den Syvendes) Forlovede. I øvrigt tilbragte han hele sit Liv som en uafhængig Mand; en Digternatur som Chr. Winther vilde næppe have passet i Embedsstanden.

Hans Liv er ikke rigt paa store Begivenheder; naar man undtager nogle Udenlandsrejser, især til Italien, er der i hele hans lange Liv ikke hændt ham noget mærkeligt af ydre Natur. Hvad der giver det Indhold, er de indre Oplevelser, først og fremmest hans Kærlighed. Chr. Winther var ikke længere nogen ung Mand, da han blev forelsket i sin senere Hustru, Julie Constance, født Lütthans, og Forholdene gjorde, at hans Kærlighed i Begyndelsen maatte holdes hemmelig; hun var dengang en anden Mands Hustru. Vel blev hun 1843 skilt fra sin Mand, men først 1848 blev hun viet til Chr. Winther. Sin Kærlighed har han givet Udtryk i den dejlige Række Digte (139 i Tallet), som han kalder «Til Een», og ligesom han havde besunget sin «Vandrings Lys» under Adskillelsen, saaledes blev han ved til sin Dødedag at synge hendes Pris.

Chr. Winther fik i Tidens Løb mange Beviser paa, at hans Digtning var trængt ned i og elsket af det danske Folk. Men med denne Hæder lod han sig ogsaa nøje; han attraaede intet Udmærkelsestegn, afviste f. Eks. gentagne Gange Ridderkorset. Da han skulde til Strelitz, modtog han dog en Professortitel af Hensyn til det fremmede Hof, og fra 1851 til sin Død oppebar han Digtergage.

Som en 80-aarig Olding døde Chr. Winther i Paris den 30. December 1876. I sit bekendte Digt «Sjælland» havde han udtalt Ønsket om at blive jordet i sin Fødeø:

Naar alting er til Ende,
og Natten stunder til,
naar slukket er i Mulmet
Livssolens Straalespil, —
ak, kunde jeg da lægge
til Ro mig i din Eng,
dit Grønsværtæppe trække
over mig og min Seng!

I Overensstemmelse med dette Ønske bragte man hans Lig til København, hvor det begravedes paa Holmens Kirkegaard.

Chr. Winther har ikke som saa mange andre af vore største Forfattere maattet udstaa nogen lang Kamp, inden han blev anerkendt som en stor Digter; straks, da han fremtraadte med sin første Digtsamling, og lige til sin Død mødte han den fortjente almindelige Paaskønnelse. En af Grundene til denne Kendsgerning er det maaske, at han ventede meget længe, inden han traadte offentlig frem som Digter. «Da jeg var ung,» sagde han selv, «var jeg yderst ængstelig for at prostituere mig ved at lade nogen se mine Vers, som jeg ikke selv satte stor Pris paa. Jeg har derfor dengang i forskellige Perioder tilintetgjort fire, fem store Pakker Papirer med Digte af mig». Hans første Digte fremkom i Aviser og Tidsskrifter (i Begyndelsen af Tyverne); men han var over 30 Aar gammel, da han (1828) udgav sine «Digte», som i Aarenes Løb efterfulgtes af mange andre Digtsamlinger og Fortællinger («Nogle Digte», «Digtninger», «Fire Noveller», «Nye Digte» o. s. v.). Hans «samlede Digtninger» udgør 11 Bind. At skildre disse Værker her vilde føre os alt for vidt[1]; alle

---

[1] Indgaaende Skildringer af Chr. Winthers Digte er især givet af C. Rosenberg (i Dansk Maanedsskrift 1861, 2. Bind), G. Brandes: Samlede Skrifter, 2. Bind, 1899 og P. Levin: Chr. Winther, et Digterbillede 1896. Digterens Liv er skildret af Nikolaj Bøgh i det omfangsrige Værk: Chr. Winther, et Livsbillede I—III, 1893—1901.

vil kende i det mindste nogle af dem; mange af hans Digte lærer man udenad i Barnealderen («Flugten til Amerika», «Dansen i Skoven», «Matrosen», «En Ven», «Ridder Kalv»); de fleste kender ogsaa mindre Digte som «Flyv, Fugl, flyv!», «Elskovsseglet», «Sjælland», «Murad», eller større Fortællinger paa Vers som «Ringens Indskrift» og «Annette». Til hans mest kendte Værker hører ogsaa hans «Træsnit» («Henrik og Else», «Erik og Ellen», «Jakob og Lone» o. s. v.), 12 Smaadigte, hvori han skildrer Kærlighed mellem danske Bønderkarle og Piger. Her skal kun omtales «Hjortens Flugt», det Værk, hvori man bedst ser alle hans Digterejendommeligheder: hans store Kendskab til Naturen, hans frejdige Syn paa Livet, men først og sidst hans enestaaende Evne til at behandle vort Modersmaal i klangfulde, malende Vers.

«Hjortens Flugt» er, om man vil, et historisk Digt, dog ikke i samme Forstand som f. Eks. Ingemanns Romaner; det maa snarere kaldes en fri Digtning med en historisk Baggrund. Tiden er temmelig bestemt angiven til omtrent Aar 1420, lidt før og lidt efter, og der hentydes lejlighedsvis til historiske Begivenheder: Erik af Pommerns Kampe for Sønderjylland, hans Rejse til det hellige Land, hans Skæbne, efter at han var bleven fordrevet fra Danmark m. m. Kongen selv skildres nøjagtig i Overensstemmelse med den tidligere gængse Opfattelse af denne ulykkelige Mand. Ogsaa Dronning Filippa optræder; men af hende er Billedet langt mere ubestemt: vi faar intet Indtryk af den kække Dronning, som forsvarede København mod Hansestædernes Flaade, men kun af den elskelige, rene og dog tilsidesatte «Jomfrudronning».

Hvad Skildringen af Tidens Sæder og Skikke angaar, da har Chr. Winthers Kilde været de danske Folkeviser: vi ser Folkevisernes Riddere og Legere

for os, vi ser Borgene med deres Rosenlunde, Grave, Vindebroer, Borgeled, Højenloft, Fruerbur og Mørkestue, alt skildret som i de gamle Viser; Ridderne «beder» de vilde Dyr, Kvinderne «væver i Lad» og spiller Terning paa Tavl. Vi møder den katolske Kirke med dens Helgener, dens Munke og Nonner, og vi genkender Folkevisedigternes Tro paa hemmelige Trolddomskunster, Menneskers Forvandling til Dyr og fremtryllet, altbetagende Kærlighed. — For Bøndernes Vedkommende frembyder vore Folkeviser derimod ikke saa rigt et Stof; derfor maa Digteren ty til sine egne Minder og skildre deres Bryllupper, «Riden Sommer i By» m. m. saaledes som han vel har kendt dem fra sin egen Barndom og Ungdom[1]

Digtets Personer er med Undtagelse af Kongen og Dronningen, i alt væsentligt Chr. Winthers egne digteriske Skabninger. Dog er det kun Bipersonerne (som Mølleren og de andre Bønder) og blandt Hovedpersonerne Folmer Sanger, Frøken Ellen og Rhitra, som helt og holdent er opfundne af ham selv. For de andre Hovedpersoners Vedkommende har han derimod haft historiske Holdepunkter, for saa vidt som der omtrent paa den omtalte Tid virkelig levede Personer, som bar de her fra Digtet kendte Navne.

Flest laante Træk har Chr. Winther benyttet for Peder Jærnskægs[2] Vedkommende; om ham fortælles i gamle Kilder netop de to Begivenheder, der spiller Hovedrollerne i hans Liv: Fangenskabet i Vismar (se Note til Side 130 Linie 24) og hans ulykkelige Ægteskab med Maren Skave. Om dette sidste

---

[1] Pudsigt er det at se, at han i Sangen «Paa Herreborgen» lader Storken staa paa Sognefogdens Tag; Digteren glemmer et Øjeblik helt, at Talen er om Middelalderen.

[2] Slægten Jærnskæg ejede Godser i Nordsjælland, om end ikke ganske paa det Sted, hvor Hr. Peders Borg efter Digtet skal have ligget.

fortæller Peder Syv i sin Udgave af Folkeviserne følgende gamle Sagn: «Peder Jærnskæg siges at have haft en Skave til Hustru, berygtet for Letfærdighed, hvilken han derfor kryste ihjel i Barselseng, der han havde sit Harnisk paa under Klæderne, og han mente det ej at være sit Barn»[1]. Efter disse to Smaahistorier har Chr. Winther saa formet sin ejendommelige, rørende, lidt komiske gamle Herre.

Jens Due er en Person, der i Historien er ganske anderledes velkendt end Hr. Peder; han spillede en betydelig Rolle paa Dronning Margretes og Erik af Pommerns Tid, og som Rigens Hofmester indtog han endog en Tid lang den højeste Stilling i Landet. Men af den historiske Jens Due har Chr. Winther kun beholdt hans Værdighed (han kalder ham dog «Marsk») og hans skaanske Herkomst; i øvrigt har han, ved at gøre sin Jens Due til Deltager i Peder Jærnskægs Hændelser, selv skabt en ny Figur, som har lidet mere end Navnet til fælles med Erik af Pommerns Hofmester.

Hvad Strange Nielsen angaar, har Digteren ogsaa for hans Vedkommende laant en virkelig Persons Navn, ja han har endog beholdt hans Hjemstavn og hans Faders Navn[2], men ellers

---

1 Det samme Sagn, der findes omtalt i Adelsdamers Slægtebøger, ligger ogsaa til Grund for en dansk Folkevise, som først nylig er bleven trykt (som Nr. 356) i A. Olriks Samling af danske Ridderviser; i Visen kryster «Hr. Peder» sin Slegfred «Stolt Blidelil» ihjel, efter at hun har været ham utro ved at drikke «Fæstensøl» med en anden Ridder.

2 Hvad Chr Winther derimod ikke kunde vide, er det, som en lærd Kender af den danske Adels Historie (A. Thiset) senere har oplyst, nemlig at Strange var en Frænde af Niels Ebbesen, saaledes som hosstaaende Stamtavle vil vise:

Ebbe Strangesen.

Esge Ebbesen. — Strange Ebbesen — Niels Ebbesen.

(Strange Ebbesen:) Ebbe Strangesen. — Niels Strangesen.

(Niels Strangesen:) Strange Nielsen.

intet. Den historiske Hr. Strange blev under Kristjern den Første Rigshofmester og levede endnu paa Kong Hans's Tid. At han virkelig skulde have foretaget et «Hjorteridt», vides der intet om; denne Begivenhed minder derimod om den fra Karl XII's Historie bekendte Kosak-Hetman Mazeppas Ridt paa en vild Hest, hvilket er poetisk behandlet af Byron[1].

Endelig er Udgangspunktet for det, der fortælles om Gulitza, følgende lille Bemærkning, som findes i Arild Hvitfeldts Krønike ved Aaret 1404: «Udi dette Aar, paa Lante Ryen døde en Kvinde, hed Gulitze; hun var den sidste, som levede af dem, der Vendiske havde talt.»

Ved Hjælp af disse halvt eller helt digtede Personer er det nu, at Chr. Winther bygger sin kunstnerisk sammentømrede Handling, en Handling, som er rig paa Afveksling, skønt hele Digtet i Virkeligheden kun handler om eet eneste Æmne, nemlig Kærlighed.

Egentlig nye og ejendommelige Kærlighedsforhold har Chr. Winther ganske vist ikke skildret i «Hjortens Flugt»; men han har forstaaet at sammenknytte sine mange smaa Kærlighedshistorier til et helt, stort Kærlighedsdigt, der, ogsaa hvad Indholdet angaar, kan fængsle vor Interesse. Vi ser den unge Bondepige sørge over sin Elsker, der, fangen i onde Magters Garn, er hende utro; vi ser Bondekarlen Jens Pode sukke under Narremasken i Anledning af sin Kæreste, som den raa, sanselige Herremand vil

---

[1] Et lille hjemligt Tilknytningspunkt for Hjortens Vedkommende har man dog maaske i følgende danske Folkesagn: I Kristian den Fjerdes Regeringstid fangede man i Skoven en Hjort, der havde tilhørt Kong Frode, hvilket saas deraf, at om dens Hals hang en kostelig Guldkæde, paa hvilken stod skrevet disse Ord: «Fred mig! Frode freded' mig!»

tvinge til Utroskab. Vi lærer et Pligtgiftermaal at kende; Skinsygen og dens frygtelige Følger fremstilles i Peder Jærnskægs Historie. Rhitras forsmaaede Kærlighed til Strange ser vi vende sig til et uforsonligt Had. Men vor Hovedinteresse knyttes dog til tre forskellige Kærlighedsforhold: mellem Kongen og Rithra, mellem Strange og Ellen og endelig mellem Folmer og Dronningen.

Rhitra hører allerede ved sin Fødsel hjemme i en anden Verden end Digtets øvrige Hovedpersoner, hun tilhører en fremmed Folkestamme, og hun skal endogsaa kun halvt være af menneskeligt Udspring: over hendes Fødsel hviler et hemmelighedsfuldt Slør, hun antages at være en Datter af «Nattens sorte Gud». Det er denne hendes halvt menneskelige, halvt dæmoniske Oprindelse, som efter Moderens Mening betinger hendes «frygtelige Magt». Men Digteren giver endnu en Forklaring af hendes dæmoniske Indflydelse paa Kongens Sind, nemlig den lille Guldsnog, hun bærer i sit venstre Øre; denne Snog bliver for Rhitra det samme, som efter Folkesagnet Tovelilles[1] Ring blev for hende (se J. L. Heibergs Skuespil «Syvsoverdag»). Ved Hjælp af Snogen kan Rhitra binde Kongen til sig paa lignende Maade, som i de gamle Folkeviser Ridderen ved at riste Runer kan tvinge en Kvinde til Kærlighed. Men denne Kærlighed er ikke nogen ægte, naturlig Følelse; det er en sanseberusende Lidenskab, der gør

---

[1] Sagnet lader ogsaa Tove være født paa Rügen. Man sammenligne ligeledes følgende Linier af Chr. Winthers Digt «Kong Volmer paa Rejsen»:

Hvo skulde dog tænkt, o Tovelil!
At din Fletnings gulbrune Slange
Skulde vorde en Snare, stærk og snild,
Dannerkongen at fange?

sin Genstand til et viljeløst Redskab i en andens Haand; Kongen bringes til at glemme alt for den skønne Troldpige, som har hildet ham i sit Garn. Han kan ogsaa kun frelses ved et Under, idet Rhitra, tvungen ved Trolddomskunster, selv røber, hvori hendes overnaturlige Magt bestaar.

Som Modsætning til dette Par staar Strange og Ellen. Det, der sammenbinder dem, er en Kærlighed saa ren, «at Himlens rene Engle maatte juble derved», og denne Følelse bevares usvækket gennem al Modgang for til sidst at føre dem til Sejr. Hr. Strange er dog ikke Ridder for intet: sin Æts uplettede Adelsskjold holder han højt i Agt, og hellere end at vanære sin ældgamle Slægt vil han give Afkald paa sin egen Lykke. Mod Slutningen af Digtet har Chr. Winther dog ikke nænnet at lade ham holde fast ved sit Forsæt: han lader Kærligheden sejre over alle Betænkeligheder; men ved Hjælp af de elskendes kønne lille Kærlighedsvise faar Strange i næste Øjeblik det afgørende Bevis for, at hans Elskov heller ikke efter Ridderskabets Love har været brødefuld.

Folmer Sanger er Digter, en aandelig Slægtning af Sydens Troubadourer (sammenlign Schack Staffeldts «Troubadouren»). Han elsker den skønne Natur, han elsker alle skønne Kvinder, men han lader sig ikke binde til nogen enkelt, han elsker først og fremmest Friheden ligesom den stolte Kronhjort[1]. Det kan ikke nægtes, at han undertiden gør et noget letfærdigt Indtryk (se navnlig hans Forhold til Inger og ved Rhitras Leje). Men een Kærlighed

---

[1] Ligesom Digtet begynder med, at Hjorten flygter ud i den fri Natur, saaledes ender det med Folmer Sangers Flugt fra det bundne Liv, som tilbydes ham af Strange og Ellen; heller ikke han vil «staa i Fold».

holder han dog fast ved: hele Digtet igennem virker han til Dronningens Ære, hende ser han op til med en ærefrygtsfuld, tilbedende Følelse, hun er for ham Legemliggørelsen af alt det skønne og ædle i Kvindenaturen; det er derfor hans største Lykke at maatte kalde sig hendes Sanger. Der er, som man har gjort opmærksom paa, i Folmer Sangers Kvad til Dronningens Pris undertiden noget, der minder om Chr. Winters Digte «Til Een».

Skuepladsen for Digtets Handling er Sjælland, Chr. Winthers Fødeø. Kun i et Par indlagte Fortællinger flyttes vi til fremmede Lande; Gulitza fortæller om Rügen, Peder Jærnskæg om sit Fangenskab i Vismar, og Iver Bugge om sin Faders Forvandling i Italien[1]. Men hele det øvrige Digt er uadskilleligt knyttet til Sjælland og den sjællandske Natur.

Handlingen foregaar nu dels i Sydsjælland (Præstø- og Næstved-Egnene), dels i Nordsjælland, ved Gurre og paa Nordkysten, og disse Egne skildrer Digteren med en geografisk Nøjagtighed, som viser, at han kender dem ud og ind. Hovedopgaven for ham har dog ikke været at give en paalidelig Beskrivelse af de paagældende Egne, selve Landskabet er det underordnede; men den Stemning, der hviler over den sjællandske Natur, er Hovedsagen, og denne Stemning smelter fuldstændigt sammen med Begivenhederne, saaledes at Naturskildringerne ikke bliver noget, man kan springe over, uden at det skader Nydelsen af det øvrige; hvis de manglede, vilde det

[1] Medens de to andre Fortællinger er nødvendige efter hele Digtets Plan, kommer Historien om Æslet temmelig mærkværdigt og afbryder Handlingen; den bærer ogsaa et helt andet Præg end det øvrige Digt, men minder stærkt om en Forvandlingsscene, der skildres i Romanen «Det dejlige Æsel» af den latinske Forfatter Apulejus (2. Aarhundrede e. Kr.).

hele kun blive en Række brogede Billeder uden Baggrund.

Netop Naturskildringerne er Digtets allerskønneste Partier; man læse f. Eks. atter og atter Beskrivelsen af den varme Septemberdag i «Flugten», af Efteraaret i Begyndelsen til «Den vandrende Sanger», af Foraaret (Begyndelsen til «Jørgen og Anna») tidlig Morgen i Maj (Begyndelsen til «Skovbroderen»), varm Eftermiddag i Maj (Begyndelsen til «Hr. Peder Jærnskæg»), Sommernatten (Folmers Sang i «Uglens Hjerte»), Tordenluften («I Riddersalen»), Havet i Storm og Stille (Begyndelsen til «Et Farvel»), for nu blot at nævne de betydeligste.

Medens vi saaledes har mange Skildringer af Sommeren og yndige Foraars- og Efteraarsdage, mangler Vinteren næsten ganske; den omtales kun med to Vers i Slutningen af «Gulitza». Værd at lægge Mærke til er ogsaa Begyndelsen til «Et Farvel», hvori det hedder:

Saa gik der da en Vinter,
Saa kom der en Vaar,
Og Engen staar i Blomster,
Og Bogfinken slaar.

Det er, som om Vinteren var meget snart overstaaet, medens vi den største Del af Aaret havde dejligt, mildt Vejr.

Til Chr. Winthers Naturbeskrivelser hører Dyrene nødvendigt med; det er aldrig «døde» Landskabsbilleder, han maler, de oplives stadig ved levende Skabninger, som bidrager til at give Billederne deres Præg. Og de Dyr, der omtales, er meget forskelligartede; alene i de nysanførte 8 Eksempler paa Naturskildringer forekommer følgende: Vildsvinet[1], Sno-

---

1 Som bekendt var Vildsvinet forhen almindeligt i Danmark.

gen, Skovduen, Spætten, Ræven, Storken, Kragen, Gøgen, Lærken, Frøerne, Myggene, Ravnen, Hugormen, Stæren, Viben, Tudserne, Edderkoppen, Bogfinken og Sælhunden. Ogsaa Menneskene optræder jævnlig i Selskab med Dyr, saaledes har Bondepigen Anna sin Hund, som hun leger med, Folmer Sanger ledsages overalt af sin Puddel, Dronningen klapper sin hvide Mynde, og Ellen fodrer Fiskene i Parken.

Især knyttes dog Interessen til den prægtige Kronhjort, som afgjort hører med til Digtets «Hovedpersoner»: den er det stumme Vidne til de elskendes første Møder, den er det uskyldige Redskab ved deres Adskillelse, den bærer deres Skæbne om sin Hals, og det er endelig den, som — lokket hid ved Kærlighedssangen — giver Strange Ret til fuldt ud at følge sit Hjertes Drift[1]. Intet Under, at Digteren har opkaldt sit Værk netop efter Hjorten!

Idet Chr. Winther, saaledes som vi nu har set, har malet os et Billede af den danske Historie, af det danske Folkeliv og af den danske (sjællandske) Natur, har han skænket os en af de mest nationale Digtninger, vi overhovedet har. Men endnu mere nationalt bliver hans Digt ved sin Sprogform: «Hjortens Flugt» er ved sit Sprog om muligt endnu fastere knyttet til Danmark end ved sit Æmne. Vel er det to Gange forsøgt at oversætte Digtet paa Tysk; men det er mere end tvivlsomt, om det i fremmed Sprogdragt kan berede udenlandske Læsere en Nydelse, der kan maale sig med den, vi Danske har ved at læse det i det skønne Sprog, som Chr. Win-

---

[1] Af Slutningsdigtet (især Side 326) fremgaar, at det, Digteren i Virkeligheden har villet udtrykke ved Hjorten, er selve det ubundne Liv i Naturen, det samme, som Folmer Sanger lovpriser i Sangen «Du, som har Sorg i Sinde».

ther selv har iklædt sit Værk. Hele vort Modersmaals Ordforraad tager han i sin Tjeneste, han henter Ord og Vendinger fra den daglige Tale saavel som fra Digtersproget, fra den sjællandske Almues Maal og fra Sømandssproget; men særlig har han gjort en rig Høst paa Folkevisernes Sprogmark uden dog derfor at forfalde til en unaturlig Stræben efter at gøre sit Sprog «gammeldags». Eksempler paa Folkeviseudtryk vil kunne findes næsten paa hver Side i Digtet; «lade sit Bryllup bo», «Fore», «gyldne Spange», «aksle sin Kaabe» og mange andre er kun forstaaelige for den, som kender vore Folkeviser.

Sin ejendommelige rene Velklang faar Sproget i «Hjortens Flugt» dog først ved at blive formet til Vers; derved er der ligesom lagt en Melodi under det hele, saa at det paa vort Øre kan gøre et Indtryk, som minder om den Nydelse, skøn Musik kan berede os.

Den Versform, Chr. Winther benytter, har man ment at kunne paavise i enkelte af vore Folkeviser; men i den nyere Digtning er den indført af Oehlenschläger, der anvender den f. Eks. i «Thors Rejse» og i «Helge». Almindelig kaldes den «Nibelungenstrofen», efter det gammel-tyske Heltedigt «Nibelungenôt», som er digtet i en lignende Versart. Her i Landet kaldes den dog ofte «Chr. Winthers Versart» og med fuld Ret, da ingen dansk Digter har knæsat den som han; han har f. Eks. brugt den til alle sine Træsnit[1].

Som Eksempel paa en regelret bygget Nibelungenstrofe kan anføres:

---

[1] Man lade sig ikke skuffe af, at «Træsnittene» trykkes som firliniede Vers, «Hjortens Flugt» som otteliniede; «Hjortens Flugt» kunde lige saa godt eller bedre have været trykt som firliniede Vers; virkelige otteliniede Vers med 4 Rimpar forekommer dog i Folmer Sangers Viser, i Kærlighedssangen og i «Korset».

Men Hjorten drejed Øret,
Den vendte Hov'det lidt;
Det var de samme Toner,
Som den fornam saa tit.
Det lod ret, som den sukked,
Og atter laa den ned.
Tungt aanded Ungersvenden
Og blev saa atter ved.

Men faa Versarter er modtagelige for saa mange Ændringer som Nibelungenstrofen; den kan «taale næsten enhver tænkelig Afændring uden derved at gaa til Grunde»[1]. Og netop disse Afændringer viser Chr. Winthers Verskunst i dens største Fylde: han lader Versenes Bygning rette sig efter Stemningen i det fortalte; Versformen er ham ikke en Byrde, som tvinger ham til at opgive den naturlige Fortællemaade, men den er i hans Haand endnu et Middel til levende at udmale for os de Scener af Naturens og Menneskenes Liv, han fortæller om. Med Rette er det sagt om Chr. Winthers Sprog- og Verskunst, at den er «Fuldkommenheden selv. Hertil kan naas; men overgaas kan dette ikke.»

---

[1] Med Hensyn til det nærmere om Versbygningen henvises til E. v. d. Reckes Bog: Dansk Verslære i kortfattet Fremstilling (1885).

FORSPIL.

Paa denne Kildemarkedsplads,
Her mellem Boder, Skuur og Telte,
Med gammelt Kram og Modestads;
Hvor vise Mænd og store Helte,
Med Næserne af sminket Vox,
Saadan, som end de var i Live,
Sig for en videlysten Floks
Nysgjerrigt aabne Blik hengive;
Hvor ret en udsøgt Assemblee
Af Hunde og af Aber svandser,
Hvor Papegøier snakke, lee,
Og Bamsen gravitetisk dandser;

Hvor der falbydes Faar og Sviin,
Gaas, Hest og Ko samt Kalv i Skare,
Hvor der er baade Vand og Viin
Og andre drikkelige Vare;
Hvor her Salat kan faaes og Kaal,
Hist Lilier, Tusindfryd og Roser,
Her Sølv og Guld, hist Jern og Staal
Her Kniplingsslør, hist uldne Hoser;
Hvor der er flot med Fisk og Kjød,
Kapuner, Harer, Torsk og Karper,
Og Sangen klinger sød og blød
Til Lire, Hakkebræt og Harper;
Mens Himlen hvælver klar og blaa
Sig over Skovens grønne Kupler,
Hvor, gjemt bag Løv og Green, de smaa
Frimestre dybt i Kunsten grubler:
Her har jeg sindig, bondeklog
Med Løv og Krandse net afspærret

Afsides mig en rolig Krog,
Hvor nu jeg ruller op mit Lærred.
Her af og til den hele Dag
Jeg sang og dreiede min Lire;
Var ei saa kort mit Aandedrag,
Jeg havde sagtens sunget tiere.
Vel var det kun en lille Kreds,
Der standsede og hørte paa mig;
Men jeg var meer end vel tilfreds,
Jeg saae, den vilde nok forstaae mig.
See, jeg har af Historier
Afskildret her en lille Række;
Ifald det kunde more Jer,
Jeg Billederne vil afdække;
Skjøndt jeg — paa det Lav! — ikke kan
Med sligt Mirakel og Spektakel,
Som hist den indianske Mand
Og min Collega, Mester Jakel! —

Det lider jævnt mod Aftenstund,
Alt Skoven staaer heel taus og dunkel,
Snart gjemmer sig paa Havets Bund
Dagmoders glimrende Karfunkel.
O, kommer da og lytter lidt
Til mine Sagn og Lirens Triller,
Før Alle vandre — Hver til Sit —
Før Nattens sorte Slør os skiller.

HJORTENS FLUGT.

Flugten.

End dækked Nattens Teppe
Den drømmende Lund;
End slumred Dagens Øie
Sit sidste, søde Blund;
Halvmaanens blege Aasyn
Fra Himlens dybe Blaae
Med tungsindige Blikke
Til Kongeborgen saae.

Imellem stolte Bøge,
Paa Skovsøens Rand
Den kneised mørk, mens Luften
Kruste det klare Vand;
Let sused gjennem Skoven
Den friske Morgenvind,
Saa Stjernen ofte daled
I Skyens Favntag ind.

I Borgen var der Stilhed
Der var ængsteligt tyst,
Som gjemte den en Rædsel
En sælsom, i sit Bryst;
Septemberløvet sittred
Paa den knuddrede Eeg,
Og Voverne, de rislende,
Langs Kysten sank og steeg.

Men hist, hvor Hyldebusken
Nær Murens Steen var groet,
Der aabned sig en Jerndør
I Taarnets faste Fod;
Og op fra Øglegaardens
Natkolde, skumle Gjem
En halv Snees vilde Karle
I Taushed trængte frem.

To røde Fakler flamme.
Imellem dem gaaer
En Ungersvend med brune,
Vildtflagrende Haar.
Paa nøgen Fod han træder,
Med linned Kofte paa,
Mens Harmens hvide Lilier
Paa begge Kinder staae

Men stum var hans Læbe
Og stolt var hans Blik,
Saa kraftigt, let og spændigt
Som til en Dands han gik.
Paa Flokkens kaade Grumhed,
Paa deres ublue Spot
Med bittert Smiil om Munden
Han svarede blot.

Henover Borgebroen
De droge ham afsted,
De slæbte som en Køter
Ham ud for Borgeled;
Han fulgte dem som Den,
Der bærer mægtig Trøst
I sit dristige Mod,
I sit skyldfrie Bryst.

I Rosenlund de standsed.
Her kneisede stolt
En Hjort, som fire Svende
Med Nød og Møie holdt.
Med Løbene den stamped,
Og dens kyste, vilde Blik
Til Høire og til Venstre
I Angst og Rædsel gik.

Med plumpe Bøddel-Næver
De kasted her paastand
I Græsset hen den unge,
Den vaabenløse Mand;
Saa surred de, saa bandt de
Under voldsomme Greb
Hans Arme og hans Hænder
Med stærke Hampereb.

Saa lagde de ham baglænds,
Alt under bitter Spot,
Paa Dyrets Ryg, — de sagde,
Der laae han blødt og godt!
Fast snøred de hans Hænder
Og hans Fødder igjen
Til Hjortens ranke Hals,
Til dens Blad og dens Lænd.

«Her skal Du ikke længer
Saa stolt og siirlig gaae;
Nei, langt af Led Du fare
Med Kongens Ærind maa.
Den Ganger, som Du rider,
Den gjør Dig Reisen let,
Du tør ei ved paa Veien
At vorde mødig og træt.

Saa vide over Landet
Skal Du bære Kongens Bud;
Som ærlig Svend og dannis
Du føre det ud!»
Saa gav de Slip paa Dyret
Og stemmed Alle op
Med knaldende Pidske
Deres Halìo! og Hop!

De klapped i deres Hænder,
Mens Valdhornet klang.
Den kyste Hjort da lukt
Over Rosenhegnet sprang.
Ned ad den Lindegyde
Som en Piil det monne gaae,
Hvor hist og her i Skyggen
Hofsinders Huse laae.

Men ved det sidste Huus,
Som var saa siirligt bygt,
Halv dulgt bag Rosenhækker
Og med Billeder smykt,
Der aabned sig et Vindve
Bag Rankerne brat,
Og rædsomt lød en Stemme
I den dæmrende Nat.

Det var en vildtskingrende,
En knivskarp Qvinderøst,
Som kom den fra et haabløst,
Forpiint, fortvivlet Bryst;
Som steeg den op fra Dybet,
Fra den flammende Dal,
Hvor Sjælen sig krymper
I den evige Qval:

«Nu Lykke da paa Reisen,
Allerdeiligste Svend!
O, vend din rappe Ganger
Ret snart her hjem igjen.
Dvæl ikke altfor længe,
Ak, din udvalgte Mø,
Din yndefulde Rose
Af Sorrig vist vil døe!»

Men let som en Svale
Afsted den Ganger foer,
De naaede ei hans Øre
De skjærende Ord.
De svandt, som ved Stormsø
En Fugleqvidder fiin,
Mens Luften om hans Hoved
Istemmede sit Hviin.

Det lød ubønhørligt
Som en rædsom Dødesang,
Et Jammerhyl fra Graven,
En Stormklokkeklang.
Ubændig, som Høstens
Den kaadeste Vind,
Gik Hjortens Flugt fra Sletten
I Skovkrattet ind.

Ved hvert et Sæt, den gjorde
I Angest og i Hast,
De Reb om Haand og Ankel
Sig surred mere fast;
Og Slaaentjørnens Kløer
Og Egens seige Arm
Hudflettede hans Skuldre
Og søndersled hans Barm.

Uden Rast, uden Hvile
Foer Skovens Drot afsted
Over grønklædte Bakker,
I grønne Dale ned;
Høit stønnede dens Bryst, —
Den sittred — og med Eet
Udstødte den fra Lungen
Et Brøl saa vildt og vredt.

Og i det fælt uhyggelige,
Det dumpe, hæse Skrig
En Dødsangest bæved,
En Qval — usigelig.
Kyst af sin egen Stemme,
Forvildet i sin Skræk
Meer rasende den satte
Over Busk, over Bæk.

Septemberdagens varme,
Guldstraalende Sol
Alt længe sad rolig
Paa sin mørkblaae Kongestol;
Den smiled saa huldsaligt
Til Mark og Sø og Skov,
Og qvæged ved sit Øie,
Hvad der vaaged og sov.

I Mosen havde Vildbassen
Slaget sig til Ro,
Den snorkede ved Siden af
Sin gryntende So;
Den sorte Snog sig ringled
I Sandets lune Bad,
Skovduen, sødt kurrende,
I Gyngevuggen sad.

Træpikkeren, den brogede,
Den lille Tømmermand,
Paa Birkens hvide Bark slog
Sin snelle Trille an;
Og Ræven med sin gule,
Sin boltrende Flok
I Græsset ved sin Hule
Havde Lystighed nok.

Saa yndig Fred der hviled
Paa Vei og paa Sti,
Hvor den usalige Rytter
Paa Hjorten fløi forbi;
Men selv han Intet ændsed;
Paa den rædsomme Flugt
Han havde tabt sin Tanke
Og hans Øie var lukt.

Den kronede Ganger
Tog en vildere Fart,
I Skovens dybe Mørke
Den fjælede sig snart,
I løvtætte Tykning,
Hvor Eensomhed boer,
Fra Mennesker fjernet
Og fra Menneskers Spor.

Den naaede seent paa Dagen
En Lyngskrænt, der steil
Sank ned mod en Skovsøes
Bladkrandsede Speil.
Det standsede den ikke;
Liig et lynende Blink
Den skjød som i Blinde
Ned ad den bratte Brink.

Brat Bølgerne blev vakte,
Høit om dens Lænder slog
Det blanke Vand; den svømmed,
Den prusted og jog
Af Rede de vilde Ænder,
Som kurede i Siv, —
Da vaagned atter Svenden
Til Qval og til Liv.

Han aabnede sit Øie,
Veemodigt op han saae
Imod det dybe, rene
Og trøstefulde Blaae; —
Og Vandets stærke Favntag,
Af friske Kræfter fyldt,
Den lumre Feberhede
Af hans Lemmer fik skylt.

Det var, som Haabets Spire
Alt sagtelig frembrød,
Hans Muskler bleve stramme,
Frit Hjertets Kilde flød.
Det var ham, som Rankens
Mildtglødende Blod
Havde dræbt al hans Smerte
Og livnet hans Mod.

Men næppe op af Badet
Den kaade Ganger steeg,
Før atter Haab og Lise
Bort fra hans Hjerte veeg.
Naar han de spændte Snore
Blot lindt og sagte drog,
Da var det som en Spore,
Der vildere den jog.

Den reiste sine Takker,
Den brølede ræd,
Og piled over skovdækte
Dal og Høi afsted;
Og kom den saa paa Farten
Til en sørgelig Plet,
Hvor Pesten havde øvet
Sin skumleste Idræt;

Hvor Pesten havde meiet
Alt det Levende bort,
Hvor Haugen laae forvildet,
Skorstenen kneiste sort, —
Da studsed den og standsed,
Og gjorde omkring;
Da knaged Svendens Lemmer
Ved det voldsomme Sving.

Saa led det henad Aften.
Af Solens røde Glands
Kun Bøgenes Isse
Bar en glimrende Krands.
Men Dæmringen sneeg sig
Gjennem Busk, gjennem Krat
Og hviskede: nu kommer
Den stille, store Nat.

Jævnt sagtnede den Vilde
Sin stormende Gang;
Den travede, den rendte,
Og kun sjelden den sprang.
Den snøfted og den letted
Kun fortrøden sin Fod,
Den snubled over Tuen
Og mangen knudret Rod.

Og ved en Egestamme,
Hvis Rødder som et Net
Krøb ud og ind fra Bullen,
Den standsede med Eet.
Paa tørre, glatte Moslag
Den snublede, den gleed,
Og styrtede saa sammen,
At den stønnede derved.

Da glimted Haabet atter!
Ved Faldets Sving og Hast
Den ene stærke Line
Om Haandledet brast;
Men sindig og forsigtig
Sin Haand han hvile lod,
Han hæved ei sit Hoved,
Han rørte ei sin Fod.

Nu randt det ham i Sinde,
Det var den søde Stund,
Der ellers tidt ham vinked
Til dunkle Rosenlund,
For under de duftende,
De fyldige Lindetræ'r
I Natten trygt at møde
Sin unge Hjertenskjær.

Og Tegnet, som i Løndom
De brugte, hvergang
De nærmed sig hinanden,
Det var en simpel Sang,
En jævn lille Vise,
Uskyldig, from og glad,
Som begge de to Hjerter,
Der saa ofte den qvad.

I Rosenhaven bundet
Den Kronhjort da stod,
Og nipped Lindens Blade
Og laae ved dens Rod.
Og naar da Sangen toned,
Lidt mindre sky og vild
Den vendte sine Ører
Og lytted gjerne til.

Thi Hjorten høiligt elsker
Og hører med Lyst
Den Velklang, der kan fødes
Af et Menneskes Bryst.
Saasnart den derfor spored
Den Vexelsang blid,
Den lod sig villig klappe
Og traadte gjerne hid.

Hiint Elskovens Løsen
Det kom han her i Hu;
Og skjøndt hans Hjerte brændte
Omspændt af Vee og Gru,
Saa hæved han dog Stemmen
Saa blødelig og blid,
Som naar en Moder luller
Sit Barn ved Nattetid:

«Hvor tindrer nu min Stjerne?
Hvor dølger sig min Skat?
Dig søger i det Fjerne
Min Sjæl ved Dag og Nat.
Dig lokker nu min Stemme;
Jeg veed, Du kommer jo,
Thi aldrig kan Du glemme,
Du skjenked mig din Tro!»

Men Hjorten dreied Øret,
Den vendte Hov'det lidt;
Det var de samme Toner,
Som den fornam saa tidt.
Det lod ret, som den sukked
Og atter laae den ned.
Tungt aanded Ungersvenden
Og blev saa atter ved:

«Hver Nat er jo vor Sommer,
Dens Blomster ere vi;
Naar Dagen den kommer,
Er vor Sommer forbi.
O, yndigste Kjærminde!
O, Elskovsrose rød!
I Mulm jeg kan Dig finde,
For din Duft er stærk og sød!»

Saa nynned han og løste
Med den vaersomste Haand
Af begge sine Ankler
De stærktsnoede Baand;
Og lempeligt han listed,
Med høitbankende Barm,
Den allersidste Løkke af,
Som kuede hans Arm.

Han sagte lod sig glide
Fra Dyrets brede Ryg,
Ned sank han ved dets Side
Paa Mosteppet tryg.
Dog knap sig følte Hjorten
For Baand og Byrde qvit,
Udstødte den et Brøl,
Sprang op og kneised frit.

Med Bragen brød den gjennem
Den tætte, mørke Skov,
Den vækked de smaa Fugle,
Som sad der og sov;
Og længe hørte Svenden
Hver raslende Busk,
Og hvor Grenene de knaged
Ved de voldsomme Rusk;

Til fjernere sig tabte
Hver Lyd og hver Larm.
Da strakte han med Vellyst
Sin Fod og sin Arm;
Sin stivnede Nakke
Og sin martrede Lænd
Paa mosbløde Leie
Han lod nu segne hen.

Han folded sine Hænder,
Slog Kors for sit Bryst,
Og takkede Vorherre
Med hendøende Røst,
Fordi han havde frelst ham
Fra saa grusom en Død.
Dybt sank han saa i Dvale
Og glemte al sin Nød.

I Møllen.

Hvor klare Skovbæk risler
Bag Bøgenes Skjul,
En Vandmølle vælter
Sine brusende Hjul;
Den ligger dybt og dulgt,
Og Huulveien snoer
Sig nær forbi Huset
Og ned mod Bolefjord.

Den lille Hauge breder sig
Saa hyggelig og peen
Med brogede Asters,
Med Æbler paa Green;
En Vedbend sig klamrer
Til den kalkede Gavl;
I Gaarden Duer kurre
Og Anden er saa travl.

Men nærved, paa en Banke,
Hvor der er lyst og frit,
Man skue kan til Nord og Syd,
Til Øst og Vest saa vidt,
Hen over Axelhoved
Til Stevns med steile Bred,
Til Vildbanegaarden,
Til det lange, smalle Fedd.

Der tjener nu i Møllen
En vakker Ungersvend;
Det er ei længe, siden
Han kommet var derhen.
Den gamle Møller fandt ham,
Da halvdød han laae
I Skov, med nøgne Fødder
Og med linned Kofte paa.

Han pleiet blev og qvæget,
Men det vared kun kort,
Saa kom han brav til Kræfter.
Han kaldte sig Hjort,
Og sagde saa til Mølleren:
«Du seer, at jeg er stærk;
Det er vel ei saa farligt svært
At lære dit Værk?

Saa kan jeg ogsaa plante
Og ympe og saae,
Samt mange andre Dele
Forstaaer jeg mig paa.
Hvis Du mig vil beholde,
For Klæder, Huus og Brød,
Jeg trofast vil Dig tjene —
Og Du hjælper mig af Nød!»

Ham spurgte da den Møller:
«Hvor er Du vel fra?»
Med rødmende Kinder
Gjensvared Svenden da:
«Jeg tjente, Nord paa Øen,
Saa stolt en Riddersmand,
Den mægtigste, den rigeste
Udi vort hele Land.

Han eier store Borge
Med Lade og med Lo,
Og Guld og raske Heste
Og Svende, maa Du troe.
Men jeg gav mig ikke af
Med Stang eller Staal;
Jeg hægede hans Lilier
Og blædede hans Kaal.

Jeg røgtede hans Abild
Fra Vaar og til Høst;
En Urtegaardsmand
Lever ogsaa med Lyst!
Jeg sysled tro og stille,
Jeg passede min Dont;
Og roligt var mit Hjerte,
Thi jeg tænkte ei paa Ondt.

Da blev jeg nok af Avind
For min Herre beført;
En Aften blev jeg grebet
Og bastet og snørt;
Halvnøgen blev jeg kastet
I Kjelderens Dyb;
Der laae jeg mellem Øgler
Og Tudser og Kryb.

Det hued mig just ikke
At dvæle længe der;
Den klare Luft og Skovens Duft
Jeg havde mere kjær.
Saa fandt jeg paa med Liste
At bryde mig en Vei.
Gud kjende maa min Brøde —
Jeg kjender den ei!»

Men Mølleren, den gamle,
Han smilede med List:
«Saa Alt, hvad her Du melder,
Er baade sandt og vist?
Du seer mig ikke ud til
At have tjent for Løn;
Du ligner i din Fore meer
En Riddersmands Søn.

Dog — Bonde eller Ridder —
Det har mig lige Magt;
Det være nu og blive,
Som din Mund mig har sagt.
Saa bliv, og pas min Hauge,
Bær Vand, hug Ved og kjern
For Tøsen der; og vaag saa
For mig ved min Qværn!»

Alt som de saadan talte,
Den Møllerdatter stod
Nyfigen i den aabne Dør
Og tripped med sin Fod.
Og da de slutted Pagten
Med Haandslag, og gik,
Hun hvisked: «Gud skee Lov da!»
Og sendte dem et Nik.

Saa blev han der i Møllen,
Saa tog han trøstigt fat,
Og flittigt hjalp dem Begge
Ved Dag og ved Nat.
Han plukked Haugens Æbler
Og fik dem op paa Loft,
De brune Køer flytted han
Paa Eng og paa Toft.

Saa pusled han i Haugen,
Saa skjæfted han en Lee;
Han snitted Skoe saa nydeligt,
Som Nogen vilde see.
Snildt fletted han af Vidie,
Med Grønt og med Hvidt,
Til Anna en Garnkurv,
Hun havde ønsket tidt.

Han øved tusind Kunster,
Og Intet faldt ham svært,
Og Alt, hvormed han sysled,
Blev dem Begge saa kjært.
I Hjertet Anna tænkte:
«Jeg kan jo ei derved!»
Men hvor han stod, og hvor han gik
Var hendes Øine med.

Naar saa den Gamle silde
Til Ro sig havde lagt,
Gik Hjort i Møllen ene
Og holdt sin Nattevagt.
Mens Voverne da bruste
Og over Hjulet sprang,
Hans Tanker gik saa vide,
Og Barmen blev ham trang.

Saa hældte han paa Qværnen,
Fik Alt i Drift og Skik,
Hen til den aabne Vindglug
Han tankefuld gik;
Han stirred ud i Natten,
Og støttede sin Arm
Og lænede sit Hoved
Til den sittrende Karm.

Forsagt det var han ikke,
Han kjendte ei til Frygt;
Hans Hjerte følte Længsel,
Men det blev ikke sygt,
Thi det var frisk og freidigt;
Men Fremtids Haab og Lyst
Og Længselen bar Blomster
I Sangen fra hans Bryst.

Hans Sanges søde Toner
Og de elskovsfulde Ord
Fremspirede som Urter
Af en foraarsvarm Jord;
De satte Knup og Blomster,
De spredte deres Frø,
Og Frøet fandt et Jordsmon,
Hvor det ikke skulde døe.

Naar ret han sang og sukked
Af sin Længsel berørt,
Og troede sig af Natten kun
Og Skovens Træer hørt,
Da vaaged der et Hjerte,
Da aanded dybt en Barm,
Da smilede to Læber
Og en Kind blev saa varm.

I Sengen sad ung Anna
Med Haand paa Brystet lagt,
Hun følte Hjertet banke
Ved Sangens Trolddomsmagt;
Det var en ukjendt Sødhed,
Og det friske Pigebarn
Hver Nat sig hilded meer
I det usynlige Garn.

Om Dagen hendes Øie var
Som Himlen er i Vaar,
Hvor Solen snart smiler,
Snart Regnskyen staaer.
Snart var hun bly og bange,
Snart var hun kjæk og fri;
Blik sendte hun ham mange,
Men ak! de gik forbi.

Hans eget Sind, hans Tanker
Maatte vandre saa vidt;
Den Fribaarnes Hjerte var
Jo slet ikke frit.
Han gik og røgted troligt
Og trofast al sin Pligt; —
Og den gamle Faders Øie
Ei kunde ændse Sligt. —

Det var en Stund før Middag;
Træt af sin Nattevagt
Sig Hjort paa tvende Sække
I Møllen havde lagt.
Med brune Haar om Panden
Han i det dybe Blund
Laae der og smilte venligt
Med den friske, røde Mund.

Foran ham dvæled Anna:
Hun skulde sagt: «Kom ind!»
Brat standsed hendes Aandedræt,
Og bleeg blev hendes Kind.
Men Kjækheds Rose atter
Fremblomstred rød og sund,
Hun bøied sig, hun smiled,
Hun nærmed sig hans Mund.

Hun vilde paa hans Læbe
Sin Læbe trykke varm, —
Da kom hun til at røre
Den Slumrendes Arm.
Det jog ham af en Slummer,
Der var ham saa kjær;
Han drømte sig en Andens
Favntag og Læber nær.

Op sprang han fra sit Leie,
Han kneisede stolt,
Ned sank hans Blik paa Pigen,
Forundret og koldt.
Hun segned fast i Knæer,
Som paa en Vægt hun bar,
Han syntes hende dobbelt
Saa høi, som han var.

Hun læste i hans Øie,
Som talte koldt, men blidt:
«Jeg kan Dig Intet give,
Thi Intet meer er mit!»
Ind ginge de da tause,
Hvor den Gamle vented dem;
Men nu var Freden borte
Fra sit yndigste Hjem.

Før var hun let og lystig,
Nu gik hun stille om,
Hun smilede kun tvungen,
Naar Faderen kom.
Med Hunden før hun ganted,
Nu havde den faaet Ro,
Og ligegyldig var hende
Selv hendes røde Ko.

Og naar hun skulde sige
Til Hjort: «Kom hid og hør!»
Da gik det ei fra Læben
Saa freidigt, som før.
Og gik de hjem fra Engen,
Hvor Køerne var,
Hun bad ham ei at bære
Det fulde Melkekar.

Saa tænkte hun paa Jørgen,
Den utroe, kjære Svend;
Da smiled hun saa bittert
Og stirred for sig hen.
«Jeg aldrig fanger Lise,
Jeg aldrig fanger Ro;
Mit Hjerte har ei Herberg
Til begge disse To.»

Saa pleied hun i Barmen
Som en Urt sin Smertes Braad;
Hun blegedes og falmed,
Skjøndt hun dulgte sin Graad.
Natten saae hende græde,
Men Dagen sjelden lee, —
Og dette var da Noget,
En Fader kunde see.

Rhitra.

Den Møller stod paa Høien,
Hvor over Skovens Top
Man vide om kan skue,
Og Hjort kom just derop.
Da sagde Hiin med Dvælen:
«Dig vil jeg nu betroe,
Hvad svart paa Sind mig tynger;
Maaskee jeg da faaer Ro.

Hør, siig mig, seer Du ikke,
Hvor kummerlig og bleeg
Min Anna gaaer, som ellers
Var fuld af Spøg og Leeg?
Jeg aner, hvad hun feiler;
Jeg troede, Alt var glemt!
End seer jeg Sorgens Spire
I hendes Hjerte gjemt.

Hun havde sig en Fæstemand,
Saa ung, som hun var;
Jeg tænkte, det skulde blevet
Det lykkeligste Par;
En dygtig Karl var Jørgen,
Saa ærlig og saa bold;
Hist boer han hos sin Fader
Henne i Axelvold.

De var som glade Børn,
De leged og de loe;
Hun syntes mig saa lykkelig,
Han syntes mig saa tro;
Saa jeg var tryg og rolig
Og takked Gud, der gav
Mit Barn en kjæk Beskytter,
Naar jeg laae i min Grav.

En Aftenstund kom Anna
Dødbleeg fra Skoven hjem;
En Hemmelighed bar hun,
Som end aldrig kom frem.
Hun vilde aldrig sige,
Hvad der hun fik at see,
Men langtid hendes Taarer
Forkyndte Hjertets Vee.

Reent Jørgen var forandret!
Tungsindig og bly,
Han kom her mindre flittigt,
Og var ordknap og sky;
Jeg saae tidt, hvor han blegned
Og sittred, naar han kom;
Saa blev han ganske borte,
Og Alt var skiftet om.

Saa mødtes vi da ikke
Før engang ved en Fest
I Roholt, hvor vi begge
Vare budne til Gjæst.
Der tog jeg ham tilside
I Haugen, i en Vraa
Og sagde: «Siig mig, Jørgen!
Hvad tænker Du dog paa?»

Med angerfulde Taarer,
Med hviskende Røst
Han Alt mig aabenbared
Saa ængsteligt og tyst.
At Anna end han elsked,
Ved Guds Blod han mig svoer,
Og dette var hans første,
Det var hans sidste Ord.

Hvad skulde jeg vel sige?
Utroligt syntes jo
Alt, hvad han mig beretted, —
Dog maatte jeg ham troe.
Os Mørkets Herre faaer jo
Saa tidt en Snare lagt,
Vi fristes paa vor Vandring
Af mangen sælsom Magt.

See, for en Snees Aar siden
Bemærked vi engang,
Paa skovbegroede Fedd
Hist yderst at der svang
En hvidlig Røg sig langsomt
Bag Træernes Top,
Og hvirvled mellem Løvet
Som fra en Skorsteen op.

Vi troede, det var Vender,
Der var stegne i Land;
Vi tænkte, det var Røgen
Fra deres Kjøkkenbrand,
Og jeg og flere Grander
Vi droge da derned,
De skulde dog ei syde
Deres Davre i Fred.

Men da vi kom til Pynten,
Vi ingen Vender saae;
Bag Krattet mellem Buske
En lille Hytte laae,
Opført af Mos og Græstørv;
Foran i Lyngen rød
Der sad paa Huk en Qvinde
Med et Barn paa sit Skjød.

Med ydmyge Lader,
Men med listige Blik
Den fremmede Qvinde
Imøde os gik.
Hun vilde have Fred og Frist,
Det kunde vi forstaae.
Os fremmed var Ordet, som
Paa hendes Tunge laae.

I sin brogede Kjortel
Hun neied dybt mod Jord;
Fra de kulsorte Øine
Det ret som Gnister foer.
Hun dækked ei med Blussel
Det ene nøgne Bryst,
Mens Ungen laae og kravled
I Lyngen med Lyst.

Saa lod vi hende bygge der,
Hvor ellers Ingen kom.
Selv vandred hun dog flittigt
I Bygderne om.
Vort Maal hun hurtigt lærte,
Og følte sig tryg,
Og tiggede ved Dørene
Med Barnet paa sin Ryg.

Hun læged Ko og Qvie,
Og spaaede gamle Mænd
God Lykke udi Dobbel
Og Børn af deres Lænd;
Ungdommen Gods og Beilere;
Ved hemmeligt Spil
Hun lærte dem at tvinge
Sig Elskere til.

Saaledes saaes hun ofte,
Den snedige Qvind,
Hos Unge og hos Gamle
At liste ud og ind.
Hun var saa sledsk og ydmyg,
Hun var saa kattemild.
Men fæl var hendes Øies
Dybtbrændende Ild.

Men altsom Glutten voxte
Og vevert kunde gaae,
Til den gamle Gulitza
Man sjelden mere saae.
Og tidlig Tøsen, Rhitra,
Skjød op og blev stor,
Og gik, knap tolv Aar gammel,
Alt i Moderens Spor.

I de brogede Pjalter,
Med nøgne smaa Been,
Var hun deilig som en Rose
Og altid skjær og reen.
En Skov af sorte Krøller
Om brune Hals og Kind,
Som Steenkul saa blanke,
Var hendes Hue og Lin.

Det eneste, lille Smykke,
Hun eiede, det var
Af pure Guld en Slange,
Hun i venstre Øre bar.
Det var hendes bedste,
Hendes dyreste Klenod;
Og rørte man ved dette,
Saa blev hun ikke god.

Hun stripped om i Egnen,
Og hvor hun saa kom hen,
Forvendte hun strax Hjertet
Paa hver en Ungersvend.
Men alle de smaa Piger,
Som leved her omkring,
Dem, sagde man, hun lærte
Heel mange slemme Ting.

Vi saae hende ofte,
Net pyntet med en Krands,
At dandse os den vildeste
Ellepige-Dands.
Saa sang hun kaade Viser,
Som selv hun opfandt,
Slog Hjul henad Veien
Og som en Vind forsvandt.

Hun spiste saare lidet,
Vel nøiet, med hvad hun fik,
Og drak kun Vand det klare,
Men ingen rusende Drik.
Hun smutted som en Lækat
Paa Sti og paa Vei,
Men — hvor hun var om Natten,
Det vidste man ei.

Thi havde hun nu dandset
Og sjunget og var træt,
Og havde faaet at drikke
Og spise, og var mæt,
Saa, før man saae sig om,
Var hun borte som en Muus,
Og kom først seent igjen
Til eet og samme Huus.

De unge Karles Ruus, ja,
Den kunde man forstaae!
Hun lille var, men rank dog
Som en spillende Raa;
Saa fiint og dog saa fyldigt
Sig rundede med Lyst
Den kraftige Hofte
Og det faste, unge Bryst.

Skjøndt voxen, ei hun skifted
Hverken Sind eller Sæd;
Halvnøgen, som en Vild
Endnu gik hun klæd;
Meer yppig var nu Dandsen,
Men endnu mere skjøn,
Og Sangen mere yndig,
Og lokkende i Løn.

Man ymtede da ofte
Snart hist og snart her,
At hiin Mand og den Svend
Var hendes Hjertenskjær.
Det var ei Blik og Tale,
Det var som Trylleri,
Der drog dem efter hende,
Og fast Ingen gik fri.

Saa gik det ogsaa Jørgen,
Min Annas Fæstemand.
Engang han saae, hun slumred
I Græsset hist ved Strand.
Da slog hun med Eet
De to sorte Øine op, —
En Gysen sød da rislede
Ham gjennem hans Krop.

Og han var ogsaa fangen,
Og han var hendes Træl;
Hun havde slugt hans Hjerte
Og formørket hans Sjæl.
Alt andet stod i Glemsel,
Hans Villie var brudt,
Og han tilhørte ganske
Den farlige Glut.

Men han var den Eneste,
Som hun ei selv forlod;
Den mandige Ungkarl
Havde tændt hendes Blod;
Kold holdt hun sig i Samqvem,
Men i natlige Stund
Hun søgte og hun fandt ham
Med sin blussende Mund.

Hun var ham altid nær,
Naar han aned det ei;
Var hans Kammer end laaset,
Hun aabnede sig Vei;
Naar tidt i fæle Drømme
Heel trangt hans Aande gik,
Da sad hun paa hans Leie
Med stivt stirrende Blik.

Da drog hun de røde Læber
Fra hvide Tænders Rad,
Sødt Smilet da fortolked,
Hvad stille Hjertet bad;
Hun aabned sine Arme,
Han brød da tidt sin Pagt
Henreven af en lønlig,
Ubetvingelig Magt.

Dog af alle gode Engle
Han var ei reent forladt;
Og stundom faldt et Lys
I hans aandelige Nat;
Og i et saadant Lysglimt
Blev da hans Tanke vendt
Til hellig Antons Kloster,
Som ligger hist paa Skrænt.

I Kirken hist, den stille,
Tryg under Korsets Læ,
Ved Skriftestolen ydmyg
Han bøiede sit Knæ;
Han lagde frem sit Hjerte
Med Alt, hvad det forbrød,
Og for et kjærligt Øre
Han klagede sin Nød.

Den fromme Broder sukked:
«Din Fristelse er svar!
Men Himlen for din Anger
Forladelse har.
Er Fristerinden hos Dig,
Da vend det saadan om,
At ei hun Dig forlader
Ad samme Vei, hun kom.

Da er Du brat befriet,
Din Strid er kjæmpet ud,
Og hende seer Du aldrig.
Gak bort nu med Gud!»
Saa modtog han Velsignelse
Med Suk og med Graad,
Han kyssed Munkens Hænder
Og takked for hans Raad.

Den følgende Nat derpaa
Med Havblik i sit Sind
Han, træt af Dagens Møie,
Var rolig slumret ind;
De gyseligste Gjøglesyn
I Drømme da han saae,
Som en Egebul tungt
Over Brystet det ham laae.

Han vaagned med et Skrig, see!
Da sad hun der igjen;
Let havde hun sin Haand
Paa hans Hjerte lagt hen.
Hun smilede saa lokkende,
Hun bøiede sig mild,
Hun vilde med sin Læbe
Hans Øie lukke til.

Rask rev han sig af Pigens
Blødt svulmende Favn,
Han sprang ud af Sengen
I Frelserens Navn;
Han aabnede sit Vindve,
Og i Kammerset ind
Faldt fredeligt og venligt
Det klare Maaneskin.

Stiv som en Billedstøtte
Der Rhitra nu stod,
Som Krampen hende knuged
Fra Isse og til Fod.
Det deilige Ansigt
Fortrak sig med Eet,
Som var hun i den gyseligste
Dødsqval bestedt.

Og mens hun stod saa hvid
Som den kalkede Væg,
Hendes Krop som en Skygge
Blev meer og mere bleeg;
Saa svandt hun gjennem Vindvet
Liig en dæmrende Sky,
Og et Hyl og en Jammer
Lød høit over By.

For Vindvet slog han Kors
Og takkede sin Gud,
Der trygt ham havde hjulpet
Af Syndens Snare ud.
See, det har han betroet mig,
Og saadan blev han frelst;
Alt var ham som en Drøm, —
Det mener jeg og helst.

Ung Rhitra var forsvundet,
Hun aldrig saaes igjen;
Nu blev der atter Fred
Mellem Pige og Svend.
Men endnu voved Jørgen
Sig ikke hid til os;
Han er forknyt og bange, —
Han dvæler ei af Trods!» —

Her taug den gamle Møller,
Men Hjort han mæled ei.
Saa gik de ned af Banken
Paa den skyggefulde Vei.
Men Ungersvendens Øie
Sig tankefuldt sneg
Til Pynten, hvor Gulitzas
Kjøkkenrøg opsteg.

Den vandrende Sanger.

Storken, den kloge Fugl,
Forlængst var draget væk,
Og gule Blade seiled
Ned med den klare Bæk;
De skrigende Krager
Forfulgte Bondens Plov,
Smaafuglene sad stumme
I den brogede Skov.

Nu Tiden og var kommet,
Da Humlen skulde ind;
Den stod endnu i Haugen
Bedækt med Høstens Spind.
De yppige Ranker
Havde flettet sig til Net,
De lysegule Knopper hang
Bag dunkle Blade tæt.

Rask Hjort nu afklædte
Hver Sime og hver Stang,
Den Møller og hans Datter
Bar gjennem Døren trang
De brusende Stængler
Med deres Rigdom paa;
Af bittersøde Kryder
Da dufted hver en Vraa.

I Øverstestuen
Hele Høsten blev slængt;
I Midten blev paa Træstagen
Tranlampen hængt;
Da blev det muntre Arbeid
Dem til en lille Fest;
Hid kom der, for at hjælpe,
Heel mangen venlig Gjæst.

Der sad de, Gamle og Unge,
Rundtom paa Stol og Bænk;
Dem bar da liden Anna
Til Velkomst en Skjenk.
Saa plukked de med Iver,
Ei Tiden blev dem lang;
Der hørtes mangen Krønik
Og mangen gammel Sang.

Men just som nu en lystig
Fortælling var forbi,
Da toned der for Døren
En deilig Melodie.
Derude under Linden,
Paa Steenbænken sad
En vandrende Sanger
Med sin Cithar og qvad.

Han bad om Ly for Natten,
Han bad om en Bid Brød;
Da hældte ung Anna
Den Humle af sit Skjød,
Og vinkede i Døren,
Med rødmende Kind;
Og kneisende og rank han
I Stuen traadte ind.

Han lystig var at skue
Med Strængeleg i Haand,
Med Blomster paa sin Hue
Og med brogede Baand.
Den Møller da heel venligt
Imøde ham gik.
De unge Piger skottede
Til ham med skjelmske Blik.

Men Hjort, som sad i Krogen,
Hvor der var mindre lyst,
Han rørte sig slet ikke,
Han holdt sig ganske tyst,
Og strøg ned over Panden
Sin brede. brune Lok.
Da rakte man den Sanger
Baade Mad og Drikke nok.

Imens han drak og spiste,
Deelte han med sin Hund,
Der logred ved hans Side
Og slikked sig om Mund.
Til Tak for Mad den reiste sig
Paa Bagbeen og gik,
Og gjorde andre Kunster,
Efter Hundenes Skik.

Da mælede den Møller: «Siig,
Hvem tjener Du, min Ven?
Du er som Himlens Fugle,
Der sorgløst flyve hen:
De sprede ei, de høste ei,
De sanke ei til Bo;
En Herre lader op sin Haand
Og fylder deres Kro.

Saa mener jeg, Du har vel og
En Herre riig og stor,
Der fylde kan dit Bæger
Og dække Dig dit Bord.
Dig blev vist ellers Veien
Over Livets Hede trang?»
Da tog den Sanger smilende
Til Citharen, og sang:

«Jeg tjener ingen Herre!
Som Fuglen fri og let
Jeg lod mig ikke spærre
I Buur eller Net.
Den Drot, som jeg adlyder,
Han boer her i mit Bryst,
Og freidigt jeg kun fryder
Mig ved min egen Lyst.

Den hele Jord og Himmel
Det er min Eiendom;
Alle Herligheders Vrimmel
De flokke sig derom.
Min Skat kan aldrig tømmes
Ei mindskes kan min Magt;
Aldrig kan der drømmes
Meer kongelig en Pragt.

Hvert Sind og hvert Hjerte
Er min ydmyge Vasal;
Jeg dulmer hver en Smerte,
Jeg smykker Glædens Hal.
Og Qvinderne, de søde,
Ihvor jeg træder op,
Mig bære huldt imøde
Liliens og Rosens Knop!»

Da letted paa sin Hue
Med Smiil den Møller god:
«Saa fornem Gjæst at huse
Jeg havde næppe troet!
Men Lige søger Lige!
Det sømmer sig jo bedst:
Du er vel, kan jeg tænke,
Heel ofte Kongens Gjæst?«

«Jeg kommer,» qvad den Sanger,
«Just lige fra hans Borg;
Der hersker liden Glæde,
Men desto mere Sorg.
See, mens I flittigt sysle
Med Øllets bittre Kraft,
Ved Cithren jeg fortæller Jer
De Syner, jeg har havt.»

Han lagde sig tilbage
Og tankefuld saae
Mod Bjælkeloft, mens Strængen
Han sagte rørte paa.
Men hen til hans Læber
Alles Blikke fulgtes ad.
Kun Hjort holdt sig stille
I Krogen, som han sad.

I Kongsgaarden.

«Kong Erik sad paa Gurve
I Høielofts-Sal;
Den engellandske Frøken
Var hans Dronning og Gemal.
Hun straaled ved hans Side
Fra stolte Kongestol
Saa mild og saa deilig
Som Vaarens klare Sol.

Men han var vild og flygtig
Som Kornmoed i Høst;
Ustyrlig som Stormen,
Der hæver Nordhavs Bryst.
Der var kun fattig Fred
Mellem Dronning og Drot,
Thi Hagelskuur og Solens Smiil
De enes ikke godt.

I Kongens Gaard der tjente da
Det elskeligste Par;
Den unge *Strange Nielsen*
Den Ene af dem var;
En kjæk og freidig Jyde
Af den ædleste Rod;
For Dronningens Aasyn
Som Kammersvend han stod.

Den Anden det var Stjernen
I hendes Jomfruflok,
Og det var Frøken *Ellen*
Med den guldblonde Lok;
De Roser og de Lilier
De blegned paa hendes Vei,
Hun deilig var som Dagen, —
Men det vidste hun ei.

Hr. Strange var udsprunget
Af den mægtigste Æt;
Klart var hans Skjold, hans Adel
Uden Skygge eller Plet.
Hun kjendte ei sin Fader,
Og næppe var hun fød,
Saa blev der talt forblommet
Om hendes Moders Død.

Men hos den gamle Dronning
Blev hun fostret som spæd;
I Fruerbuur hun lærte
God Adels Skik og Sæd.
Og da hun var saa deilig,
Og da hun var saa god,
Saa blev hun valgt at sidde
Ved den unge Dronnings Fod.

Det vared ikke længe
Saa spired der frem
Den lifligste Maiblomst
Og duftede for dem;
Og alt som den yndig
I deres Vaar fremgik,
Paa den de Begge stirred,
Og saa mødtes deres Blik.

Ung Strange vandrer eensom
I Skov og i Lund,
Han ændser ei at jage,
Han lokker ei sin Hund.
Og Frøken Ellen sidder
Og sømmer Silken blød,
Mens Haanden med Naalen
Synker drømmende i Skjød.

Han viste hende Høviskhed,
Hvor som han kunde bedst;
Han holdt hende Bøilen,
Naar hun steeg paa sin Hest.
Ud fra de rige Lokker
Da mildt to Øine saae,
Som Kornblomster smile
Mellem guldgule Straae.

Saa fra et Smiil de naaede
Til et Haandtryk i Løn;
Og Jomfruen modstod
Ei Ungersvendens Bøn;
Men hemmeligt de mødtes
I slig Uskyldighed,
At Himlens rene Engle
Maatte juble derved.

I Gurve Rosenhave,
Paa Grønsværet stod
En mægtig Kronhjort foldet
Ved Lindetræets Rod.
Did iled de Begge
I Nattens Skygge hen,
Den Hjort blev deres Løndoms
Fortrolige og Ven.

Og Tegnet, som i Nattens Mulm
De brugte, hvergang
De nærmed sig hinanden,
Det var en simpel Sang,
En jævn lille Vise,
Uskyldig og glad,
Som begge de to Hjerter,
Der saa ofte den qvad:

«Hvor tindrer nu min Stjerne?
Hvor dølger sig min Skat?
Dig søger i det Fjerne
Min Sjæl ved Dag og Nat!»
Og naar da Sangen toned,
Den Hjort, lidt mindre vild,
Vendte de brede Ører
Og lyttede til.

Tilsidst den blev saa taalig,
At den sig klappe lod,
Og naar sig Sangen meldte,
Ved Jomfruens Fod
Den lagde sig i Græsset,
Saa hun i lystigt Mod
Tidt hængte den om Halsen
Sit kjæreste Klenod;

En Kjede med et Kors,
Med Frelserens Billed paa,
Af gyldne Led og Plader
Og smykt med Stene blaae.
Naar saa de maatte skilles,
Hun med sin hvide Haand
Igjen tog af dens Nakke
Det dyrebare Baand.

De troede sig saa dulgte
Som Duer i Klippespalt;
Men Øren har en Hofgaard
Og Øine overalt;
Og Intet er saa svært,
Om man er nok saa snild,
At holde skjult for Verden
Som tvende Hjerters Ild.

Dog Ingen dem forraadte,
Ei ublid Fortræd
For Foden Stød dem lagde
Eller skræmmed deres Fred.
Man voved ikke Saadant,
Thi han var stolt og kjæk;
Man nænned ikke heller
At volde hende Skræk.

Hjem stævned da Kong Erik,
I Hu var han saa gram;
Ind drog han paa sit Gurve,
Og Ufred fulgte ham.
Tilsøes for længe havde
Han feidet paa Holsters Land:
Liig Odderen, ei han kunde
Faae Halen op af Vand.

Han ændsed knap sin Dronning;
Men til Bankett og Fest
De useligste Karle
Han samlede til Gjæst.
Hvad Slet der var at finde,
Det sad omkring hans Bord.
Som Herren er, saa træde
Og Svende i hans Spor.

En Dag han sad og ganted
Med dem ved fuld Pokal,
Da traadte ind med Latter
En Svend i Kongens Sal.
Han meldte: «Herre Konge!
Der staaer ved Borgeled
En Tiggertøs, som ønsker
Med Dig at tales ved.

Hun loe kun, da jeg trued,
For Pidsken ei hun løb,
Og Hundene, jeg pudsed,
De blev bange og krøb!»
Kong Erik lystig tømte
Sit Bæger da paastand:
«Vi gad dog nok forfare,
Om Os hun trodse kan!»

Med Fjerbarett paa Isse,
Med klingert Sværd ved Lænd,
Strunk spanked gjennem Borggaard
Han foran sine Mænd;
Og udenfor ved Linden
Paa en Græsbænk de saae,
Halv støttet paa sin Albue
Den Tiggerpige laae.

Hun bar et pjaltet Skjørt kun,
Nøgen var Fod og Arm;
Stor Deilighed omgav dog
Hendes Ansigt og Barm.
Og det eneste Smykke,
Hun havde, det var
Af Guld en lille Slange,
Hun i venstre Øre bar.

Hun rolig blev siddende,
Og lod de Fødder smaa
Sig sagte kun bevæge
I grønne Græs og Straa.
Om Halsen ringled Lokker
Kulsorte som en Snog;
To afgrundsmørke Øine
Paa Drotten hun opslog.

En Gysen overfoer ham,
Hans Lød blev saa bleeg,
Som i en Ruus fortumlet
Tilbage lidt han veeg;
Et Flammeblus saa atter
Ham til Ansigtet steeg,
Men ei en Lyd endnu
Fra Læben sig sneeg.

Da hvisked han: «hvad vil Du?»
Man hørte knap hans Røst,
Og heftigt under Fløilet
Sig hævede hans Bryst.
Men med Hovedet lidt hældet
Taus til ham skotted hun,
Og smilede og spilled
Med Fingren paa sin Mund.

«Hvad vil Du mig?» gjentog han
Med stirrende Blik.
Da reiste hun sig langsomt
Og vinked ham og gik
Foran saa let og siirligt ind
I tætte Rosenlund;
Han fulgte hende lydig
Som en kjælen Skjødehund.

Hvad der de talte sammen,
Fik intet Øre hørt;
Men de prægtigste Klædemon
Hun snart saaes iført.
Stærkt spraglede Farver
Hun allermeest var huld;
Saa bar hun Sort og Guult og Rødt
Græsgrønt med Sølv og Guld.

Hun Kjeder fik og Spanger
Og sølvspændte Skoe,
Kun ingen Ring i Øret, —
Hun blev sin Slange tro.
I lange Lindegyde,
Som fra Borgen monne gaae,
Hvor hist og her i Skyggen
Hofsinders Huse laae;

I sidste Sted i Rækken,
Som var saa siirligt bygt,
Halv dulgt bag Rosenhækken
Og med Billeder smykt,
Hun slumred meest om Dagen
I sin yndige Bo, —
Til Slummer havde Natten
Ei synderlig Ro.

Paa Jagt i grønne Skove,
Ved Dands og ved Spil,
Ved natlige Banketter,
Hvor Glæden ret var vild,
Paa eensomme Vandring
Langs Gurve-Søens Blaae,
Man *Dorrit*, som hun kaldtes,
I Kongens Følge saae.

Naar paa melkehvide Hoppe,
Let bygget som en Hind,
Hun traved hos hans Side
I Skovens Tykning ind;
Naar i friske Sommermorgen,
I stille Rosenlund
De hvisked Bryst mod Bryst
Og sukked, Mund paa Mund;

Naar de seilede paa Søen,
Naar under Nattens Slør
Han listed sig formummet
Og svandt bag hendes Dør:
I hende reent fortabt,
Kun hende ændsed han, —
Forsvundet af hans Tanke
Var Dronning, Folk og Land.

I Fruerbuur sad Dronningen,
Mens Taaren lønlig randt;
Med sine unge Møer
Hun væved og hun spandt;
Men intet Net hun knytted
Saa stærkt og saa snildt,
Der kunde atter fange
Hendes flygtige Vildt.

Saa gik en Høst og Vinter;
Men da Kukkeren sang
Igjen i Vaarens Løvsal,
Hvor Daadyret sprang,
Da faldt ung Dorrits Øie
Paa Hr. Strange engang,
Da bagom hendes Hauge
Han vandred over Vang.

Heel tankefuld hun saae ham
At søge ind i Lund,
Iført den grønne Kofte,
Med Horn og med Hund;
Ømt blev da hendes Hjerte,
Som havde det længe blødt;
Vel følte hun en Smerte,
Men det smertede saa sødt.

Ham fulgte hendes Tanke,
Ham fulgte hendes Fred,
Og hvor han siden dvæled,
Der dvælede hun med,
Og lokkede ham saa listigt
Snart her og snart der, —
Ei mærked dog Kong Erik
Den bedragelige Færd.

Thi, underligt at sige,
Det lod, som hun var To:
Paa samme Tid, hun sad
I sin yndige Bo
Og skjemtede med Kongen
Har Mangen svoret paa,
At hun var seet i Lunden
Efter Strange at gaae.

Men Junker Strange trodsed
Hendes Deiligheds Magt,
Hans stolte Blik nedslynged
Usigelig Foragt.
Mat fra hans Hjertes Klippe
Sank hendes Øines Skud,
Thi han var reen som Sneen
Og trofast mod sin Brud.

Hendes Smiil og Sang og Dandsen
Saa sommerfuglelet,
Alt — Alt var forgjæves,
Og tilsidst blev hun træt.
Hun var som den, der svømmer
Med stønnende Bryst
Og af Brændingen kastes
Igjen fra sikkre Kyst.

Foragtet Elskov vender
Sig saare snart til Had.
Tidt Læben bittert rynkes,
Hvor Smilet nylig sad.
Sit Bytte Grumhed fanger
Tidt udi Listens Væv, —
Naar Ulv gaaer ud paa Rov,
Lusker bagefter Ræv.

Saa dulgte hun sin Pine,
Saa dæmped hun sin Harm,
En sikker Hævn hun fostred
I sin flammende Barm.
Ak, hun behøved ikke
At bruge megen List,
Hun snart var paa Sporet
Og Byttet hende vist.

Som Ørnen let opdager
To Duer i Klippespalt,
Snart havde hun udspeidet
De Tvendes Løndom alt.
Hun havde seet dem mødes
Ved Lindetræets Rod,
Hvor fredelig og stille
Den tamme Kronhjort stod.

Hun selv, med qvalfyldt Hjerte
I Nattens dybe Ro
Jo havde hørt dem synge,
De Nattergale to:
«Hver Nat er vor Sommer,
Dens Blomster ere vi,
Naar Dagen den kommer,
Er vor Sommer forbi!»

Det trykked Braaden dybere,
Der pinte hendes Sind,
Og snigende som en Slange
Hun treen til Kongen ind.
Hvor tindred da de Øine,
Hvor lokked Læben sød!
Hun som en kjælen Killing
Gleed hen paa hans Skjød.

Saa tog hun om hans Hage,
Hun stirrede ham ind
Saa smigerfuld i Øiet
Med Munden paa hans Kind,
Og drypped Gift i Øret
Ved sine lumske Ord; —
Flux fandt de Vei til Hjertet —
Op rasende han foer.

Som afsindig han fraaded,
Og hvid som en Væg
Han greeb sig med Haanden
Om sit frodige Skjæg,
Og mumlede sagte:
«Ja, bort! ja, han maa bort!
Saa fare han ad Helved
Paa den kronede Hjort.

Saa føre man Tøiten bort
Fra Dronningens Buur
Og evigt hende gjemme
Bag Laas og bag Muur!»
Saa stønned han stakaandet
Og tumlede som ør.
Da listed Dorrit sagte
Sig ud af Kamrets Dør. —

Den næste Dag man fritted,
Man speided her og der,
Men dem, som man søgte,
Dem fandt man ikke meer.
Hr. Strange var forsvundet,
Og Frøken Ellen sad
Ei meer i Fruerburet
Og vævede i Lad.

Man gik omkring uhyggeligt,
Man hvisked tyst i Vraa,
Med ængstelige Øine
Man paa hinanden saae.
Forsvundet var og Hjorten,
Som græssed ved Lindens Rod;
Man rendte og begloede
Den Plet, hvor før den stod.

Dog snart ei meer der spurgtes,
Hvor de Tvende blev af.
Som Vindpust, der hvisler
Over daggammel Grav,
Er Menneskernes Tanker:
De dvæle kun kort,
Og skynde helst fra Smerten
Og Rædselen sig bort.

Men Dronningen, den fromme,
Den elskelige Viv,
Hun glemte dem ikke,
Hun skjalv for deres Liv.
Saa lod hun mig da stævne
I sit Lønkammer ind;
Der sad hun sorgnedbøjet
Med Haanden under Kind.

Jeg knæled ned og kyssed
Paa Skjørtets Purpurflig.
Da talte hun: «Hør, Folmer!
Hvad jeg vil sige Dig!
Du bære skal mit Lønbud
Alt over Land og Sø,
Du søge skal Hr. Strange
Og den fattige Mø.

Jeg troer, dit Hjerte hader,
Hvad der er grumt og slet;
Jeg veed, at Du er freidig
Og lystig og let.
Hvis Du mig nu kan bringe
Min Smerte Lægedom,
Jeg naadig vil Dig skjenke,
Hvad Du beder mig om!»

Hos mig bar altid Qvinden
Den allerførste Priis;
Og Dronningen, hun er deilig
Som Eva i Paradis!
Jeg svoer: «Dem vil jeg søge,
Og jeg skal finde dem!»
Og trykked atter Læben
Paa Kjolens Purpurbræm.

Jeg mener, megen Talen
Den baader ikke stort.
Med Strængeleeg paa Ryggen,
Strax ud af Borgens Port
Gav jeg mig da paa Vandring,
Som tidt jeg pleier van;
Jeg gjæsted By og Bonde
Og Borg og Riddersmand.

Hos Munkebrødre sorte,
Hos hvide og hos graae,
Ved fine Frueklostre
Jeg bankede paa;
Men Ingen kunde sige
Mig af det svundne Par,
Fra hver en Port mit Øre
Jeg lige tomt udbar.

Ei vender jeg tilbage,
Mit Ord jeg løse maa,
Om saa til Verdens Ende
Min Fod skulde gaae,
Om saa den ikke standsed,
Før i min Grav jeg gik!»
Her taug den unge Sanger
Med et spørgende Blik.

Men stum sad den Møller,
Ei noget Svar der lød;
Forlegen Anna stirred
Paa Humlen i sit Skjød.
De Væven saae, men voved ei
At gribe Traaden fat, —
Forlængst alt havde Hjort
Sin mørke Krog forladt.

Nu Alle var bortgangne,
Nu Alt omkring ham sov.
I Møllen, medens Hjulet
Brusede høit i Skov,
Han tænkte paa med Smerte,
Hvad Sangeren fik fortalt;
Han vilde ei forraade,
Hvor godt han vidste Alt.

Fra Klostret Morgenklokken
Fjernt over Bugten klang;
Da stod den unge Sanger
Alt rustet til sin Gang.
Han lystigt kyssed Anna,
Tog Mølleren i Haand;
Snart svandt bag Krat hans Pudel
Og hans flagrende Baand.

Gulitza.

Novemberstormen havde sig
Til Børgleie lagt;
Nu havde den faaet Bugt
Med Skovens sidste Pragt.
Paa Høien stod ung Strange
Og stirrede did ned,
Hvor hen i Sø sig strakte
Det lange, smalle Fedd.

Der dvæled tidt hans Tanker;
Thi Folmer Sangers Ord
Ham havde tændt en Stjerne
Og ført paa Haabets Spor;
Nu hos den gamle Qvinde,
Som hused hist bag Klint,
Han vilde hente Nøglen
Til sit Livs Labyrinth.

Gulitza maatte vide, —
— Saa bares det ham for, —
Til Løsning og til Frelse
Det kraftigste Ord.
Saa steeg han ned ad Skrænten,
Fra Krattet, i det Frie,
Og vandred ud paa Fedd
Ad lidt betraadte Sti.

I Skov snart Veien slynged sig,
Og snart langs lave Strand,
Den hæse Maage svæved
Henover dunkle Vand.
Klar hængte Taagens Draabe
Paa sorte Tjørn og Green,
Kun søvnigt leged Voven
Med Strandens Tang og Steen.

Men fjernt, hvor Pynten slipper,
En Røg steeg mod Sky;
Der øinede han Hytten
I Buskenes Ly.
Af Steen og Mos var Væggen,
Dens Tag af bleget Tang; —
Der standsed han og lytted
Til den sælsomste Sang.

Snart var det en tungsindig,
Forsørget Qvinderøst,
Der ret vil aande Smerten
Af et fortvivlet Bryst.
Snart lød det som en Jubel,
Uhyggelig og stærk,
Liig Afgrundens Hilsen
Paa Ondskabens Værk.

Han nærmede sig Hytten;
Men udenfor han saae
En stridhaaret Ulv
Ved Tærskelen at staae;
Dog næppe fik den Øie
Paa ham, saa foer den ind, —
Og strax i Døren viste sig
Den vendiske Qvind.

Det rige Haar, liig Panden,
Var bleget og hvidt;
Om Kinderne og Skuldren
Det hængte vildt og stridt.
Ud fra de sorte Øine
Kun matte Straaler skjød,
Som i den hvidgraae Aske
Fra en halvslukket Glød.

I sine brogede Pjalter
Hun neied dybt mod Jord
Med Hænderne for Brystet,
Og mæled disse Ord:
«Jeg vidste af dit Komme,
Før Du dit Hjem forlod;
Jeg saae Dig tidt i Drømme,
Du faure, unge Blod!

Jeg kjender nok din Adel,
Som har sig fjælet bag
Den hvide Møllerkofte;
Jeg saae din Skjebnes Slag;
Jeg veed, hvad Du vil spørge,
Og jeg skal give Svar!
Kom, sæt Dig her paa Stenen,
Ei bedre Stol jeg har.

Det Vredens Barn, jeg fødte,
Blev ogsaa din Fordærv;
At frelse Dig og Dine
Er vel mit sidste Hverv!»
Forventningsfuld ung Strange
Tog Plads paa breden Steen;
Selv hun paa Huk sig satte
Med Skjørtet om sine Been:

«Jeg stammer fra en Høvding
Hisset paa Lante Ryn!»
— Stolt tindred hendes Blikke
Under de sorte Bryn, —
«Er Dagen klar og skyfri,
Fra Eders Jomfruland
Min Hjemstavns hvide Klipper
Heel grant man øine kan.

Min Fader var kun Fisker,
Og da han var død,
Sig satte paa vort Dørtræ
Baade Fattigdom og Nød.
Men frisk og vild som Fuglen,
Der flagrer over Sø,
Jeg voxte op og blev til
Den deiligste Mø.

Med andre unge Piger
Jeg legede ved Strand,
Vi streed med Steen, vi svømmed
Omkap i salten Vand.
Om Sommeren vi dandsed,
Bandt Krandse og sang;
Vi knytted Net og Ruser
Den Vinteraften lang.

Min Moder da fortalte
Om Kamp og Fægterspil,
Om hvordan det ved Fester
Og ved Offere gik til.
Hun lærte mig i Løndom
Heel mangen kraftig Kunst; —
Saa leved jeg og stolede
Paa Gudernes Gunst.

Du mener vel, at Korset
Staaer fast i Venders Land?
Det rokker end som Sivet,
Der plantet er i Sand.
Nei, hemmeligt, men kraftigt
De gamle Guders Hær
End vogte vore Strande —
Og Mørkets Gud især.

Dybt i den hvide Klippe,
Hvor den hvælver sig huult,
Hans pragtfulde Tempel
Ligger sikkert og skjult.
End bringe der hans Præster
Ham natligt Offer frem;
Om Dagen er de Bønder,
Og Ingen kjender dem.

I mørke Løvfalds-Nætter,
Naar Stormen tuder ret,
End slagtes Tyr og Orne
For en lykkelig Dræt.
End dandses der i Vaaren
Om de hellige Træ'r;
Den sorte Gud der bringes
Hvert Aar en Jomfru skjær.

Hun være maa af fornem,
Af ældgammel Æt,
Og deilig af Skabning,
Uden Lyde eller Plet.
Hun til hans Tempel føres,
Som var det hendes Grav.
Man aldrig faaer at vide,
Hvor hun er blevet af. —

Jeg laae ved Moders Side
Og sov en Sommernat;
Da vaagned jeg i Rædsel,
Da greeb man mig fat.
De stoppede min Mund,
De dæmpede mit Skrig;
Ud bar de mig af Hytten,
Indhyllet som et Liig.

Jeg følte, jeg blev baaret
Gjennem Moser og Vang;
Jeg hørte, Skovens Susen
Over mit Hoved klang.
De bar mig op ad Fjeldet,
Tungt aanded deres Bryst;
Havet snart mig hilste
Med sin dundrende Røst.

Saa gik det ned ad Bakke,
Som dybt i en Dal,
Og Luften, jeg indaanded,
Blev saa underlig sval.
Da endelig de standsed,
Ned blev jeg sagte lagt,
Mit Slør blev bortrevet,
Og jeg saae — hvilken Pragt!

Med Purpurtepper tjeldet
Var den hvælvede Hal;
Og Gulvet sammenføiet
Af sleben Muslingskal.
De røde Lamper dufted
Som Rosens første Suk,
Mens Røgen op sig hvirvled
Mod Loftets runde Glug.

Paa Gyldenstykkes Hynder
Og Odderskind jeg laae;
Men jeg var heel alene,
Ei nogen Sjæl jeg saae;
Jeg øined ingen Døre
I den runde Klippehal,
Kun lige for mit Leie
Sig hvælved en Portal.

Forsigtig jeg mig listed
Derhen, og stirred ned..
Det var et Svælg, et aabent
En Afgrund sort og bred;
Jeg dybt dernede hørte —
Mens svimlende jeg stod —
Hvor ind i Grotten bruste
Den vilde Havets Flod.

Da lød en sagte Raslen,
Forfærdet saae jeg om!
Frem bag de Purpurtepper
To Skikkelser der kom.
Og det var tvende Qvinder,
I Slør fra Top til Taa.
De toede mig, de salved mig,
De klædte mig paa.

I mine sorte Lokker
Blev snoet Corallen rød;
Den søgrønne Silke
Om mine Hofter flød;
Om Midien trende Gange
Guldkjeden de vandt;
De kyssed paa min Kjortel
Og neied og forsvandt.

Saa var jeg atter ene,
Det gjøs i mit Blod.
Et dækket Bord jeg øined,
Som under Lampen stod,
Med Honningbrød i Skiver,
Bestrøet med Valmukorn;
Og Viin, den røde, hvide,
Blinked i gyldne Horn.

Med skjælvende Hænder
Af Kagen lidt jeg brød;
Den flammende Viinmost
Til mit Hjerte sig gjød.
Da sluktes Lampens Lue,
Og Intet meer jeg saae.
Jeg famled til mit Leie
Og kasted mig derpaa.

Ned i de bløde Hynder
Jeg trykkede min Kind,
Og Bølgens Klang fra Dybet
Mig snarligt lulled ind.
De yndigste Syner
Omgjøglede min Barm, —
Da blev jeg atter vækket
Af en favnende Arm.

Af glødende Læber
Tillukket blev min Mund, —
Da vaanded sig og sukked
Min Sjæl i Hjertets Grund!
Jeg aned, det var ham
Med det frygtelige Navn,
Jeg vidste, det var Guden,
Der tog mig i Favn.

Tre Maaneder, tre Uger,
Tre Dage saa hengik,
Men aldrig noget Levende
At skue jeg fik.
I Tempelet alene
Og smykket som til Fest
Om Natten kun jeg modtog
Den rædsomme Gjæst.

Engang jeg laae og slumred
I den bælmørke Nat,
Jeg vaagned op i Rædsel,
Man atter greeb mig fat.
Man førte mig af Klæderne,
Og nøgen, som jeg var,
Hen til den dybe Fjeldport
Ved Dybet de mig bar.

Der stemmede de op
Den afskyeligste Sang,
Frygteligt fra Klippernes
Hvælving det klang.
I rædselfulde Jubel,
Fra Portens skarpe Rand
De ubønhørligt styrted
Mig i det sorte Vand.

Jeg sank i Bølgens Fraade,
Men dukked atter op.
Var det en Gud, mig frelste?
Usaaret blev min Krop.
Jeg brugte uvilkaarligt
Mine Arme, mine Been,
Og fik saa fat i Mørket
Paa Klippens vaade Steen.

Dybt drog jeg efter Veiret;
Men Hjertet end holdt Stand.
Med Haand og Fod jeg stræbte
Gjennem bølgende Vand;
Langs Grottens steile Vægge
Jeg følte mig for, —
Alt svandt i det Fjerne
De Præsters vilde Chor.

Da kom jeg til en Krumning,
Frem dæmred noget Lyst,
Og atter vaagned Haabet
I mit sukkende Bryst.
Vel bredere blev Svælget,
Meer voldsom Bølgens Vægt,
Jeg kjæmpede dog modigt
Og skjæmmed ei min Slægt.

Jeg naaede Grottens Munding
I den beegsorte Nat,
Jeg søgte hen til Bredden,
Hvor den var mindre brat.
Der kravlede jeg opad
Og satte mig i Mag,
Hvor Klippen over Søen
Udskjød sig som et Tag.

Der sad jeg da i Mulmet
Ved det brølende Hav,
Til Daggudens Stjerne
Sig hæved af sin Grav.
Da øined jeg en Fisker,
Jeg vinked ham til Land;
Han tøved angst, og snart jeg saae,
Det var en christen Mand.

Thi hellig Antons Billed
Var skaaret i hans Stavn;
Han korsed sig og hilsed
I den Herre Jesu Navn.
Jeg gjengav ham hans Hilsen;
Da tog han mig ombord,
Og hyllet i hans Kofte
Med ham jeg hjemad foer.

Hans Qvinde gav mig Klæder,
Og i hans stille Bo
Mit Legem sanked Kræfter
Og mit Hjerte fik Ro.
Da saa engang den Fisker
Til Videslet drog,
Herhid i Baaden med sig
Han venligt mig tog.

Her under disse Bøge
Mit Fristed da jeg fik.
De Fiskere, de Bønder
Mig gave Mad og Drik.
Jeg læged deres Køer,
Jeg signed deres Garn,
Og her i denne Hytte
Jeg fødte Gudens Barn.»

Her reiste sig Gulitza
Fra Tuen, hvor hun sad.
I hendes Aasyn maled sig
Det grusomste Had.
Stærkt blussed hendes Kinder,
Hun rynked sine Bryn;
I Øiet funkled Ilden
Saa skarp som et Lyn.

Den nøgne Arm hun strakte,
Hun stamped med sin Fod
Og knytted sine Næver:
«Hun er mit Kjød og Blod,
Men Aanden er en Djævels!
Den Qval Du aner ei,
Naar Moderen maa hade
Sit Barn! Den kjender jeg!

Da hun, for tidlig moden,
Sit Ledebaand forlod,
Hun yppig blev, som Ranken,
Der fostrer Druens Blod.
Hvor hun sit Øie fæsted
I Hytte eller Huus,
Der vakte hun, som Druen,
Vild Svimmel og Ruus.

Hun eier fra sit Udspring
Den frygteligste Magt.
Mig har hun forgjort
Og i skjændig Trældom bragt;
Jeg er ei meer min egen,
O, Forsmædelse og Skam!
Her maa jeg stundom vandre
I den fæleste Ham.

Hun deilig er som Dagen,
Men Nattens Gud har tændt
Sine vildeste Flammer
I hendes Barm og vendt
Fra Lyset og fra Himlen
Vellystigt hendes Hu,
Og hvor hun blot sig viser
Fremspirer Sorg og Gru.

Hvor hendes Magt sig dølger,
Ei sagde mig min Kunst;
Den maa, den skal forsvinde,
Som for Sol en Taagedunst;
Du — Du kan hende trodse,
Din Haand og Hu er reen,
End har Du aldrig syndet,
Og Du elsker kun Een.

I Kongens Hjerte Rhitra
Har tændt den vildeste Brand,
Og hun er mere Hersker
I Borg og Land end han.
Men aldrig skal hun mere
Udpresse Suk og Graad,
Hvis mig Du nu vil høre
Og lyde mit Raad.

I Møllen dvæl, til Du har hørt
Den rette Time slaae;
Til Kongens Borg Du atter
Da lønligt drage maa.
Der gribe Du en Ugle
St. Hansnat, og tyst
Lad skjære ud dens Hjerte
Af det loddække Bryst.

Saa see Du til at stande
Ved hendes Seng en Stund,
Naar Søvnens Gud har lukket
Hendes Øine og Mund;
Læg Hjertet da, det røde,
Tæt under hendes Barm,
Hvor Blodets Kilde syder
Til Venstre vild og varm.

Tag hendes Haand, den Høire,
— Hun vaagner ei derved —
Og tryk den mod dit Hjerte,
Bøi sagtelig Dig ned,
Og spørg! — Da maa hun svare,
Hun tvunget er dertil;
Hun maa Dig aabenbare
Alt, hvad Du vide vil.

Hun maa sig selv nedstyrte
Fra Høiden, hun har naaet;
Da blomstrer Fred og Glæde
Af den Sorg, hun har saaet.
Saa fast hun maa sig hilde
I sit eget lumske Garn,
At Du kan hende knuse,
Mit usalige Barn!

Hver Taare da gjengjældes,
Som hun fik udøst,
Da hæves og min Trældom,
Og Lænken bliver løst,
Som hidtil mig i Jammer
Og Elendighed bandt!»
Med Strenghed mæled Strange:
«Siig, Qvinde! er det sandt?»

Vildt slog sig da Gulitza
Med Næven for sit Bryst,
Et Skrig hun udstødte
Og vendte sig mod Øst:
«Ved ham, der rider Hesten
Saa skinnende hvid,
Jeg sværger — ja, ved Hende,
Der er frugtbar og blid» — —

«Hold inde!» raabte Strange,
«Du veed, jeg ikke troer
Paa dine falske Guder,
Ved hvem din Læbe svoer!»
Som lynslagen, Qvinden
Nedsegnede til Jord,
Hun vreed sine Hænder,
Og saa tog hun til Ord:

«O, hjælp mig da Du milde,
Du rige Herre Christ!
Dig vil jeg nu tilhøre, —
Saa troer han mig dog vist.
Dit Kors det vil jeg bære
Under et helligt Tag,
Dit Navn det vil jeg prise
Ved Nat og ved Dag.

Ved Susaae hist der ligger
Et Huus med Taarne paa,
Dag og Nat derinde
De fromme Qvinder gaae;
Der vil jeg ydmygt tjene, —
Ved Ham, som hersker der,
Jeg sværger Dig, at Sandhed
Min Mund beretted her!»

«Velan», gjensvared Strange,
«Jeg vil vove, Dig at troe.
Guds Engle Dig ledsage
Til Hjertefred og Ro!
Gud signe din Beslutning!
Gak trøstig did og bring
Til Klostrets fromme Moder
Kun denne lille Ring.

Hun venligt vil modtage
Dig og mit Vennepant;
Hun hjælper Dig at løse
Hver Lænke, som Dig bandt.
Der skal Du Dig afføre
Det Vanhelliges Dragt,
Og ydmygt søge Frelsen,
Hvor Frelsens Skat er lagt!»

Med taarefyldte Øine
Gulitza Haaret slog
Tilbage fra sin Pande
Og hans Haand til Læben drog.
Taus stod hun der ved Hytten
Og tankefuld saae
Den ranke Junker langsomt
Op ad Skovskrænten gaae. —

De Dage blev nu korte
Og Natten blev saa lang;
Midvinterens Storme
Deres vilde Jubel sang.
De graasorte Skyer
Af Havet vælted op,
Og Sneen fyldte Vei og Sti
Og laae paa Bøgens Top.

Snart Isens klare Lænke
Det store Vandhjul bandt.
Ung Annas Sind kun Hvile
I sine Drømme fandt.
Hr. Strange, utaalmodig,
Fra Stuens lune Vraa
Lod sine Tankers Række
Saa vide Veie gaae.

Jørgen og Anna.

Naar Bækken risler lystig
Og Skoven den er grøn,
Naar Duen bygger Rede
Og kurrer i Løn;
Naar blaae Violer vaagne
Og Kukkeren gjør Larm,
Da vækkes ogsaa Haabet
I mangen sorgfuld Barm.

Da stiger op i Stammen
Den luttrende Saft,
De sittrende Qviste
Fornemme Vaarens Kraft,
Og fløielsbløde Blade,
Smaragdklare Skud
Af glindsende, springende
Hylstre foldes ud.

Den venlige Vaarluft
Fik og gjort Anna blød;
Rask rulled hun sit Sytøi
Tilsammen paa sit Skjød.
Sit Solklæde tog hun
Af Skabet hist paa Væg,
Og fyldte saa en Haandkurv
Med Brød og med Æg.

En Huulvei sig krummer
Fra Skoven ned mod Strand,
Forbi Vildbanegaard
Langs det sqvulpende Vand.
Der vandrede nu Pigen
Saa tankefuld i Sind;
Saa steeg hun op ad Skrænten,
I St. Antons Kloster ind.

Den gamle Portner gav hun
Den Skjenk, som hun bar.
Ind traadte hun i Kirken,
Hvor Solen straaled klar.
Dybt for det Allerhelligste
Hun neied sig mod Jord
Og korsed sig og nærmed sig
Til Munkenes Chor.

Ned faldt hun paa sit Ansigt
Og inderligt hun bad;
Saa knæled hun ved Stolen,
Hvor Broderen sad.
Hun bøied sig mod Gitteret
Undseelig og lod
Sin Sorg gaae til et Hjerte,
Som Sorgen forstod.

Men hvad de Tvende taled,
Det hørte kun Den,
Hvis Villie sparer Myggen
Og veirer Verdner hen.
Da Pigen saa sig reiste,
Der perled Taarer frem;
Sød Veemod og Fortrøstning
Sig speiled i dem.

«Jeg Jørgen skal tilgive!»
Det hvisked i hendes Bryst,
Mens atter hjem hun vandred
Langs den solvarme Kyst.
«Men ham til Mand at tage,
Det blev mig ei paalagt,» —
Her nikked hun lidt trodsigt —
«Jeg ta'r mig vel iagt!»

«At glemme Ham, den Anden,
Mig falder ikke svært.
Mit Sind ei kan begjære,
Hvad en Bedre er kjært.
Ak, hvor det dog er sælsomt!
For mig er Alt forbi!»
Saa sukked hun og vendte
Sit Fjed til Skræntens Sti.

Den Vaardag var saa lummer,
Og Pigen var saa træt.
Heel mødig steeg hun over
Paa Skovstentens Bræt;
Og da hun under Skyggen
I Eensomheden stod,
I Græsset mat hun segned
Ved Bøgetræets Rod.

Smaablomsterne de vugged
I Vaarvinden blid.
De klare lyse Grene
Vinked Slummeren hid.
Den kom da ogsaa listende
Paa hendes Øielaag;
Bagefter fulgte Drømmens
Forvirrede Tog.

Først saae hun Rhitra dandse
Saa deilig, men saa vild;
Fra hendes Øine lyned
Den fortærende Ild;
Og Jørgen hende fulgte
I Skovens Mørke ind;
Der stod de Bryst mod Bryst
Og Kind lagt til Kind.

Da sank i hendes Hjerte
Paany det hvasse Sting,
Da løb hun forvildet
Paa en Hede omkring.
Der mødtes hun med Hjort,
Men han ændsed hende ei;
Sidst kom dog Folmer Sanger
Og viste hende Vei.

Dernæst hun sad i Møllen,
Men Skinsygens Harm
Den voxte som en Malurt
Ud af hendes Barm;
Den døved hendes Sandser,
Den skyggede saa tæt,
At ei hun øined Jørgen,
Der vanked bleg, forgrædt.

Brat hende Drømmen førte
Igjen til grønne Skov.
Hun syntes — som det var —
At hun laae der og sov.
Men mellem Lundens Stammer
Sig væltede frem
Et Hav af klare Skyer
Og tilslørede dem.

Med Eet sig Skyerne skilte
Og glimrende blev Alt;
I den aflange, klare,
Dybt himmelblaae Spalt
Den høie Naadens Dronning,
Den rene Jomfru staaer,
Paa Armen har hun Sønnen
Og Stjerner om sit Haar.

Der straaled ud om hende
En unævnelig Glands,
Af tusind Englehoveder
En fyldig Rosenkrands;
Hun fæstede paa Pigen,
Der slumrede paa Jord,
Veemodig disse Øine,
Hvor Velsignelsen boer.

Hun løftede sin høire
Ømt advarende Haand,
Og talede til Pigens
Tvivlomspændte Aand:
«Du mener at tilgive?
Du gjør det ikke heelt!
Forladelsen Du deler,
Som dit Hjerte Du fik deelt!

Tilgiv ham heelt! Sin Brøde
Har han angret og fortrudt,
Med ærlig, kraftig Villie
Jo Syndens Lænker brudt.
Jeg bad for mangen Synder
Og førte ham paa Vei, —
Siig, Anna! vil Du være
Nu mere streng end jeg?»

Hun taug. Men tusind Stemmer
Langt inde fra Paradis
Sang til den hellige Jomfru's,
Den rene Moders Priis.
Bort svandt den rige Glorie,
Og Englechorets Lov
Forstummed, og Anna vaagned
I den lysegrønne Skov.

Med heftig Hjertebanken,
Bevæget, men dog glad
Til Bøgens Rod hun læned sig
Og eftertænksom sad.
Sit blonde Hoved lagde hun
Til Siden lidt, og saae
I Veiret, som naar Duen
Speider i Himlens Blaae:

«Det var de samme Ord jo,
Som Munken fik mig sagt,
Det var den ædle Sæd,
Han i mit Sind fik lagt;
Men Hun, den Høitvelsignede,
Liig Solens hulde Magt,
Til Liv og til Blomstring
Det døde Frø har bragt.»

Op sprang hun fra Græsset,
Tog Kurven paa sin Arm;
Let løb hun henad Stien
Saa blussende og varm;
Og da hun saae sin Fader,
Hun sank i hans Favn,
Og hviskede undseelig
Hiint dyrebare Navn.

Glad trykked hende Mølleren
Til Faderhjertet tæt,
Tog hende under Hagen
Og hvisked: «Det var Ret!»
Da straaled hendes Øie,
Som før saa tidt var vaadt,
Og saa blev Jørgen hentet,
Og saa var Alting godt. —

Den Møller var snart paafærde;
Han sendte Budskab hen
Til alle gode Grander,
Til Frænde og til Ven,
I Roholt og i Faxø,
I Axelhoved Sogn.
Da kom der hid til Møllen
Heel mangen pyntet Vogn.

Alt efter bedste Evne
De bragte Føring strax
Af Æg og Melk og Smør og Høns
Og andre gode Slags.
I Stue, Lo og Lade
Blev dækket Bord ved Bord,
Og Væggene behængte
Med Grønt og Blomstersnor.

De lattermilde Piger
Smykked den væne Brud,
Stolt blev hun udstafferet
Med røde Silkeskrud.
Det blonde Haar opstrøget,
Strunk sad hun paa sin Stol
Med Baand og Nakkestykke
Og skinned som en Sol.

Hun løftet blev i Vognen,
Rask Skaren foer afsted
Til Kirken over Mark og Eng
Igjennem Lund og Led.
Foran, bagefter fulgte
I broget Række lang
Tilhest de unge Karle
Med Pidskeknald og Sang.

Blandt dem reed ogsaa Strange;
Og da de saa kom hjem,
Og Folket vel var bænket
Og Skafferne bar frem
De store Suppeskaaler,
Det høie Sulefad,
Da gik han om og skjenked
Dem Øl til deres Mad.

For Enden af Brudebordet
De Spillemænd fremgik,
Med Trommer og med Piber
De gjorde skjøn Musik.
De Stoddere sig flokked
Om Møllerens glade Huus,
De bleve alle qvægede
Af Fad og af Kruus.

Da Dugen var borttaget,
Endnu ved høilys Dag
Rask traadte udi Dandsen
Det hele Bryllups-Lag.
Der dandsede først Strange
Med den blomstrende Viv,
Eia, hvor slog han siirligt
Sin Arm om hendes Liv!

Det vared dog ei længe,
Saa blev han klappet ud,
Thi Alle vilde dandse
Med den vakkre, unge Brud.
Hun gik fra Haand til Haand;
Mens veemodig i Sind
Ung Strange sad paa Bænken
Under den grønne Lind.

Da lød et Raab: «I Løkken
Et prægtigt Dyr der staaer
Og græsser i den unge Rug!»
Da stimled ud af Gaard
En Mængde for at see det;
Men Mølleren raabte: «Hjort!
Spring ud, min Søn! til Dyret,
Og see at faae det bort!»

Som vakt af dybe Drømme
Ved Møllerens Ord,
Sprang Strange op fra Bænken
Og ud i Marken foer.
Han dem tilbage vinked,
Som vilde følge med,
Og ene gjennem Skoven
Til Løkken løb han ned.

I grønne Rug der græssed
Det stolte Dyr i Ro,
Det bøiede sin Nakke
Med lodne Spidser to;
Sin ranke Hals det reiste,
Det spored og blev vaer, —
Halv skjult i sin Manke den
En gylden Kjede bar.

Forsigtig standsed Strange
Som en erfaren Mand;
I Brystet hamred Hjertet,
Han næppe aande kan.
Det er hans Lykkes Vidne!
Det er hans gamle Ven!
Det er hans lette Ganger,
Han kjender den igjen!

Han nærmede sig Agren
Med vaersomme Skridt;
Han fløitede den Vise,
Som den hørte saa tidt;
Da vendte den sit Hoved,
Den gik og den stod,
Saa vexlede den atter, —
Og Strange fatted Mod.

Sin Sang han atter fløited,
Og med lydløse Fjed
Han under Vinden sneeg sig
Langs Buskene ned.
Da øinede ham Hjorten
Saa nær — og med et Sæt
Forsvandt den for hans Blik,
Hvor Krattet var tæt.

Men Junkeren bagefter
I den løvrige Skov!
Det var ham, som hans Lykke
Var bundet til dens Klov.
Han som en kyndig Jæger
Forfulgte snildt dens Spor;
Snart Begge var forsvundne,
Hvor Eensomheden boer.

Skovbroderen.

Dén korte, lyse Mainat
Over Skovens dunkle Træ'r
Var draget hen saa sagte,
Og i dæmrende Skjær
End tindred Morgenstjernen,
Mens høit i Luften hang
Den usynlige Lærke
Som en Klokke, og klang.

I Skoven var der stille,
Kun, som i Børneleeg,
Den fjerne Kukker lokkede
For Solen, som steeg.
Men lidt efter lidt
Kom der flere Stemmer til,
Og Dagmoer blev hilset
Med det fulde Orgelspil.

Paa Hældet af en Bakke
Den ædle Junker laae.
Med taarefyldte Øine
Smaablomsterne paa ham saae.
Stærkt drog han efter Veiret,
Med Ryggen mod en Rod;
Ild sittred i hans Pande,
Og mødig var hans Fod.

Den halve Nat han havde fulgt
Hjorten paa dens Flugt;
Tilsidst da Skov og Mørke
Sig havde om dem lukt,
Han havde sluppet Sporet,
Og langt fra By og Huus
Han segnet var i Lyngen,
Fortumlet som af en Ruus.

Det var den Feberhede,
Som brænder i vort Blod,
Naar paa Liv og Død vi kjæmpe,
Og Lykken er imod.
I dugfulde Lyngbusk
Han kjølede sin Kind;
Da klang en Bedeklokke
Huldt gjennem Skoven ind.

Han folded sine Hænder,
Han bøied sine Knæe,
Han lagde ydmygt Panden
Mod det skyggende Træ.
Heel trøstet han sig reiste,
Og fulgte Klokkens Klang;
Gjennem Skovbakkens Buske
Han baned sig en Gang.

Dernede i Dalen,
Hvor der løber en Sti,
Hvor der risler en Kilde
Og skynder sig forbi,
En Skovbroders Hytte,
Med spidse Tag af Straa,
I Ly af et vidtgrenet
Egetræ der laae.

Over Hytten hængte Klokken
I den knudrede Green;
Om det buede Vindve
Og paa Murens røde Steen
Sig Vedbend havde flettet
Til et yppigt Bladelag;
Paa Pinde under Tagskjæg
Sad Duer ved deres Slag.

Et Billed af vor Frue
Var naglet i Træets Bark;
Ved Siden af et Seilskib —
Var det vel Noahs Ark?
Ved Roden paa en Mosbænk
Den Skovbroder sad
Med foldede Hænder,
Og det lod, som han bad.

Hvidt var hans Haar om Nakken,
Men Alder og Natur
Hans Isse havde raget
En anseelig Tonsur.
Men var end Panden skaldet,
Han lige stolt den bar, —
Det kunde han! — thi smykket
Den var med ædle Ar.

Om brede Skuldre lagde sig
Den brune Kuttes Læg;
Ned over Brystet naaede
Hans sneehvide Skjæg.
Dybt under Brynets Buer
To hvasse Øine laae —
Ei! hvilken mægtig Reisning,
Hvis op han vilde staae!

En gammel Eg han ligned,
Som Kampestenen fast,
Med løvrige Grene
Og knudret Knort og Knast,
Der eensom staaer paa Sletten,
For hver en Storm et Rov,
Den sidste ædle Levning
Af en stormægtig Skov.

Paa Stien traadte Strange
Og henad Planken raae,
Som over Kildens Rende
Mellem Glemmigeier laae.
Det var ham som en Indgang
Til et forjættet Land.
Da løftede sit Hoved
Den ærværdige Mand.

Sit faste Blik han rolig
Paa Ungersvenden slog,
Og fulgte ham opmærksomt
Ved hvert et Skridt, han tog.
Saa reiste han sig langsomt
Op fra sin Hvileplads,
Og spurgte med en kraftig,
Dybt dundrende Bas:

«Velkommen Gut! og hvem er Du?»
Hr. Strange stille stod,
Hans Øie maalte Kjæmpen
Fra Isse og til Fod.
«Jeg hedder Strange Nielsen,
Mig skjæmmer ej mit Navn!»
Da aabned ham den Gamle
Paa eengang sin Favn.

Han trykked ham til Hjertet
Saa Ungersvenden nær
I det kraftige Favntag
Havde mistet sit Veir.
«Det Aasyn før jeg skued,
End mindes jeg det grant,
Men det er længe siden,
Gud bedre det saasandt!

Min Ven var han, Niels Strangesøn
Til Ørum og Hyllerslev;
Os skilte Døden tidligt,
Men Mindet hos mig blev.
Jeg hedder Peder Skjægge,
Til Jernskjæg blev det vendt;
De vendiske Hunde
Det Navn ret godt har kjendt.

Men see! din Fader var jo
En Herre stolt og bold,
Han eied baade Gods og Guld
Og berømmeligt Skjold;
Hvi kommer da som Stakarl,
Foruden Sværd og Hest
I fattig Møllerkofte
Min adelige Gjæst?»

Da raabte Junker Strange,
Som der han for ham stod:
«For Gud! nu maa jeg prise
Min Lykkes Stjerne god!
Er I Peder Jernskjæg,
Den drabelige Mand?
Ei nogen bedre fandtes
Til Raad og Hjælp end han!»

Saa meldte han, hvorlunde
Han for Kongen var beført;
Saa meldte han om Rhitra,
Hvad han selv havde hørt;
End meldte han om Hjorten
Og sit frygtelige Ridt,
Om hvad hans Hjerte frygted,
En Anden havde lidt.

Men da han nævned Ellen,
Høit blussende og varm
Steeg Rødmen op paa Kinden
Fra hans trofaste Barm.
Ved dette Navn Hr. Peder
Sig slog for sit Bryst,
Han greeb hans Haand og sagde
Med dybt bevæget Røst:

«Du kjender denne Frøken?
Jeg seer og aner Alt!
Det knuger haardt mit Hjerte,
Hvad Du mig har fortalt
Om Konge og om Dronning,
Om Ellen — Nu velan!»
— Her svoer han en Eed, —
«Jeg taer fat, som jeg kan!

Dit Aasyn og din Stemme
Og Alt, hvad Du har sagt,
For Øiet har fremmanet,
Hvad til Glemsel længst var lagt.
Du skal min Tanke høre,
Og mine Syner see,
Og hvad saa Tiden fordrer
Af os Begge, — det skee!

Men først Du tage Føde,
Og dernæst tage Ro;
Du er saa bleeg om Næbet
Og staaer slet paa dine To!»
Saa førte han ham ind
I det fredelige Huus
Og satte for ham Ost og Brød
Og Vand i et Kruus.

Heel hyggelig var Cellen
Med Bord og med Stol,
Ind paa det lave Leie
Straaled den unge Sol.
Paa Væggen hængte Skjæggers Skjold
Som i et Krigertelt,
Med sneehvide Ibskal
I det søblaae Felt.

I Vindvet stode Urter
Og duftede sødt;
Paa Krusemynten gynged
En Dompap sig blødt.
En Hjelm der laae i Krogen,
Og den stribede Kat
Sig Leie havde redet
I den hamrede Hat.

Paa Straasækken kasted sig
Ung Strange da paastand;
Ham Søvnen hurtigt førte
Til Drømmenes Land,
Hvor venlige Alfer
Fløi ud og fløi ind,
Og styrkede hans Hjerte
Og muntrede hans Sind.

Men ude paa Bænken
Under skyggefulde Træ
Den Gamle sad alene
Med Haanden paa sit Knæ;
Han ordned sine Minders
Vildtslyngede Gang,
Mens Kildespringet risled
Og Droslerne sang.

Hr. Peder Jernskjæg.

Den Eftermiddags Luft
Var saa lummer og saa heed,
Den lune Varme sank
Mellem Træerne ned;
Graasløret var Himlen,
Der rørtes ei et Blad;
Som i Forventning, stille
De Smaafugle sad.

Stærkt dufted Gjedebladet,
Og med enkelte Qvæk
Lod Frøerne sig høre,
Mens overgiven kjæk
De Myggesværme dandsed,
Og med vaersomme Skridt
I Krat sig Ræven listed
Og vendte sig tidt.

Paa Bænken hos den Gamle,
Støttet mod Egens Bul,
Nyfødt og qvik sad Strange
Og saae forventningsfuld
Paa Oldingens Øine
Og lytted til hans Røst,
Mens Talen bold fremvælded
Af hans mægtige Bryst:

«En taarnet Borg der ligger
Paa den nordlige Kyst;
Vildt Havets Bølger bryde
Mod Klintens nøgne Bryst.
Af Skov man øiner Intet,
Men desto mere Sand;
Der blev jeg født og baaren
Og gjort til en Mand.

Det Første, som jeg lærte,
Var at svømme som en Fisk,
At roe med tvende Aarer
Og i Kulingen frisk
At stille mine Seil
I den rigtige Skik,
At passe Gjøs og Skjøde
Og styre paa en Prik.

Det Første, som min Fader
Mig gav, det var et Sværd.
Han sagde: «Brug dit Værge
Kun udi ærlig Færd!
Men hug da ogsaa til
Uden Lempe, saa brav,
At Himmel og Helved
Kan gjenlyde deraf.»

Han sagde: «Vil Du kjæmpe
Som en rigtig Dannemand,
Som Ulven, den glubske,
Du dristigt gribe an.
Og skal en Strid udfægtes
Imellem To og To,
Forsvar Dig uforfærdet
Som Mosens vilde So;

Men hvis ud af en Træfning
Tilbage Du vil,
Saa lær af røden Ræv,
Thi han er snu og snild;
Dog aldrig maa Du vende
Din Fiende Ryggen, før
Du veed, Du kan ham møde
Gjennem en anden Dør.

Ei Gjækkes Spot Dig røre,
Men taal ei nogen Skam;
Betroe Dig ei til Manden,
Før Du har prøvet ham;
Stol ei paa Konge-Løfter,
Før Du kan see din Løn;
Troe ei paa Qvinde-Øine, —
Det duer ei, min Søn!»

Da saa min Fader døde,
Blev jeg rigtigt kastet om
Fra Frænde og til Frænde;
Men hvorhen jeg saa kom,
Min Legeplads var Søen,
Og Faren var min Ven,
Og vi blev Følgesvende
Og skiltes ei igjen.

Kong Volmer kunde virke
Den allerfineste Væv,
Skarpøiet som en Glente
Og snu som en Ræv.
Han brugte stærke Arme,
Saa hyred han da min,
Til Høvidsmand han gjorde mig
Alt paa den salte Rhin.

Hos Vender og hos Holster,
I Øst og i Vest
Tidt kom jeg med min Skude
Som ubuden Gjæst;
Og Lykkens Bør mig føied,
Paa Kyst og i Havn
De deres Glutter aved
Med Jernskjæggens Navn.

Til Gulland selv jeg førte
Hans Folk og Skib dengang,
Da Visbys Mure revned
Og Portene sprang,
Da Kræmmerne til Løsning
Deres Kander og Stob
For Dankongens Fødder
Maatte lægge i Hob.

Med de vendiske Hunde
Jeg stadigt holdt Kuur.
Saadan med trende Skibe
Engang jeg laae paa Luur
Paa Kysten ved Vismar
Med et Par hundred Mand;
Da lod jeg mig en Morgen
I Jollen roe til Land.

Med mig var da Jens Due,
En smuk og lystig Fyr.
Jeg vilde see min Leilighed,
Han søgte Eventyr;
Og dem fik vi da nok af,
Thi knap var vi paa Strand,
En stadselig Godmorgen
De bragte os paastand.

Vel mine fire Gutter,
Jens Due og saa jeg
Slog fra os, som vi kunde,
Og lysned paa vor Vei;
Men de var os for Mange;
Sex magte ikke stort
Mod en tre, fire Snese, —
Den Regning let er gjort.

Tre faldt af mine Svende,
Een sprang i Jollen ned;
Os andre To paa Slæbetoug
Til By de trak afsted.
Os begge der de kasted
I et nederdrægtigt Hul,
Der laae vi flere Dage
Og døied Sult og Kuld.

Jeg bad til vor Frue
Og til Sancte Crispin,
Jeg loved mig det hellige
Blod i Schwerin;
For Faste sørged Slutteren,
Det var hans mindste Kunst, —
Men al min Bøn og Faste
Var platud omsonst.

Men Junker Jens Due
Han vidste bedre Raad;
Han tænkte saa, her hjælper
Hverken Bøn eller Graad.
Han stoled paa sit Melkebrøds-
Ansigt, den Hvalp!
Han byggede paa Qvinder,
Og den Gang det hjalp.

Han saae paa Fogdens Datter,
Hun var en Vare let;
Han sagde: «Jeg nu reder
Os ud af dette Net!»
Naar saa hun rakte Føden os
Ind ad den snevre Glug,
Han stod der, og hun saae,
Hvor han var ung og smuk.

Saa hvisked han til hende,
Mens smidskende han saae
I hendes brune Øine
Og hun i hans blaae.
At Saadant nu kan virke
Og som en Trolddom slaae,
Er Noget, som jeg aldrig
I mit Hoved kunde faae!

Det var en evig Hvisken
Mellem hende og ham;
Men Intet jeg begreb,
Skjøndt jeg Følgerne fornam.
Vorherre selv maa vide,
Hvordan han bar sig ad;
Thi Lænkerne blev løste
Og vi fik bedre Mad.

Ja, stundom selv hun aabned
Vort jernbeslagne Buur,
Og Jens fik Lov at tage
I friske Luft en Tuur.
Da tænkte jeg, som billigt,
Nu render han sin Vei;
Den, som betaler Gildet,
Det bliver nok mig.

Men nei! En Aften kom hun
Med Suk og sagte Graad
Og hvisked: «Kom! Ved Stranden
Der ligger nu en Baad,
Som jeg har Eder maget,
Jens Due! kom, afsted!»
Da sagde han: «Nei, stop lidt!
Min Staldbroder med!»

Jeg traadte ud paa Gangen
Og lod de andre To
Med megen Suk og Kyssen
Tage Afsked i Ro.
Der blev da givet Løfter
Og der blev taget Eed!
Tilsidst jeg maatte nødes
At forstyrre deres Fred.

Jeg tog min unge Due
Og slængte som en Sæk
Ham over mine Skuldre
Og gik fra Fængslet væk;
Og som jeg ned ad Gaden gik,
Saa brugte jeg Mund,
Jeg bandede paa Vendisk
Den drukne Fyldehund;

At jeg ham maatte slæbe! —
Og saa bar jeg ham ned,
Hvor Jollen var mig anviist
Ved den skummende Bred.
Ud sprang vi saa Begge
Og tog paa Aaren fat,
Og haled af alle Kræfter
Ud i den sorte Nat.

Saa gik det hele Natten;
Da det gryede ad Dag,
Jeg maatte roe alene,
Thi Duen var for svag.
Til Toninger og Mærker
Jeg kjendte meer, end han.
Ved Solfald da vi stege
Paa Fakkebjerg i Land.

Til Sjælland kom vi atter;
Der blev jeg dog kun kort.
Jeg kunde ikke rigtigt
Fordøie denne Tort.
Saa rustede jeg Skibe,
Saa samlede jeg Mænd,
Saa bragte jeg de Vender
En Tak for Sidst igjen.

De Dage svandt saa hurtigt,
De bleve til Aar,
Lidt efter lidt sig stænked
En Sneeflok i mit Haar.
Men Verdens Færd ei kunde
Forstyrre Sindets Ro;
Og endnu er jeg stærk
Som en Bjørn, maa Du troe.

Den Tid Kong Volmer døde,
Og Datteren tog fat
Saa kjæk som en Løvinde
Og snedig som en Kat,
Da havde jeg mig vundet
Baade Hæder, Gods og Guld
Og Fru Margrethe var mig
Heel naadig og huld.

Hun sagde: «See, Hr. Peder!
I er mægtig nok og riig,
Men at I er alene,
Ei længer sømmer sig.
Ei bør med Jer udslukkes
Den adelige Æt;
Jeg har Jer valgt en Hustru,
Som vil passe Jer ret.

Det er Frøken Marri Skave.
Hun er af fornem Slægt,
Hun har et yndigt Aasyn
Og Kister, som har Vægt.
Hun kommer nu fra Skaane,
Fra Hr. Jens Dues Gaard,
Hvor frændeløs hun hidtil
Har tilbragt sin Vaar!»

Hvad skulde jeg vel gjøre?
Naar Dronninger de vil,
Saa er der ikke Noget
At sige dertil.
Jeg lang Betænkning hader,
Jeg handler helst i Fart,
Og saa var snart det Hele
Baade klappet og klart.

Jeg saae den unge Pige da
Paa Dronningens Ord;
Fast tyktes hun mig for lille,
Da jeg selv er saa stor.
Hun var saa let som Edderduun
Saa smidig som en Vaand,
Jeg kunde hende baaret
Som et Barn paa min Haand.

Og deilig eller ikke —
Det var mig lige kjært.
Jeg gjorde, som min Dronning
Havde budt og begjært.
Jeg beilede og fik et Ja,
Dertil en gylden Ring; —
Det Hele gik saa let og glat,
Som det var Ingenting.

Fra Skaane var hun kommet,
Og knap otte Dage svandt,
Saa havde Kirken signet alt
Den Pagt, som os bandt.
Med Fryd og megen Gammen
Til min Stammeborg vi foer,
Og satte, som man siger,
Fod under eget Bord.

Som ret og rigtig Qvinde
Sig egner og anstaaer,
Var hun siirlig og høvisk
Og venlig som en Vaar.
Heel ydmyg og beskeden
Hun modtog og hun gav;
I Fadebuur og Stegers
Var hun ogsaa flink og brav.

Ja, Alles Øine smiled,
Hvorhen hun saa kom,
Thi ret som Solen var hun
Velgjørende og from.
Ved hendes Dør tog Sæde
Af Stoddere en Flok;
Og jeg lod hende give,
Thi vi havde jo Nok.

Ei Tidskort vi mangled;
Mangen Nabo kom til Gjæst,
Mangen Leger og Gjøgler
Med sin Karre og sin Hest.
Hun sang til Luthens Strænge
Og slog i Tavl saa qvik,
Og pyntelig og ærbar
Med mig til Messe gik.

Men længe stod det ikke saa —
En Maaned eller to —
Jeg kunde ikke døie
At ligge der i Ro.
Eiheller Fru Margrethe
Lod mig længe sidde fri; —
Hun havde jo saa Meget
At tage Hænder i.

Saa spændte jeg mit Harnisk
Og gjorded Sværd og Dolk,
Fik Skuderne fra Beding
Og hyrede mig Folk.
Jeg følte atter Bølgen,
Hvor under mig den sprang,
Jeg hørte Vindens Fløiten
Og Stormfuglens Sang.

Jeg heised mine Seil
Og stod fra Havn til Havn,
Hvor Dronningen mig sendte;
Jeg prented hendes Navn
I mangen stridig Pande,
Som havde det forgjæt,
Og gjorde, liig en Fisker,
Mangen dyrebar Dræt.

Syv Gange havde Maanen
Sin blege Fakkel tændt,
Det led vel henad Vinter,
Da var mit Arbeid endt.
Jeg styred ind i Havnen
Ved Ørethings Borg
Til Dronningen; og her først
Begyndte min Sorg.

Saasnart jeg fik sat Foden
Paa tørre Grund igjen,
Min Fred og min Freidighed
Var reent som veiret hen.
Min Himmel blev saa lummer,
Og Skyer vælted op
Som de, der nu sig leire
Her over Skovens Top.

Man nævnte knap min Hustru,
Og da med Lempe kun,
Som ei de kunde gjenne
Et Smiil fra deres Mund;
Alvorligt, som af Medynk,
Halv paa Skulderen man drog,
Selv Dronningen taug stille, —
Og jeg blev lige klog.

Man meldte mig forsigtigt,
Som var det en Sorg,
At unge Fru Marri
Nys paa min fjerne Borg
Mig havde født en Datter, —
At det var kun som saa
Med Modren, og at endnu
Inden Kirke hun laae.

Og Alt, hvad de fortalte,
Var stillet op med Kunst;
Og Alt var som indhyllet
I en giftig, dunkel Dunst,
Der knugede mit Hjerte,
Forvirrede mit Sind,
Saa jeg tilsidst ei vidste
Hverken ud eller ind.

Jeg gik i denne Taage
Forvildet om; men snart
Fru Ida Grubbes Tunge
Mig gjorde Alting klart.
Ret som en vindtør Jolle
Med sprukket Bord og Bræt,
Den Frues runkne Hjerte
Ei kunde holde tæt.

Hun bød mig til sit Kammer,
Hun bad mig sidde ned;
Hun dreied sine Øine
Af sær Medlidenhed.
Med alle Sorgens Fagter,
Med Taarer og med Suk
Hun lod mig klarligt vide,
Hvor Taalmodighed er smuk.

Som den bedste Munk hun præked
Om et forsonligt Sind;
Om Pligt, om Synd, om Ære
Hun vævede sit Spind.
Sidst kom da om Fru Marri
Den Hemmelighed ud:
Hun var Jens Dues Slegfred,
Kort før hun blev min Brud.

Jens Dues Ord og Miner,
Naar der om mig blev talt,
I Fruens kloge Mening,
Havde bekræftet Alt.
Og da jeg rynked Panden
Og stammed Tvivlens Ord,
Saa blev hun rød i Kammen
Og arrig hun svor:

«At i en Kjede Marri bar
Et Kors med Stene blaae,
Hvori, heel siirligt flettet,
En kulsort Haarlok laae.
Jens Dues Haar, som Ravnefjer,
Var glindsende og blødt,
Som Rævens Bælg mit Hoved
Stridhaaret var og rødt.

Saa fik min Viv sin Skjændsel
Skjult med en Brudekrands,
Og Ungen hist i Vuggen
Var ikke min, men hans.
Hun meldte mig det Hele,
Hun fandt det ikke ret,
At Qvisten, den uægte,
Indpodedes min Æt!» — —

— Hvis før jeg var for selvklog,
Saa blev jeg nu en Nar;
Var før jeg for koldsindig,
Nu rasende jeg var.
Jeg slog i Bord, saa Glas og Stads
I Kammeret fløi rundt,
Jeg skreeg saa vildt af Smerte,
At Fruen fast fik ondt.

Først nu jeg Daare fatted,
Hvad en Hustru ret er værd;
Først nu jeg syntes føle,
At en Qvinde var mig kjær.
Først nu jeg kunde tænke
Paa min kommende Æt;
Først nu mit Skjold mig straaled,
Da det havde en Plet.

Dog pludselig jeg taug.
Jeg holdt tilbagetrængt
Min Smerte, liig en Tiger
I Jernburet stængt.
Den forskrækkede Frue,
Den Fromme, jeg forlod,
Og listed mig til Stalden
I taust fortvivlet Mod.

Som i en Ruus jeg svang mig
Paa første, bedste Hest,
Og skyndte mig fra Borgen
Som en forhaanet Gjæst.
Saa reed jeg uden Tanke,
Uden Hvile Nat og Dag,
Og standsede ved Aftentid
Nær ved mit eget Tag.

Ved Borgeled min Ganger
Jeg stilled ved et Træ;
Den stønned og den segned
Paa Græsset i Knæe.
Og op ad Vindeltrappen,
I Riddersalen ind
Halv svimlende jeg vanked
Med usikkre Trin.

Til Kammeret jeg naaede
Fortumlet og ør,
Med skjælvende Hænder
Jeg aabnede den Dør.
Ved Lampens Lys en Seng
Og en Vugge jeg saae;
En slumrende Vaageqvind
Paa Løibænken laae.

Jeg stod ved *hendes* Leie!
Paa Bolstret fiint og hvidt
Med foldede Hænder
Hun slumrede saa blidt.
Da aabned hun sit Øie,
Og hendes Rædselsblik
Skarpt gjennem mit Hjerte
Som en Lynstraale gik.

Jeg mine Arme slynged
Omkring den spæde Krop,
Fra Bolster og fra Hynder
Jeg løfted hende op;
Jeg kyssed hendes Pande,
Hendes Mund, hendes Kind,
Jeg trykkede mit Ansigt
Mod hvide Skulder ind.

Kan Elskov da og Ømhed
Og det grusomste Had
Saalunde smelte sammen
Og som Søstre følges ad?
Som i rasende Harme,
Som i sødeste Lyst,
Vildt knugede jeg hende
Til mit pandsrede Bryst.

Ikkun et Suk hun aanded,
Et undertrykket Skrig, —
Saa lagde jeg paa Sengen
Min unge Hustrues Liig.
Vanvittigt mine Øine
Frem og tilbage foer,
Efter et andet Offer
De rendte paa Spor.

Men tom var nu Vuggen,
Paa Gulv den væltet laae,
Og Qvinden var forsvundet.
Ved Dørens Laas og Slaa
Hun, flygtende, forsigtigt
Havde spærret mig Vei.
Let kunde jeg brudt ud,
Men jeg gjorde det ei.

Gid jeg den Barnepige
For Øie maatte faae,
Jeg hende skulde kjende,
Ihvor jeg hende saae.
Hun ægted nok en Jæger; —
Hun gav maaskee mig Trøst,
Eller stødte end dybere
Mig Smertens Piil i Bryst!

Paa Gulvet jeg mig satte;
I begge Hænder skjult
Jeg lagde mit Hoved —
Det var som tomt og huult.
Der sad jeg da saaledes
Een Dag og een Nat;
Da var min Styrke knækket
Og min Villie mat.

Paa Bord de hende strakte
Og klædte hende paa;
Bleeg, med de hvide Klæder
I sorte Skrin hun laae;
Med Vievand og Kerter
De Munke skreeg og sang,
Og taus jeg hende fulgte
Paa sidste Kirkegang.

Jeg aldrig Barnet skued;
Min Borg den staaer forladt,
Der Uglen rolig bygger
Ved Dag og ved Nat.
Igjennem brustne Ruder
Nu farer Nordenvind,
I Borggaarden Ræven
Frit lister ud og ind.

Til Rom gik saa min Vandring
Og til den hellige Grav;
De Præster og de Klerke
Mig riig Afløsning gav.
Men inderst i mit Hjerte
Der sittrede en Braad,
Mod hvis gruelige Smerte
De vidste intet Raad.

Hjemkommen hid, jeg atter
I Ærinde og Bud
For Dronningen da søgte
Paa vante Veie ud.
Men Østersøens Brusen
Og Kampens vilde Leeg
Ei døvede den Stemme,
Som i mit Indre skreeg.

Da Fru Margrethe lagdes
Under Marmelstenen hen,
Jeg stak mit Sværd i Balgen
Og forløved mine Mænd.
Ei gad jeg sætte Foden
Meer paa mit Fædreslot;
Til Skovkloster gik jeg;
Jeg tænkte: Der er godt!

Jeg kasted Hjelm og Harnisk,
Drog sorten Kutte paa;
Men alle Munkefagter
Kunde plat ei forslaae.
Mit Sind blev meer opirret,
Og dybere jeg faldt,
Og bag de qvalme Mure
Var jeg nær blevet qvalt.

Saa lod jeg her i Skoven
Mig bygge denne Bo;
Her kan jeg aande, tænke
Og græmme mig i Ro.
Jeg mener: Han, som dømmer,
Er mig jo ligenær,
Om Hvælvingen er steensat
Eller af Bøgetræ'r.

Men Barnet — det forladte, —
Saa blev det mig sagt —
Var hos den gamle Dronning
I Røgt og Pleie bragt.
Det er hiin Frøken Ellen,
Det favre Rosenblod,
Der nu saa ydmygt sidder
Ved den unge Dronnings Fod.

Og det er denne Frøken,
— Jeg ta'er vel ikke feil? —
Hvis blide Øine vare
Dit Hjertes Tryllespeil.
Nu, hvis til Hjælp jeg duer,
Som Du siger, Du troer,
Saa tal, og slaae ei Øiet
Saa undseeligt mod Jord!»

Hr. Strange saae paa Gubben,
Men mørkt var hans Blik.
En smertelig Tanke
Ham gjennem Sjælen gik:
«Jeg frelse vil min Ellen;
Men saa jeg hende flyer,
Hvis ei hun er af ægte,
Uplettet Adelsbyrd.»

Med rynket Bryn han talte:
«Hør Stormen drager frem,
Oprørets Tunge mumler
I den fjerne Tordens Hjem.
En saadan Storm, et Uveir
I mit Sind Du har reist;
Som Sivet staaer jeg bøiet,
Jeg, som altid har kneist.

Mit Hjerte det er hendes,
Jeg hende kaared ud
Til Hustru mig at vorde,
Som nu hun er min Brud.
Men er det, som Du siger,
— Den Tanke har vel Vægt? —
Et Slegfredbarn ei skjæmme bør
Min ældgamle Slægt!

Vi leved som to Knupper
Paa en eenlig Hybengreen;
Den, som vor Løndom kjendte
Og saae, det var kun Een;
Umælende, men fredeligt
Det kronede Dyr
Stod hos, hvergang vi mødtes —
Som i et Eventyr.

Det var den sidste Aften,
Da i Rosenlund vi saaes,
Da løste hun, som ofte før,
Halskjedens gyldne Laas.
Hun hængte Crucifixet
Om Hjortens Hals og loe
Og sagde: «Han skal smykkes,
Thi han er os saa tro.»

Da var det, vi blev revne
Fra hinanden med Magt;
Og hvordan saa det siden
Mig gik, har jeg Dig sagt.
Mit Liv man jo lænked
Til Hjortens; og at hun
Forsvundet er, det veed jeg
Af Folmer Sangers Mund.

Men hende vil jeg frelse,
Det koste, hvad det maa;
Og Hjorten vil jeg fange,
At Korset jeg kan faae.
Et Middel er mig givet,
Som jeg Dig har fortalt;
Til Gurve nu jeg iler, —
Der klarer sig vel Alt!»

«Du siger,» raabte Gubben
«Et Kors med Stene blaae?
Og Frelserens Billed
Er meislet ud derpaa?»
«Saa var det,» svared Strange.
«Ved Guds hellige Blod!»
Hr. Peder skreeg, «Du vækker
Mig baade Frygt og Mod!

Imorgen skal Du søge
Herfra paa Hjortens Spor;
Hos Jægere, hos Bønder
Maa Du spørge Dig for.
Du kjender jo til Tingen,
Og Du er flink og snild.
Hos Kongens gamle Jæger
Jeg da møde Dig vil.

Han boer ei langt fra Borgen,
I Skoven vild og fri;
Jeg kjender der hver Stente,
Hver Steen og hver Sti.
Der vil vi med hinanden
Oplægge vore Raad,
Og der vil vi begynde
Vor alvorlige Daad.

Endnu engang jeg kaster
I Verdens Strøm mig ud,
For Freden mig at fange
Og vinde Dig en Brud.
Vi Pigebarnet søge;
Og er den Rose fiin
En ægte, da — jeg sværger —
Da skal hun være Din.

Jeg tager Tag i Kongen,
Jeg holder ham fra Fald;
Jeg dundrer for hans Øre
Som dette Tordenskrald,
Der ruller over Skoven!
Endnu engang mit Navn
Skal spørges, før jeg seiler
Ind i den sidste Havn!»

Her taug Hr. Peder Jernskjæg.
Han kasted sig paa Knæ
For Frelserens Billed
Under det løvrige Træ.
Han trak i Klokkestrængen,
Mens der i Bøn han laae;
Og Begge lod deres Tanker
Hver sine Veie gaae.

Naar Villien har sig fæstet
Til et sikkert Maal og Meed,
Let synke Tvivlens Storme
Til Haabets Havblik ned;
Og derfor kunde Begge
I den kjølige Bo
Paa Straasækken trøstigt
Sig lægge hen til Ro.

Thi Nattens Stund var kommet,
Og den lummerhede Dag
Var endt med vilde Storme
Og knittrende Brag;
Ned sused Regn i Strømme,
Søvndyssende og sval,
Og langsomt drog Uveiret
Hen over Skov og Dal.

Paa Herreborgen.

Og det var de Bønder
I Fensmark By,
Fra Kalkerup og Sipperup
De jubled høit i Sky;
Om blomsterklædte Maitræ
De dandsede i Ring
Til Fløiter og til Fidler
Med de lystigste Spring.

I Buxer og med Kofte her
Man unge Tøse saae,
Og lange, føre Karle
Med Bul og Skjørter paa;
Mai-Greven og Grevinden
Med Krandse og med Baand,
Velsminkede og smurte
De tripped Haand i Haand.

Med sværtet Ansigt Narren
Saa vever og saa fix,
Sprang om og gjorde Løier
Og vifted med sin Brix.
Paa Gjerdet sad med Pose
En gammel Tiggermunk;
Paa Sognefogdens Mønning
Stod Storken nok saa strunk.

Saa trak de ud af Staldene
Heel mangen smykket Hest;
I Manken Baand var flettet,
I Halen Sløifer fæst.
Rask svang sig da i Sadlen
Baade Pige og Dreng, —
Hei! hvor de Fløiter hvined
Til den skingrende Stræng.

De Spillemænd red foran
Maigreven og hans Brud,
I klaren Solskin Toget
Smukt gik af Byen ud.
Til Holmegaard ved Mosen
Det først skulde gaae;
Hr. Iver Bugges Godtøl
De vilde smage paa.

Der kneiser et Steenkors
Ved Byens søndre Led;
Der stod nu Junker Strange
Og hviled sig derved.
Alvorlig var hans Tanke,
Og mødig var hans Fod,
Men lige stærkt hans Hjerte
Og lige frit hans Mod.

Han som en prøvet Jæger
Havde snuset sig frem
I Kulsvierhytter og
I Herremandens Hjem;
Men ikke var han kommet
Sin Flygtning paa Spor.
Han havde nu atter styret
Sine Fjed imod Nord.

Ved Susaaen ligger
De Nonners stille Bo,
Der raadede hans Moster
I from og hellig Ro.
Han havde hende gjæstet;
Og i en vanlig Dragt
Havde den fromme Frue
Sin ædle Frænde bragt.

I grønne Jægerkofte
Her stod han fri og frank,
Med Sølvhorn ved sin Hofte,
I Gjorden Daggert blank;
En sort Baret sad let og kjæk
Paa nødbrune Lok;
Sin høire Haand han støtted
Paa en vældig Tjørnestok.

Med Hu! og Hei! kom farende
De Bønders vilde Trop.
Han vaagned af sin Tanke
Og slog sit Øie op.
Han hilsede: Guds Fred!
Og de skraalede: Tak!
Og Narren kom hen til ham
Og gav sig i Snak.

«I staaer her saa alene!
Hr. Jæger! kom, følg med!
Saa skal I see, der vanker
Adskillig Lystighed.
Den tykke Junker Iver
Har deilig Viin og Mad;
Har I nu Lyst at smage,
Saa kan vi følges ad.»

Da svarede Hr. Strange:
«Didhen vil ogsaa jeg;
Nu ganske jævnt Du ride,
Saa viser Du mig Vei!»
Men Narren grinte listigt
Med sit sværtede Fjæs
Og raabte: «Heida, Spillemænd!
Spil op nu og blæs!»

Saa holdt han sig tilbage
Og red kun Fod for Fod,
Mens af og til paa Strange
Sit Blik han hvile lod.
Med Eet holdt han stille
Og steeg af Hesten ned
Og hvisked: «Bolde Jæger!
Hør, vi maae tales ved!

I seer mig ud saa ærlig,
Alt uden Falsk og Svig;
Bredskuldret, høivoxen
I kneiser mandelig.
Jeg selv er ikkeheller just
Tabt bag af en Vogn,
Jeg har saa gode Knokler
Som Nogen i vort Sogn.

Jeg trænger til en Hjælper.
Nødtvunget kun jeg har
Mit røde Ansigt grimet
Og gjort mig til en Nar!»
Da sendte ham ung Strange
Et ret alvorligt Blik,
Og svared: «Siig, hvad vil Du?»
Og henad Veien gik.

Men Narren kasted Tøilen
Over Armen, og drog
Tre alenlange Sukke
Og sig om Panden tog.
Og mens de Begge vandred
Langs Pilehækken hen,
Han øste ud sit Hjerte
For sin fremmede Ven:

«Mit Navn er Jens Pode,
Jeg er en Bondes Søn;
Til Karen Jeppes beiled jeg
Alt længe i Løn.
Vore Fædre og Mødre
Vare enige med os,
Paa begge Sider var der
Baade Penge og Gods.

Til sidste Voldermisse
Vort Bryllup skulde staae.
Og Øllet alt var gjæret
Og Skinkegryden paa;
Da kasted Junker Bugge,
Dette børstede Sviin,
Sit begjærlige Øie
Paa Kjæresten min.

Men Karen lige deilig
Og ærbar og tro,
Hun elsked mig oprigtigt,
Ad Junkeren hun loe.
Det hjalp ham ei, han smidsked
Eller gjorde sig suur;
Det var, som Vinden blæser
Imod en Kirkemuur.

Som saa hun sad en Morgen
Paa Marken hos sin Ko,
Kom Junker Iver ridende
Med sine Svende to.
Han havde faa't sin Davre
Og hængte som en Sæk
Paa Hestens Ryg og grinte,
Rødblisset og fræk.

Han hikkede og raabte:
«Det nytter ei, mit Barn,
Du slaaer med dine Vinger
Som en Kramsfugl i Garn.
Det første Kys jeg tager,
Det hører mig jo til;
De andre kan Du give
Jens Pode, om Du vil.

Dog gjør Du Dig for mussig,
Som hidtil Du har gjort,
Saa skal Du ride Hesten,
Som staaer ved min Port;
Den er saa from og stadig,
Og løbsk den render ei.» —
Da reiste sig min Karen
Og vilde gaae sin Vei.

Men Junkren brølte: «Karle!
Af Hesten strax, tag fat,
Bind begge Tøsens Arme
Og faae mig hende sat
I Hullet, hvor hun øiner
Hverken Maane eller Sol!»
Da gjorde de to Lømler,
Som Junkeren befol.

De grebe plumpt paa hende
Og tumlede saa vildt,
At Melkespanden vælted,
Og Melken blev spildt.
Min Piges Hænder bandt de
Med Reb og med Rem,
Saa maatte hun da løbe
Mellem Hestene med dem.

Fra den Tid har han hende
I Mørkestuen holdt,
Alt under Portens Hvælving,
Hvor der er hundekoldt.
Om Natten tidt jeg sneeg mig
Til den gittrede Glug,
Med blødende Hjerte der
Jeg hørte hendes Suk.

Hver Dag han sender Bud
For at friste hendes Fred,
Men altid Budet kommer
Med den samme Besked.
Men slaaer hun, som jeg haaber,
Reent paa Herremanden Vrag,
Træmæren maa hun ride
I Morgen den Dag.

Til Holmegaard forleden
Der kom en lystig Fant,
En Legere, en Synger,
Med sit Strængespil og Gant.
Heel vel han blev modtaget,
De sammen sad og drak,
Og det var hedt og fedt
Med Gammen og med Snak.

Men allerbedst som Talen
Den gik meest qvik og fiin,
Saa kom de op at kjævles
Alt over deres Viin.
Og Enden blev, at Bugge
Han brølte og blev vred,
Og lod den unge Gjøgler
I Kjeldren kaste ned.

Der sidder han hos Karen.
Men nu er det min Agt
At faae dem løste Begge
Ved List eller Magt,
Imens de Andre dandse
Og juble og gjør Larm;
Og dertil kan jeg bruge
Meer end min egen Arm.

Hvis jeg kan hende frelse
Ud af Fængsel og Nød,
Saa veed jeg, hvor mig venter
Baade Fristed og Brød.
Den fromme Nonnemoder
I Susaa-Kloster hist
At tage os i Varetægt
Har lovet mig orvist.

Der faaer jeg Huus og Ager,
Og er det end kun smaat,
Under Krumstaven lever man
Dog sikkert og godt.
Siig, vil I staae mig bi
Som ærlig, dannis Mand?»
Da svared Junker Strange:
«Jeg vil see, hvad jeg kan!« —

Som saadan de nu taled,
Gjennem Ladegaardens Led
De traadte ind og styred
Til Borgen deres Fjed.
Her stode alle Heste
Optømmede i Rad,
Mens i den indre Borggaard
Man gjorde sig glad.

Her skingrede Musiken,
Her svang man sig omkring
Alt paa de brede Fliser
Med de kaadeste Spring.
Og Madsvend og Røgter,
Hver Tøs og hver Dreng
Var ogsaa komne med
I det lystige Slæng.

Portvægteren, den gamle,
Som ellers var saa bidsk,
Han fik sig en Svingom
Med en Malkepige frisk.
Hr. Bugge stod deroppe
Med vidtskrævende Been
Og gloede paa Vrimlen
Fra Trappens høie Steen.

Ølkanderne gik ogsaa rundt,
Og ingen Hals blev tør,
De drak, saa Panden gløded
Og Tanken blev ør.
Hr. Bugge var ei doven,
Han drak i svære Kluk,
Saa greeb han fat en Ungmø
Og sprang som en Buk.

Jens Pode og Hr. Strange
I Porten dulgte stod,
Jo meer de Andre støied,
Jo meer fik de Mod.
De vare just ved Døren,
Som til Mørkestuen gik,
Og saae paa Laas og Skodder
Med haabløse Blik.

Dog Lykken er os nærmest,
Naar Nøden meest har trængt!
Med Eet Hr. Strange øined
Bag Portfløien hængt
Et vældigt Nøgleknippe;
For at lette sin Krop
Til Dandsen, havde Vægtren der
I Hast det slynget op.

Hurtigt og behændigt
De aabnede det Buur,
Og Jens steeg ned ad Trappen
Langs den fugtige Muur;
Han hentede de Tvende
Fra det dybeste Hul,
Mens Strange stod paa Vagt,
Kjæk og forventningsfuld.

Det vared ikke længe,
Før Jens kom atter frem
Med Fangerne bagefter.
Og gjenned hurtigt dem
Af Porten ud, fra Broen,
Ind i den tætte Lund,
Mens Nøglerne han sænked
Paa Slotsgravens Bund.

Saa fulgte han og Strange
Med iilsomme Skridt,
Op gik det gjennem Skoven,
— De lyttede tidt; —
Saa kom de over Vasen
Ved Holmegaard, og her
Beslutted de at skilles
Ad sine Veie hver.

Med nedslagne Øine
Den unge Pige stod,
Mens ellevild af Glæde
Hendes Kjærest hvisked: «Mod!»
Men Strange saae forbauset
Paa den fremmede Svend:
Det var jo Folmer Sanger,
Han mødte her igjen.

«Velkommen,» raabte Folmer,
«Saa fanged jeg Jer dog!
Jeg noget Vildt dog bringer
Hjem fra mit Jægertog.
Den anden Fugl, Gud bedre!
Hvor finder jeg vel den?»
Hr. Strange greeb hans Hænder:
«Vi hjælpes ad, min Ven!

Men siig mig dog, Jens Pode!»
Vedblev han og loe,
«Er dette da hiin Leger,
Som i Døgnskifter to
Har siddet med din Due
I Buur ved Vand og Brød?
Saa» — Her afbrød ham Folmer:
«Snak! det har ingen Nød!

Skynd Dig afsted, Jens Pode!
Til Klostret gaaer din Vei.
Hvad Skjæbnen mig betroede,
Jeg raned det ei.
Lad Pateren Dig binde
Med Velsignelsens Baand,
Og gak saa med din Qvinde
Kun trøstigt Haand i Haand!»

Jens Pode græd og takked,
Og lille Karen græd;
Med glade Hjerter iled
De gjennem Skoven ned.
«See.» sagde Folmer smilende,
«Der gaaer hun med sin Nar!»
Og stemte hurtigt Strængen
Paa Cithren, som han bar.

Og da de var alene,
Han svingede sin Hat,
Hans Jubeltoner skingred
Lydt gjennem Busk og Krat.
Han kyssede paa Fingren
Ad Blomster og ad Træ'r,
Han smiled op til Lærken,
Som til en Hjertenskjær:

«O, Frihed! o, Du søde,
Min Længsel og min Lyst!
Opstanden fra de Døde,
Velkommen ved mit Bryst!
Udrevet af min Vaande,
Modtag mig i din Favn!
Saalænge jeg kan aande,
Lovpriser jeg dit Navn.

Jeg seer de grønne Dale,
Jeg seer det lyse Blaae,
De hulde Nattergale
Jeg atter hører paa.
Jeg bader mig i Luften,
Paa Græsset tør jeg gaae,
Jeg drikker Ruus i Duften
Af Blomster og af Straa.

Sol kysser mine Kinder
Med blide Øiekast,
Og kraftigt Blodet rinder,
Og Foden træder fast.
O, Frihed! slip mig ikke,
Men lad, saa riig som god,
Mig ved dit Hjerte drikke
Til hele Livet Mod!»

Saa sang han, mens de iled
Paa Skovsletten ud;
De ranke Svende kneiste
Som Fyrrens unge Skud.
Og da ved Solens Nedgang
De naaede til en Kro,
De standsed der og toge
Forfriskning og Ro.

Eselet.

Under Bislag, ved Huset
Med Kanderne paa Bord,
De vexled mangt alvorligt
Og mangt et Skjemtens Ord.
Da sagde Junker Strange:
«Fortæl mig, før vi gaaer,
Hvad gjorde Du Hr. Bugge,
At han var Dig saa haard?»

Men unge Folmer smidsked
Og strøg sig om sin Mund:
«Naa Gud være lovet! her
Jeg sidder frisk og sund!
Thi laae jeg end i Mørket,
Var det min egen Skyld:
Træd Kjærling ei paa Taaen,
Og rør ei Mandens Byld.

Vor Dronning — hende glæde
Guds Engle her og hist! —
Har sendt mig ud at søge
Om Jer og om et vist
Velsignet, deiligt Møbarn,
Som sad ved hendes Fod;
Og hendes Ærind røgted jeg
Med Iver og med Mod.

Hos Høie og hos Lave
Jeg vandred ud og ind;
Jeg lytted og jeg stirred
Mig næsten døv og blind.
Men gaae paa Rævesokker,
Det var mig aldrig kjært;
Thi Barn er i By bært,
Som det hjemme er lært.

See, naar jeg Narren mødte,
Da kaldte jeg ham Nar,
Og Slyngelen jeg veied
Og tog, for hvad han var;
Og gode Ord og onde
Fik passelige Svar; —
Men sligt oprigtigt Hjerte tidt
Mig bittre Frugter bar.

Til Holmegaard ved Mosen
Jeg kom paa trætte Fod;
Det lakked just ad Aften,
Paa Borgebro jeg stod,
Og lod min Cither klinge
Og istemte min Sang,
Saa fra de røde Mure
Sig Gjenlyden svang.

Et aabent Vindve fyldtes
Med Junkrens tykke Krop;
Han vinkede og raabte:
«Hei, Sanger! kom herop!»
Deroppe stod i Salen
Et Bord med Kruus og Fad.
Han bød mig strax at sidde
Og drikke og faae Mad.

Jeg lod mig ikke nøde,
Men satte flux mig ned,
Og langede til Fadet
Og gjorde ham Besked.
Han spurgte, mens jeg tygged,
Jeg svarte, mens han drak;
Ret artigt og fornøieligt
Gik Tiden saa med Snak.

Af Kanderne han skjenked
Og vi drukke paa Kraft;
Den spanske Viin løb i ham,
Som i et Støvleskaft.
Men alt som den fik Indpas,
Saa gik Forstanden ud,
Og Løgn og Pral der strømmed
Som Spøl af en Tud.

Hvad jeg ham saa fortalte,
Det var ham Alt bekjendt;
Hvad jeg havde døiet,
Det var ham ogsaa hændt.
Om Kjæmper han fortalte,
Om Nisser, Trold og Dværg,
Om at han selv var ofte
Indtaget i Bjerg.

At Sligt kan være sandt,
Jeg aldrig nægte vil;
Dog troede jeg, med mig
Vilde Fyren drive Spil.
Tilsidst han lagde Haanden
Paa Bug og drog et Suk,
Og sagde: «Hør nu efter!»
Og tog et vældigt Kluk.

«I troer ei slige Under?
I er endnu saa grøn!
Jeg veed, hvordan slig Vantro
Kan bære bitter Løn;
Derom min egen Slægt
Kan føre Vidnesbyrd;
Og derfor skal I høre
Min Faders Eventyr.

Min Fader var en ung Mand,
Lidt over en Snees,
Og deilig som St. Jørgen,
Hvilket endnu kan sees
Paa Contrafeiet hisset;
Og man har sagt mig tidt,
At ogsaa mig det ligner,
Som om det var mit.

Der hersked Kiv og Klammer
Paa den Tid i vort Land,
Mod Kongens Vælde reiste
Sig Bonde og Herremand.
Hans Bud de var for strenge,
Hans Haand den var for tung,
Han tømte Bondens Lade
Og Kræmmerens Pung.

Fru Huus og Hjem han Mange
Ret ubarmhjertigt jog,
Og Mangen af Forbittrelse
Fra Land og Rige drog.
Saa gik det og min Fader;
Han gjordede sit Sværd,
I Velskland tog han Hyre
Udi Kaiserens Hær.

Der fik han da en Fænnik
Af Knegte tilhest;
Og de var ilde seete,
Hvorhelst de kom til Gjæst.
Af Blod de spildte Meget,
Men samled meget Guld,
Snart havde og min Fader
Faaet Randselen fuld.

Liig Paradis, man siger,
Er dette velske Land;
Guldæbler groe paa Træer
I evig Sommerbrand;
De Qvinder ere skjønne,
Og Himlen altid mild;
Og Vinen, tænk Jer! Vinen
Den voxer der jo vild.

I samme Land skal være
En By, Perus ved Navn;
Paa Bjergetop den kneiser
Midt i Viinhavers Favn.
Did kom en sildig Aftenstund
Min Fader med sin Trop;
Af første Natteslummer
Blev Folk da vækket op.

Som nu han stod og tænkte paa
At faae sig et Qvarteer,
Han oppe paa en Svale
En yndig Pige seer;
Med venstre Haand hun Særken
Holdt sammen om sit Bryst,
Paa høire hang en Lampe,
Der flammede lyst.

Det Syn ham strax bestemte;
Han bankede da paa
Med saadan Fynd og Alvor,
At man maatte ham forstaae:
Vel kunde han ei tale
Det Sprog, som der blev talt,
Men der er visse Fagter,
Som fattes overalt.

Da skjød de Slaa fra Døren,
Da blev han lukket ind;
Ham førte til et Kammers
En gammel, runken Qvind.
Hun peged paa en Seng,
Der skinned hvidt og smukt;
Han peged paa sin Mund,
Og hun bragte Viin og Frugt.

En Enke var den Gamle,
Det lod hun ham forstaae;
Alene med sin Datter
Hun leved saa som saa.
Var Moderen end gusten
Og puklet og led,
Saa var der hos den Unge
Desmeer at frydes ved.

Hun bar en fyldig Fletning
Med en Sølvnaal udi,
Med sine sorte Øine
Hun skued kjæk og fri.
Paa nette Fødder svæved
Hendes siirlige Krop, —
Kort sagt, hun var behagelig
Fra Taa og til Top.

Naar Krigsmanden raster
Og lægger Sværd og Skjold,
Da søger han sin Hvile
Helst udi Qvindevold.
Hans flygtige Bolig
Da bliver ham et Hjem,
Han nyder Øieblikket
Og seer ei længer frem.

En Hat med røde Fjedre,
Et Sværd har altid havt,
Saalænge Verden staaer,
En vidunderlig Kraft.
Og mangen Qvinde lider
Ret godt en saadan Mand,
Om hvem hun trygt kan sige:
Imorgen reiser han!

Min Fader var som Tønder,
Og Pigen var som Ild,
Saa det var intet Under,
At det saadan slog til;
Hun ei forstod hans Tale,
Og hendes Maal ei han,
Men det, som sagt, var Fagterne,
Hvorpaa det meest kom an.

Han satte dyre Ringe
Paa hendes Fingre smaa,
Guldspanger og Coraller
Han ikke spared paa.
Med Øine og med Hænder
Heel veltalende han var, —
Jeg har vel ikke nødigt
At nævne hendes Svar?

I Viinhaugens Skygge,
Langs Søens Bred de gik,
I Kys de sig beruste
Som den stærkeste Drik;
De sammen gik til Brønden,
De sammen gik paa Eng,
De sammen gik til Kirke,
Til Bords og i Seng.

Men som det nu var hedest,
Saa kom Skilsmissens Dag;
Og dette var just ikke
Den Gamle til Behag.
Hun vilde holde Fuglen
Saalænge fangen der,
Indtil de havde plukket
Den sidste gyldne Fjer

Saa sagde hun til Pigen:
«Gak ind, min Datter fiin!
Og hent mig hist fra Hylden
Den stærke Medicin;
Det er en lille Flaske,
Hvis Baand er lyseblaat,
Jeg troer, det er paa Tide,
At den kan gjøre godt.

Tre Draaber skal Du dryppe
I Ungersvendens Viin,
Saa skifter han ei Tanke,
Saa er han evig Din.
Lad ham kun spænde Sporen
Og drage bort af By;
Han komme maa tilbage,
For aldrig meer at flye.»

Min Faders Hest stod sadlet
Paa Gaden alt, da hun
Ham fulgte ud paa Trappen
Og kyssede hans Mund
Med Suk og Graad og sagde:
«Til sidste Valet
Tøm endnu dette Bæger,
Det vil styrke Dig ret.»

Han drak; men strax han følte
En Kriblen i sin Krop;
Haar dækkede hans Lænder,
Hans Ører voxte op;
Paa begge sine Hænder
Han ned sig falde lod;
Som et hvidblisset Esel
Paa Gaden der han stod.

Forfærdet begge Qvinder
I Huset flygted ind.
Den Gamle hvisked rasende:
«Men var Du da blind?
Den urette Flaske
Har Du grebet i Hast!»
Da vreed de deres Hænder
Og i Taarer de brast.

Hans Krigskarle samledes,
De bandede, de skreeg:
«Hvor er nu vor Høvidsmand?»
I Huset op de steeg.
Der brød de alle Døre
Og slog Kister itu; —
De tvende Qvinder daaned
Af Angest og af Gru.

Men da de Ingen fandt der,
Saa red de uden ham;
Bagefter dem han traved,
Ifført sin Eselsham.
De greeb ham og de læssed ham,
Hvad ei de bære gad,
Paa Ryggen, baade Bytte
Og Bimpler og Mad.

Mens langt ned i Velskland
Han fulgte deres Tog,
Sin Flid og Kunst han brugte
At lære Landets Sprog;
Og det gik let med Lempe,
Foruden Riis og Stok;
Thi havde han ei Mæle,
Han havde Øre nok.

Den Kaiserlige Krigsmagt
Den mødtes ved Rom,
Og da den By var taget,
Saa vendte den om.
Den Hob, min Fader fulgte,
Kom atter til Perus;
Den gjorde Holdt og rasted der
Ved Kande og ved Kruus.

Og mens den drak og jubled
Den vilde Ryttertrop,
Han sled sig løs i Stalden
Og sparked Døren op,
Og traved hen i Gaden,
Hvor han havde lidt den Tort;
Han vilde see sin Skjønne,
Før reent han maatte bort.

Han Huset fandt. Paa Svalen
De tvende Qvinder sad;
Een sysled med en Haandteen,
Een væved udi Lad.
Knap stod han der, før Pigen,
Rød af Ængstelse og Skam,
Stødte til sin Moder
Og raabte: «Seer Du ham?»

«Mit Hjerte!» svared Hexen,
«Nu har han det saa godt,
For Du ei kunde skille
Det Røde fra Blaat!»
«Og er der,» spurgte Pigen,
«Ei Raad, ham frelse kan?»
«Jo, naar han æder Lilier,
Han vorder atter Mand!»

Han rystede sit Hoved
Og stønned sit I—ah!
Hvor skulde han paa den Tid
Faae hvide Lilier fra?
Da faldt hans Øie netop
Paa en Apothekers Bod,
For Vindvet hvide Lilier
I tvende Potter stod.

Flux steiled han paa Bagbeen,
Efter Dyrets Natur,
Og støtted begge Hove
Paa Apothekets Muur;
Sin Hals saa lang han strakte
Og stak sin Mule op,
Og aad de tvende Lilier
Med Rod og med Top.

Men knap var Liliesaften
Nedgledet i hans Bug,
Saa fik han atter Hænder
Og Fødder til sit Brug.
Han reiste sig og stod der,
En Ungersvend rank,
Med røde Fjer i Hatten
Og Brystplade blank.

Den Gamle og den Unge
De skreeg ved dette Syn,
De styrted ind forvirrede
I Huset, som et Lyn.
Paa Flugt var ei at tænke;
Bysvenden tog dem fat,
Og Dommeren fik Retten
End samme Aften sat.

Den Gamle Alting nægted,
Den Unge ligesaa;
Men da man saa fik lagt dem
Gode Haandskruer paa,
Kom Sandheden for Dagen,
Og Sagen saa blev endt,
At Tøsen gik i Kloster,
Og Hexen hun blev brændt.

Nu tog min Fader Orlov;
Efter denne slemme Spads
Var det ham ikke længer ret
I Velskland tilpas.
Han kom her hjem til Gaarden,
Han gifted sig og fik
En Søn, som skal ham ligne
Til Punkt og til Prik.

Siig, vover I at tvivle,
At min Faders Sagn er sandt?
I troer dog ei, vi fare
Med Løgn eller Tant?
Selv var han blandt de Vantroe,
I Eselshammen bragt
Han fik først rigtig Troen
Paa det Hemmeliges Magt!»

Hr. Bugge taug og pusted
Og stirred over Bord,
Som vilde han med Øiet
Opsluge mine Ord.
Jeg svared: «Gjerne troer jeg,
Hvad I berettet har,
At Eders salig Fader
I Velskland Esel var.

Men», vedblev jeg dumdristig
Og kaad af hans Viin,
«I Eders Skjold I fører
Et halvt blodigt Sviin;
Hvi har I nu ei føiet
Et heelt Esel til?
Det, synes mig, har Skjebnen
Beviist Jer, at den vil.»

Da grinte Hr. Bugge,
Saa det klukked i hans Vom.
Men da han lidt til Aande
Og Besindelse kom,
Han langsomt og alvorligt
Gjentog min løse Snak;
Han anede da Braadden
Og følte, at det stak.

Han bed i sine Negle,
Han rynkede sit Bryn,
Hans rullende Øine
Mig sendte Lyn paa Lyn.
Og saa kom Tordenen!
Han slog i Bord saa fast,
At Kanderne de dandsed; og
Han reiste sig i Hast.

Han fik to lange Kegler
I Hallen indkaldt.
«Nu skal I,» skreeg han, «faae
Eders Haansord betalt!
Min Viin I tylled i Jer,
Og syntes nok saa glad!
Saa det er Eders Maade.
At sige Tak for Mad!

Kast flux ham ned i Taarnet,
Der er Plads nok til Fleer!«
Saa foer de Bengler paa mig
Saa grovt, som man seer
To Kjøterhunde ruske
Kaninens hvide Skind;
Og slængte heel uhøvisk mig
I Mørkestuen ind.

Lidt ør og ganske blændet
Jeg stod og famled der.
Lidt efter lidt det lysned,
Og ved det svage Skjær
Den lille, ranke Pige
Med bleget Kind jeg saae
At rave hen imod mig
Paa det raslende Straa.

Men Freidigheden flygter
Saa let ei fra mit Bryst.
Jeg tog den Lilles Hænder
Og præked hende Trøst.
Jeg redeligt deelte Halmen
Og redte mig en Seng
Fra hendes fjernt; thi, vil jeg,
Min Dyd kan være streng.

En Krukke Vand vi havde,
Dertil lidt daarligt Brød.
Naar saa vi drak og spiste,
Hun dækked paa sit Skjød.
Der var jo deilig kjøligt,
Og Straaet var ret frisk; —
Saaledes jeg og Karen
Holdt sammen Dug og Disk.

Men det var saa det Hele!» —
Her maatte Strange lee.
«Saa gid jeg,» raabte Folmer,
«Ret aldrig Frelse see,
Om ei fra mine Hænder
Hun gik saa reen og skjær,
Som den straalende Lilie,
Den I har saa kjær!

Og hende maae vi søge!
Vi hende frelse maae;
Jeg aldrig meer for Dronningen
Tør stedes eller staae,
Før atter jeg har føiet
Den Blomst til hendes Krands!«
Da sukked Strange: «Folmer!
Ei før til Sancte Hans!«

Han talte om Gulitza,
Om Rhitra meldte han,
Han sagde af Hr. Peder,
Den vældige Mand.
«Kom lad os vandre! Jorden
Mig brænder under mit Fjed!»
Saa stod de op og ginge
Gjennem Huulveien ned.

Alt Solen var til Hvile,
Og over det dunkle Blaae
De evigklare Stjerner
Høitideligt mon gaae.
Hr. Stranges Hjertestrænge
Var dybt alvorligt stemt;
Men Folmer Sangers Tanke
Var altid fuld af Skjemt.

Det lød i Stranges Indre:
«Hvis nu ei Rhitras Ord
Kan lede mig til Ellen
Og paa Kronhjortens Spor,
Hvor skal jeg da vel løse —
Hvor skal jeg da vel naae —
Den Knude tætindslynget,
Det Maal, jeg styrer paa?

Hvis ikke Crucifixet,
Som hendes Moder bar,
Som Ridderen nu haaber,
Kan yde Trøstens Svar;
Jeg kjøber Pigen ind
I et fornemt Klosters Skjød,
Og søger fjernt fra Danmark
Forglemmelse og Død.»

Og det var Folmer Sanger,
Han talte til sig selv:
«Mig Andres Hjertesorger
Henskyller som en Elv.
Velan, jeg Strømmen følger,
Hvorhen den tager Fart,
At jeg kan atter skue
Min Dronnings Aasyn snart.

Som efter Musen Katten,
Som Ungmø efter Dands
Jeg længes efter Natten,
Der gaaer før Sancte Hans;
Da skal jeg Uglen fange,
Da skal jeg Inger see,
Da skal vi gjøre mange
Tusind Løier og lee!»

Saa fulgtes de med Foden,
Men ei med Tankens Gang;
Den Enes var en Grublen,
Den Andens var en Sang;
Indtil ved Dag de naaede
Til Skovens Rand, og saae
Paa Ageren tilhøire
En Rudel Krondyr staae.

I den tidlige Morgen,
Som det er Dyrets Skik,
De langsomt græssende
I unge Vipper gik.
De dukkede mod Jorden,
De kneiste saa igjen,
Og stirrede med Undren
Paa de Vandrende hen.

Men forrest i Flokken
Der hævede sig Een,
Den største af dem Alle
Med bastet Tak og Green;
Hængt om den stride Manke,
Foran paa dens Bryst
Et Guldkors fremviste
Alverdens Haab og Trøst.

Ung Strange hvisked: «Stille!»
Men næppe var det hørt,
Bort blev som af en Stormvind
Den hele Rudel ført
Henover grønne Slette,
Paa den fjederlette Klov
Igjennem Mosens Eller
Og ind i tætte Skov.

Men Strange raabte: «Folmer!
I følge mig nu ei!
Gak I til Jægerhuset
Den gjenneste Vei.
Der mødes vi!» Og hurtigt
Over Marken han foer,
Og fulgte ufortrøden
Sin Skjebnes vilde Spor.

«Til Lykke!» raabte Sangeren
Og svingede sin Hat.
Flink skred han hen ad Stien
I det skyggende Krat.
Hans Hjerte havde Vinger,
Hans Gang var som en Dands,
Hans Tankers Række var
Som en broget Urtekrands.

I Jægerhuset.

En Rast fra Kongeborgen
Der ligger en aaben Plet
I Skovens Dyb, af Hassel
Og Bøg omgjerdet tæt.
Der Bogfinken qviddrer,
Der synger sorten Stær,
Og Vildanden pladsker
I det krusede Kjær.

Hen ved den ene Side
En Jægerbolig staaer,
Straatakt med spidse Gavle,
Og rundtom Huset slaaer
Et Gjerde sig af Hvidtjørn
Ret som en fyldig Arm;
Den vilde Humle kravler
Henad den runde Karm.

Der er saa eensomt, stille,
Over den dybe Dam
Kun af og til kan høres
Hunrævens hæse Glam.
Paa Engen Storken spanker
Alvorligt og strunkt,
Høit under Skyen kredser
Guldørnen som et Punkt.

Det var saa henad Middag
Paa St. Albani Fest,
For Jægerhusets Gjerde
Der vrinsked en Hest;
En nordfrisisk Kleppert
Graaskimlet og frag,
Den stolteste Rytter
Den bar paa sin Bag.

I Sadlen sig hæver
En mægtig Kjæmpekrop;
I Staal saa er den smeddet
Fra Taa og til Top;
Det blanke Pandser dækkes
Af en Munkekutte bruun,
Paa Brystet bølger Skjægget
Saa hvidt som Svaneduun.

I Skjold den hvide Ibskal
Svømmer i det Blaae;
Syv grønne Paafjedre
Over Hjelmkammen staae.
Ved venstre Side dingler
Det drabeligste Sværd.
Han raabte, saa det gjalded
Høit mellem Skovens Træ'r:

«Hei, er her Nogen hjemme?«
Da aabnedes et Led.
Ud treen den gamle Jæger
Og sagde: «Guds Fred!»
Men da han saae ret nøie til,
Saa slog han Haand i Haand,
Og raabte: «Ved St. Hubert!
Nu seer jeg nok en Aand?

Er det Jer selv, Hr. Peder!
Med Kjød og med Blod?
Saa vær mig da velkommen,
Velsignet Eders Fod,
Som træder paa min Tærskel!
Kom, hvil Jer paa min Bænk,
Og faae en Bid til Styrkning
Og til Velkomst en Skjenk!»

Den gamle Herre svang sig
Som en Yngling af sin Hest,
Og sagde: «Først vi sørge
For den fiirbeente Gjæst!»
Han Hovedlav og Sadel
I Hast da smøged af;
Med Vrinsken søgte Hesten
Til Engen da i Trav.

Det var Hr. Peder Jernskjæg,
Han længtes efter Helm,
Han fulgte ind i Haugen,
Tog af sin sorte Hjelm.
Dybt maatte han sig bøie
For at komme under Tag;
Han hængte der sin Jernhat
Og sin Dyrendal paa Knag.

Den Jæger bredte Hynde.
Men Alt som der han sad,
Ind traadte Husets Qvinde
Med Dug og med Fad.
Da raabte brat Hr. Peder:
«Saa hjælpe mig St. Georg!
Den sidste Gang jeg saae Jer,
Var paa min egen Borg!«

Sig ydmygt Qvinden neied
Og rødmed under Liin,
Og hendes Øie fyldtes
Med en Dugperle fiin.
Hun hvisked ganske sagte:
«Jeg mindes nok den Stund!»
Taus stirrede Hr. Peder
Med et bittert Smiil om Mund.

Han fulgte med sit Øie
Den gamle Kones Gang,
Imens hun stille sysled
Og bredte Dugen lang.
Han greeb, som i Tanker,
Et Kruus, hun stilled hen,
Og dreied det i Haanden
Og satte det igjen.

Det var det bittre Minde
Fra Dagene, som svandt,
Der i hans Hjertes Mørke
Som en Maane oprandt,
Og klart paany ham viste,
Hvad Tidens Taage fik
Halv dulgt og udslettet
For hans Tankes trætte Blik.

Saa tyst som i en Kirke
Der var ved deres Bord;
Imens de finge Unnen,
Der hørtes ei et Ord.
Afdækket blev saa Skiven,
Saa holdt de deres Bøn;
Da vinkede Hr. Peder
Den Qvinde ud i Løn.

De satte sig i Haugen
Paa en Græsbænk, i Læ
Af Hasler og af Hvidtjørn
Under et Abildtræ.
Hun sagde: «Ædle Herre!
Jeg kjender Eders Hu,
Og hvad Jert Øie spørger,
Vil jeg besvare nu.

Men jeg har ingen Balsam
For Eders Hjertes Vee,
Jeg kan Jer kun berette,
Hvad selv jeg maatte see.
Eiheller kan jeg gjøre
Eders Byrde mere svær!»
Saa talte hun, og Gubben
Drog dybt efter Veir.

«Jeg tjente Eders Frue,
Hun var saa from og god,
At jeg gjerne for hende
Havde givet Liv og Blod.
Og da den lille Frøken
Var født, og Modren svag,
Jeg passede dem Begge
Baade ved Nat og Dag.

Da hun den sidste Morgen
Slog Øiet op saa mat,
Hun sagde: «Ak, jeg drømte
Saa underligt i Nat.
Mit Hoved er saa tungt
Og mit Sind saa beklemt;
Guds Moder maa vide,
Hvad der er mig bestemt.

Jeg drømte, jeg var død
Og alt i Kisten lagt,
Min Sjæl paa sine Vinger
Stræbte opad med Magt.
Fra Høire kom en Due,
Fra Venstre kom en Ravn,
De gjenned mig tilbage
Fra Paradisets Havn.

Saa stod jeg ganske ene
I den vildeste Skov;
Der kom en Lyngorm skridende
Og hyled efter Rov.
Den slynged sig i Bugter
Omkring mit svage Liv,
Jeg vaanded mig og segned
Som for Stormen et Siv.

Men før jeg sank, da saae jeg
Dens røde Øine gloe
Begjærligt hen til Vuggen,
Hvor Barnet laae i Ro.
Af Halsen rev jeg Korset her,
Mit dyreste Klenod,
Og slængte det paa Barnet
I Fortvivlelsens Mod.

Og næppe var det faldet
Og laae paa Ellens Bryst,
Saa traadte ud fra Krattet
Høitideligt og tyst,
Med høie, brede Takker
En kongelig Hjort,
Fik Barnet op paa Ryggen
Og ilede bort.

Saa sank jeg dybt i Dvale,
I en lang, en bælmørk Nat;
Jeg tabte Sands og Tanke —
Og saa vaagned jeg brat.
Stor Jammer vil mig times,
Forvist jeg det troer,
Men liden Ellens Frelse
I dette Guldkors boer.»

Fra Barmen drog hun Smykket
Ved det glimrende Baand,
Hun trykked det mod Læben
Og med sittrende Haand
Hun lagde Kors og Kjede
Om Barnets spæde Bryst;
Saa tog hun mig om Hovedet
Og hviskede tyst:

«Gud frie os fra det Onde!
Men skulde Faren naae
Til denne Helligdom,» —
Og hun peged paa den Smaa —
«Da sværg mig, Du vil vogte
Paa mit yndige Noer!»
Saa bad hun mig saa bønligt,
Og med Taarer jeg svor.

Saa veed I, hvad der skeete, —
Hvorfor? veed ikke jeg.
I Rædsel greeb jeg Barnet
Og flygtede min Vei.
Jeg spærrede Jer Døren;
Og i min unge Arm
Bort bar min Skat jeg hurtigt
Ved en bankende Barm.

Jeg vandred gjennem Skove,
Jeg vandred over Land,
Og overalt den deilige
Glut velsigned man.
I rige Herrers Stalde,
I Bondens ringe Bo
De lode hende die
Baade Gimmerlam og Ko.

Jeg sad ved stille Søer
Og lulled hende ind,
Hun slumred paa min Skulder
Med sin rosenrøde Kind;
Saa da jeg kom til Hove,
Som var min Vandrings Maal,
Var hun vever som en Lærke
Og buttet som en Aal.

Men det var Fru Margrethe,
Kong Volmers Datter prud,
Hun tog sig af den Spæde,
Og styred hende ud
Med Klæder og med Smykker,
Med Lærdom og med Tugt,
Og Alting hende anstod
Saa yndefuldt og smukt.

Da Volmers Datter døde
Og Jorderig forlod,
Sad Frøken Ellen siden
Ved den unge Dronnings Fod;
Indtil i Fjor, i Høsten
Hun pludselig forsvandt!
Da blødte mange Hjerter,
Og mange Taarer randt.

Man hvisked om Hr. Strange,
Om en Hjort blev der talt;
Men Ingen kunde fatte
Eller samle det Alt.
Saa sank det hen i Glemsel,
Som det gaaer til paa Jord;
Hvem tænker vel paa Sneen,
Som skinned her ifjor?»

Hun taug. Men Hr. Peder,
Fordybet i sit Sind,
Stivt stirrede paa Græsset,
Med Haanden paa sin Kind.
Hid treen den gamle Jæger,
Han hørte de sidste Ord;
Han sagde: «Hjorten kommer
Nok her igjen, jeg troer.

Hvis ei den alt er fældet,
Saa er det Dyrets Skik
At søge did, hvor først
Den græssede og gik.
Den glemmer ei de Skove,
Ei den Mark eller Vang,
Den kjender alle Fugle,
Den mindes hver en Sang.

Ved Toner kan den lokkes,
Ak ja, hvor mangen Gang
Saae jeg dem ikke standse
Og lytte, naar bedst de sprang.
Faaer jeg først hiin for Øie,
Jeg ta'er vist ikke feil;
Jeg kjender den saa nøie
Fra Blad og til Speil!»

Som saa han stod og talte,
Rask over Gjerdets Torn
Syv kjække Stød der hørtes
I et klingende Horn.
Den Jægersmand da lytted:
«Hvad? er jeg ved Forstand?
Det var de Strangers Løsen, —
Og see, der kommer han.»

«Guds Fred! og Velkommen!«
Da raabte alle Tre,
Da gjennem Havelaagen
De Junkren fik at see.
Men Alvor paa hans Pande
Og Bleghed paa hans Kind
Neddæmped deres Glæde,
Da taus han traadte ind.

Sin flygtige Ganger,
Sin Gaade havde han
Nu atter fulgt forgjæves
Gjennem Skov, over Land.
Frem og tilbage krydsed den
Dog op imod Nord; —
For trende Dage siden
Han havde tabt dens Spor.

Knap var nu al Forundring
Og hans Fortælling endt,
Saa lød der høit en Stemme,
Som var dem velbekjendt.
Som Lærkeslag den jubled,
Saa Skovens Hvælving klang;
Og det var Folmer Spillemand,
Der meldte sig med Sang:

«Du, som har Sorg i Sinde,
Gak ud i Mark og Lund,
Og lad de svale Vinde
Dig vifte karsk og sund.
Gak over Høi og Dale,
Og lyt ved Søens Glar
Til Skovens Alvorstale
Og Kildens muntre Svar.

Var Hjertet fuldt af Klage,
Og brused Blodet vildt,
Jeg gik mig ud at jage
Det yndeligste Vildt.
Det var ei Hjort og Hinder,
Ei Terne eller Tjur;
Det var med friske Kinder
Den vilde, frie Natur.

Jeg vil saa nødigt bænkes
I Stuen, under Tag;
Der drikkes og der skjenkes
I døsig Fred og Mag.
Langt heller vil jeg brede
Min Dug bagved en Tjørn,
Paa lyngbegroede Hede
I Selskab med en Bjørn.

Mig hued ingensinde
Smaafuglene i Buur,
Som pynteligt paa Pinde
Maa sætte sig til Kur.
Nei paa de rigtig Vilde
Er det en freidig Jagt;
Om de er nok saa snilde,
Er deres Værge svagt!»

Saa hørte de ham synge,
Længe før de ham saae;
Foran ham sprang hans Pudel
Gjennem de høie Straae.
Da kom han frem af Krattet
Med Strængeleeg i Haand,
Med sit smilende Ansigt
Og de flagrende Baand.

Da samled' rundt om Bordet
De sad ved deres Viin,
Hr. Folmer førte Ordet,
Thi han var snild og fiin.
De bedste Raad han vidste,
Han havde lystigt Mod,
Og han med megen Liste
Paa Qvindfolk sig forstod.

«At faae et Uglehjerte
Det tager jeg mig paa;
Og Dorrits Sovekammer
Os aabent skal staae;
Thi hendes Terne, Inger,
Er i min Vold, jeg veed,
Som jeg igjen i hendes,
Efter Tid og Leilighed!»

De Andre To ham loved,
Hans Ord de gave Magt,
De vilde holde sammen
Ved de Raad, han havde lagt.
Saa ginge de til Hvile, —
De To med Sorg i Sind;
Til sine brogede Drømme
Den Tredie slumred ind.

St. Hans' Aften.

I Skoven tæt ved Gurve,
I Ly af Bøg og Eeg,
Der vrimled det heel lystigt,
Og der var Dands og Leeg.
Fra alle Landets Egne
Var kommet mangen Gjæst,
Fornemme og Ringe,
Til St. Hans-Aftens Fest.

Farvede Lamper straalte
Fra tusind Grene ned;
Rundtom var plantet Fakler
Som Blomster i et Bed.
De Tjæretønder blussed,
Ophængte paa Stav;
Den glade Stimmel bølged
Og larmed som et Hav.

Fra rene Sommerhimmel
Snart her og snart hist
En lille, stille Stjerne
Fremtindred som en Gnist.
Ei Straa, ei Blad sig rørte,
Og trindtom Natten laae,
Som en kulsort Morinde
Med Glimmersmykke paa.

Der var med Viin og Mundgodt
Saa mangen pyntet Bod;
De tørstige Sjæle
Som en Muur om dem stod.
Mangen Springer og Dandser
Stod der ogsaa paa Lad
Med sit malede Ansigt
Og bar sig morsomt ad.

En Sværm af Formummede
Lidt efter lidt kom frem;
Hr. Peder og Hr. Strange
Vare ogsaa blandt dem.
Ung Folmer var paafærde,
Hvor der var lidt at see;
Han gjorde tusind Løier
Og fik Alle til at lee.

Med Eet der klang Trompeter,
Med Fløiter og Basun;
Dankonningen sig viste
I Skovens Paulun;
Med ham en fager Skare,
Saa munter og saa let,
Med Guld paa Fløielskofte
Og Fjeder paa Barett.

Saa kom en deilig Qvinde
Agende i sin Karm;
Fra Ansigtet hun løfted
Sløret med sin Arm.
Da blussede de Kinder,
Da straalede de Blik!
Dankonning hende høvisk
Imøde da gik.

Selv hjalp han den Skjønne
Fra Vognen til Jord,
Og hvisked hende lønligt
Et skjemtefuldt Ord.
De sorte Slangelokker
Slog hun fra Panden klar,
Og hendes røde Læber
Gav et smilende Svar.

Hr. Strange og Hr. Peder
De stode og derhos;
En Mumlen gik blandt Folket
Af Beundring og Trods.
Hun lod de sorte Øine
Tillyne dem et Blink;
Sødt toned da Musiken
Paa Konningens Vink.

Han qvæged sine Øine
Og sin elskovssyge Aand
I hendes Lueblikke.
Saa greeb han hendes Haand
Og traadte hen i Kredsen
Paa den fløielsgrønne Grund,
Og Sangen lød og Dandsen gik
Saa let igjennem Lund.

Vel bruste Lystigheden,
Men den gav ogsaa Ro.
Det er saa sødt at vandre
I Natten To og To.
Og mangt et Par sig listed
I Krattets Mørke ind
Med bankende Hjerter
Og med rødmende Kind.

«Min høie, ædle Frue!
Jeg gjorde, som I bad
Ud fløi jeg som en Due
Efter Fredens Olieblad.
Endnu er det ei plukket,
Dog brydes det forvist;
Thi Himlen hørte Sukket,
Alt vinker det fra Qvist.

Jeg gjennem Skov og Dale
Har vandret paa min Fod,
Mens Klangen af din Tale
Mit Øre ei forlod.
Jeg steg paa Bjerg og Banker;
Og stærk jeg blev derved,
At det var dine Tanker,
Som styrede mit Fjed.

Jeg døied megen Smerte;
Men som en Svaledrik
Huldt qvægede mit Hjerte
Da Mindet om dit Blik.
Langt hellere jeg døde,
Langt heller blev jeg blind,
End Haabets Morgenrøde
See blegnet paa din Kind.

Paa jernbeslagne Portlem
Med Staven banked han:
«I Herrens Navn! luk op
For en vansmægtet Mand!»
Da aabned sig en Luge,
Et Ansigt, blegt og fedt,
Med blakkede Skjæggebørster,
Saae ned og spurgte vredt:

«Hvad nu?» Men da hans Øie
Fra Vinduet blev vaer
Den fredelige Gubbe
I den hellige Talar,
Af halvforglemte Vane
Han mumlede: «Guds Fred!
Bi lidt, nu skal jeg komme!»
Og saa kom han ned.

Han Portlemmen aabned,
Lod Munken foran gaae,
Og laasede saa atter
Med Nøgle og Slaa.
Men inde i Kammeret,
Med lumsk, fjollet Smiil
Han sagde: «Fromme Broder!
Kom sæt jer og hvil!»

Mat lod sig Strange segne
Hen paa en Løibænk, hvor
Hans Falkeblik foroven saae
Den frygtelige Snor.
Og mens den Anden stod
Og gloede paa ham stum,
Han lod sit Øie glide
Om i det snevre Rum.

Paa Væggen hang en Armbrøst
En Dolk og et Sværd,
I Krogen stod et Madskab,
Ved Siden et Spær.
Et Kruus der stod paa Bordet,
Hvor en Ølbimpel laae;
Og Døren op til Taarnet
I et Hjørne han saae.

Men da han vel fik mønstret
Den Vægters raae Gestalt,
Med Eet det som et Slør
Ham fra Øinene faldt.
Han kjendte godt hans Næve,
Han havde følt dens Greeb;
Han var blandt dem, der bandt ham
Til Hjortens Ryg med Reeb.

Op flammed da hans Hjerte,
Dog tvang han end dets Ild;
Han tog et Bæger, bad en Bøn
Og drak ham saa til;
Og mens han suged Øllet,
I langsomme Drag,
Den lurvede Kjæmpe
Han speidede i Mag.

Der stod han i sin Kofte graa,
Skinhellig og slug,
Stivt stirrende, med foldede
Hænder for sin Bug.
«Hør,» mæled da Hr. Strange
Og satte hen sit Kruus,
«Du kommer sagtens sjelden
Til Gjæst i Herrens Huus?»

«Nei,» grinte Kjæmpekarlen
Og krammed i sit Haar,
«Til denne Ravnerede
Ei Klokkeklangen naaer!»
«Saa skrift mig dine Synder,
At Afløsning Du kan faae,
Saa er dit Øl betalt!»
Og han mumlede: «Lad gaae!»

«Først sige Du dit Credo!»
«Det har forlængst jeg glemt!»
«Saa bed et Paternoster!»
«Det paa samme Sted er gjemt!»
«Knæl ned da! jeg vil bede,
Tag af min Mund hvert Ord!»
Og uvilkaarligt Karlen
Sig neiede mod Jord.

Knap laae han der nedbøiet
Og slog sig for sit Bryst,
Og mumlede i Skjægget:
«Forført af Syndens Lyst» — —
Saa greeb ham Junker Strange
I Qværken, fast og kjæk,
Og væltede ham baglænds,
Som man vælter en Sæk.

Da brølede den Skumle:
«Ha, er det saadan fat?»
Men Strange fik ham Knæet
Paa den brede Bringe sat,
Som naar et Neg man binder;
Han med sin Høire slap
Og famled efter Dolken, —
Da blev den Vægter rap.

Om paa den ene Side
Han som en Orm sig vreed,
Saa Junkrens Knæ mod Flisen
Liig en Hammer slog ned;
Som naar en Ganger steiler,
Han krummede sin Krop,
Paa Knæ, een Haand alt strakte
Han imod Snoren op.

Rask tog ham Junkrens Arme
Et vældigt Undertag,
Han styrted sig mod Døren,
Op sprang den med Brag!
De rulled som to Slanger
I Portrummet ud,
Høit brølede den Vægter
Da som en tirret Stud.

De vælted sig, de kjæmped,
Og Kampen de forstod;
Men Stranges unge Kræfter
Holdt ei Skridt med hans Mod.
Det sortned for hans Blikke;
Men af Taageslørets Gjem
Han syntes, at der straaled
To søde Øine frem.

De smilte saa bedrøvet!
De gav ham atter Kraft;
Hans muskelspændte Arm
Blev som et Egeskaft.
Det lysned for hans Øine,
Hans Tanke blev klar,
Og atter blev han øverst,
Som før han underst var.

Han slap med begge Hænder,
Tog Tag i Knegtens Skjæg,
Sin Dolk han rask fik viklet
Af Kuttens side Læg.
Høit svang han ud sin Høire;
Grum i sin Hævn og Harm
Han vilde sænkt dens blanke
Staaltunge i hans Barm.

Men i et Spring kom Folmer,
Hr. Peder fulgte med;
Han kjendte jo, som Bjørnen,
Sin Hules Leilighed.
Saa svinebandt de Karlen,
Og, væltet paa sin Ryg,
Han laae med Fraad for Munden,
Taus stirrende og styg.

Han stønned, og hans Lemmer
De bævede som Siv;
Han bad og han tigged
Alt for sit usle Liv.
Da sagde Peder Jernskjæg:
«Du bliver her, min Søn!
Jeg skal Dig lade hente
Og faae Dig Portnerløn!»

Men Strange flux med Dolken,
Han end i Haanden bar,
Det tunge Nøgleknippe
Af Karlens Belte skar.
Uhyre Længsel drev ham
Som Skibet en Bør;
Ind stormed han i Kamret
Og sparked op en Dør.

Ad Vindeltrappens Hvirvel
Han svimlende steeg op;
Og lige under Hatten,
Tæt under Taarnets Top
Han standsed ved en Laage,
Af Egetræ gjort;
Tre Nøgler først fik aabnet
Den knagende Port.

Han traadte ind forsigtigt,
Med Haanden for sit Bryn,
Thi Solens sidste Straale
Skarpt blændede hans Syn.
Sit Afskedsblik den kasted
Vemodigt, venligt paa
Det Knippe Straa i Krogen,
Hvor liden Ellen laae.

Ned bøiet over Leiet
Ei voved han en Lyd;
Han stirrede paa Pigen
Med smerteblandet Fryd.
Ei saae hun Solens Hilsen,
Hans Fjed ei hørte hun,
Thi lukt var hendes Øie
Og bleeg var hendes Mund.

Een Haand laae under Kinden
Og een i hendes Skjød.
Forfærdet da han hvisked
Til sig selv: «Hun er død!»
Han greeb en Haand fortvivlet —
O, Gud! den var dog varm! —
Da løfted Ungersvenden
Den Lilie paa sin Arm.

Saa ømt han bar sin Skat ned
I Borgens skumle Gaard;
Omkring hans Skuldre hængte
Hendes lange, blonde Haar.
Paa Stenen, tæt ved Brønden
Han satte hende ned;
Strax Folmer var ved Haanden
Og den gamle Ridder med.

De støtted hende kjærligt,
Mens Strange paastand
Fik vundet op af Kilden
Det friske, kolde Vand.
De stænked hendes Pande,
De væded hendes Mund;
Et Suk opsteg fra Barmen,
Og sagte aanded hun.

Sin høire Haand hun løfted,
Men atter hen den faldt;
Hun hæved sky sit Hoved,
Som havde Nogen kaldt;
Men pludselig hun aabned
To Øine saa blaae,
Saa fromme, som de ud
Fra Paradiset saae.

Tilbage foer Hr. Peder
Ved dette søde Syn,
Med begge sine Hænder
Han dækked sine Bryn,
Og hviskede: «Gudsmoder!
Det er det samme Blik,
Som, sidste Gang jeg var her,
Af to Øine jeg fik.»

Han sagde: «Ædle Frøken!
Tak Gud! vær uden Frygt!
I staaer i Venners Værge,
Og I tør aande trygt!»
Til Side holdt sig Strange;
Men Folmer havde rask
Alt med sin Daggert hugget
Løvgrene af en Ask.

Og af de seige Qviste
Indslynged fast og tæt,
Han fik paa de længste
Snart flettet nok saa net
For Pigen en Bærebør,
Heel magelig og svai; —
Hun kunde jo ei vandre
Den lange, tunge Vei.

Hr. Peder løfted Møen
Paa sin mægtige Arm;
Hans Øine bleve blanke,
Fast bævede hans Barm.
Han lagde hende lempeligt
Paa grønne Seng, og mild
Han tog sin brune Kutte
Og dækked hende til.

Hr. Strange fik sig atter
Ført Støvler paa og Hat.
De raske Ungersvende
Da begge toge fat.
Ud bare de skjøn Jomfru
Af Borgens snevre Port.
Eia, den Junkers Hjerte
Ham næsten blev for stort!

Ung Folmer bar ved Hovedet,
Men foran Strange bar;
Hun kjendte ham sletikke,
Saa dunkelt som det var.
End stod der kun en blegrød,
Guldrandet Sky i Vest.
Hr. Peder efter lunted
Paa sin abildgraae Hest.

Fra Søen vifted Vinden kold
Hen over Lyngen bruun,
Men nede mellem Bankerne
Blev Luften mild og luun.
Den stille Himmel hvælved
Sit guldbrodeerte Telt.
Ei kunde Folmer tie her,
Ihvad det skulde gjældt.

Bagved ham reed Hr. Peder
Opslugt af Minders Strøm;
Foran sig saae han Strange,
Og tænkte sig hans Drøm.
Og mellem dem hans Blikke
Paa Lilien sank ned.
Hans Hjerte var saa freidigt, —
Nu fik han løst sin Eed.

Ja, havde han havt Vinger, did
Han fløiet var paa dem,
Hvor den kongelige Frue
Sad i sit stille Hjem.
End havde han tilbage
En lang og møisom Gang;
Thi hæved han sin Stemme
Og fløi afsted i Sang:

«Sov sødt, Du Liliehvide!
Vaagn op som Rose rød!
Ei længer skal Du lide,
Thi nu er Sorgen død;
Forvundet er al Smerte,
Frisk Glædens Blomst vil groe;
Nu flere end dit Hjerte
Kan slaae sig til Ro.

Min frydefulde Tanke!
Afsted, tag Vinger paa;
Hen over Skov og Banke
Din lette Flugt skal gaae.
O, naaderige Dronning!
Modtag den Flyver godt,
Som Bi den bringer Honning,
Og Kuben er dit Slot.

Den samme Vei jeg vandred
Nys med saa tungt et Fjed;
Hvor er den nu forandret,
Saa jeg undres derved.
Du brede Eng angs Skove,
Som gjemmer i dit Skjød
Den Sø med blanke Vove,
Er dobbelt grøn og blød.

Du klare, milde Stjerne,
Som tindrer hist saa blaa,
Du trøstede mig gjerne,
Da sorgfuld Du mig saae.
Paa dine fjerne Veie
Til Gjengjæld for din Trøst
Du ogsaa nu skal eie
Det Halve af min Lyst.

Her under disse brede,
Løvrige Grenes Pragt,
Har Fugle smaa paa Rede
Til Slummer sig nu lagt;
I Bøg, i Ask, i Elle
Jeg gad dem vække her,
Jeg vilde dem fortælle,
Hvor lykkelig jeg er!

O, Livet er dog yndigt,
Ak, men det er saa kort.
Det var dog altfor syndigt,
Hvis snart jeg skulde bort.
Nei, let jeg end mig svinger,
Jeg føler, paa min Fod
Er Sommerfuglevinger
Og Solglimt i mit Blod!»

I Jægerhusets Hauge
Ved aabne Laage saae
Alt Morgenstjernen længe
Den gamle Kone staae.
Der, lænet op mod Stolpen,
Før Dagens Lys blev tændt,
Hun havde Øiet stadigt
Til Skovveien vendt.

Thi Længsel og Forventning,
Liig onde Alfer to,
Fra Øiet og fra Sindet
Havde jaget Søvn og Ro.
Een Tanke bragte Gysen,
En anden Blodet jog
Af Glæde gjennem Hjertet,
Saa uden Rast det slog.

Med Buen under Armen
Og Tasken ved sin Lænd
Var Manden alt i Skoven;
Ham Vanen drev derhen,
Hvor Snarer var ophængte
Og der var stillet Fald;
Han røgted endnu trofast
En Jægers muntre Kald.

Hun stod og ændsed ikke
Den gamle troe Pasop,
Som sad foran og logred
Og saae til hende op;
Ei hendes Øre hørte,
At mellem Blad og Green
De Fugle smaa paa Rede
Nu vaagned Een for Een.

Med Eet hun løfted Armen
Og skygged for sit Bryn;
I hendes Øie speiled sig
Det frydeligste Syn.
Fra Skovveien, saae hun, kom
Hr. Peder paa sin Hest,
Paa Leiet, mellem de Unge,
Den høitelskede Gjæst.

Ind under Lindegangen
Bar de den Byrde sød,
Just som den første Straale
Af Morgensol frembrød.
Forundret vaagned Ellen,
Matøiet, bleeg om Kind;
Gjennem venlige Stuedør
De ledte hende ind.

Da saae hun Jægrens Hustru,
Da saae hun, hvor hun var;
I hendes Øie tindred
En Glædestaare klar.
Her fandt hun atter Een dog,
Som vidste hendes Navn;
Her kunde sødt hun hvile
Som i en Moders Favn.

Hende Hvilen beredtes af
En trofast Kjærlighed,
Og Pleie, som en Moder
Kun ret forstaaer og veed.
Hr. Peder sad og smiled,
Mens Folmer slumred alt;
Han kunde ei faae Øiet
Fra den yndige Gestalt.

Først da hun med den Gamle
I et stille Kammer svandt,
Da søgte han til Leiet,
Og snart ham Søvnen fandt.
Men Strange gik i Skoven,
Hans Sind ei havde Ro;
Han elsked liden Ellen,
Men — sit Skjold var han tro.

Til sine fire Venner han
Sørgmodig havde sagt:
«Vil I mit Vel, saa være
Paa Hjertet det Jer lagt:
Nævn ei mit Navn for Ellen,
Hun selv det vover ei;
Og dele Dødens Bæger
Med hende, kan kuns jeg!»

I Riddersalen.

Naar blygraae Skyer skjule
Midsommers Himmel blaae,
Naar Havets Bølger hvile
Og Skovens Bøge staae
I ængstelig Taushed,
Og Bukkar med sin Duft,
Berusende som Viindamp,
Kryddrer den tunge Luft;

Da styrer Stæren sin Tunge,
Og Viben dæmper sit Skrig,
Tudserne sig fjæle
Under Skræppens brede Flig;
Ud fra sin sikkre Hule
Speider den gule Ræv,
Sig Edderkoppen ruller
Bag Bjelken i sin Væv.

Paa Kongeborgens Tinder,
I hver en Sal og Vraa
Der slig en lummer Torden
Lumsk lurende laae;
Den sortned hver en Tanke,
Den gjorde Barmen trang,
Hvert Aandedræt blev kortere
Og Tiden dobbelt lang.

Hofsinderne med vigtige,
Med ængstelige Blik
Paa Trapper og ad Gange
Kun paa Taaspidsen gik;
I Kjelderen man hvisked,
I Stegerset man tav,
Og selv i Borgestuen
Var der tyst som i en Grav.

I Riddersalen hørtes kun
Kong Eriks faste Fjed.
Hans Hat med hvide Fjedre
Den sad ham paa Sned.
Hans Øine vare matte,
Hans Kind som hviden Væg,
Med høire Haand han holdt
Om sit buskede Skjæg.

En underlig Beklemthed
Havde taget ham i Favn;
Han længtes efter Noget,
Men vidste ei sit Savn.
Hans Hjerte var saa øde,
Saa tomt som en Lo
Om Sommeren før Høsten,
Mens Vipperne end groe.

Han følte sig saa eensom,
Saa usel og forladt;
Hans Tanke, liig en Jolle
Paa Hav i bælmørk Nat,
Drev om i Sjælens Mørke,
Og som i Lyn paa Lyn
Fremviste Fortids Veer
Sig for hans indre Syn.

Han mindedes, hvor ofte
Hver Plan, han havde lagt
For at øge sin Ære
Og Danrigets Magt,
Var blevet til en Snare
Alt for hans egen Fod;
Hvor tidt han maatte frie sig
Ved sit og Manges Blod.

Det lod, som selv Naturen
Hans arge Fiende var:
Hvor falsk var ikke Isen,
Naar den hans Slæde bar;
Hvor ofte havde Bølgen
Ei truet ham med Død,
Og knust den Stavn, som bar ham,
Mod Klippen som en Nød.

Han tænkte paa, hvor ofte
Beført og forraadt,
Hans Haand var strakt mod Frugten,
Som ei han havde naaet;
At aldrig ham iskjenket
Var noget Bæger puurt,
Men Livets Drik forgiftet
Med Sorgens bittre Urt.

Saa fløi hans Blik mod Øster
Til det hellige Land;
Selv paa sin fromme Vandring
Var han Ulykkens Mand.
Tydsk Svig ham havde dengang
I Fangenskabet bragt;
Han følte fast de Lænker end,
Hvori hans Haand var lagt.

Til Saraceners Sultan
Var sendt hans Contrafei;
Fra de holsteenske Grever
Det gik den lange Vei.
Han fangen blev og gjenkjendt;
Med Nød han fik sin Haand
Ved Hjælp af gyldne Nøgler
Løst ud af Slavebaand.

Thi Syd for Eiderstrømmen
Laae evigt paa Luur
Den Lyngorm, som vil krybe
Over Dannevirkes Muur.
Mod den han havde kjæmpet, —
Den tørsted efter hans Blod, —
En holsteensk Greve aldrig
Var Dannerfolket god! —

Mens disse sorte Tanker
Vælted i Kongens Sind,
Den gamle Ridder Jernskjæg
Fra grønne Lind til Lind
Op ad den lange Gyde
Heel langsomt monne gaae,
Hvor hist og her i Skyggen
Hofsinders Huse laae.

Mens saa med bøiet Hoved
Og Haand paa Sværd han gik,
Hans Tanker og en Vandring
Frem og tilbage fik;
Og alt som saa han grubled,
Hans Fjed blev mere fast,
Hans Pande mere rynket
Og Øiet mere hvast.

«Jeg sige vil til Kongen,»
Saa tænkte han i Løn,
«Du bør den Vei forlade,
Du træder nu, min Søn!
Søn tør jeg ham vel kalde, —
Alt var mit Haar jo hvidt,
Da paa mit Knæ han havde
Sig faaet mangt et Ridt.

Jeg sige vil, Du bryder
Forgjæves al din Kraft;
Du trodser og vil tage,
Hvad Fædrene har havt;
Men paa Sindighed det brøster,
Du er for kaad og vild;
Husk paa, let Luen slukkes,
Men Gløden holder Ild.

Jeg sige vil, Du aabner
For vidt din Borgeport;
Den Flok, som der indtrænger,
Den duer ikke stort.
De smidske for dit Aasyn,
De prise høit dit Huus,
Men Alt, hvad der de søge,
Er kun Sulefad og Kruus.

Jeg sige vil, Dig blomstred
En Lilie til din Lyst,
Du kunde havt den reneste
Jomfru ved dit Bryst;
Ha! Dankonning! skam Dig
For din usleste Dreng!
Den frækkeste Skjøge
Har Du lagt i din Seng!

Ja, saadan vil jeg sige!
Og Mere, hvis jeg kan!»
Saa tænkte i sit Hjerte
Den ærlige Mand;
Og alt som han vandred,
Kom immer mere til,
Og hvergang var hans Slutning:
«Saadan jeg tale vil!»

Han traadte gjennem Porten,
Steeg op ad Trappens Steen;
Det var saa længe siden,
Han satte sine Been
Paa disse store Fliser,
I dette Frammers bredt;
Han gjenned alle Minder bort
Og holdt sig beredt.

Da aabned Svenden Døren,
I Salen kom han ind,
Hvor Drotten vandred op og ned
Med drønende Trin.
Da standsede de Begge;
Med Undren Kongen saae
Paa ham, — en Fortids Skygge
I Hallen for sig staae.

Han venligt gik hen til ham,
Og rakte ham sin Haand.
Al Barskhed var som veiret
Af Ridder Peders Aand!
Med bøiet Hoved stod han
For Kongens Majestæt,
Og glemte reent sin Tale,
Som var saa vel indklædt.

Slig kongelig Huldsalighed
Bedaared tidt et Sind
Langt mere stærkt end dette;
Han stod som ør og blind!
Hans Øie, som aldrig blinked
For Sværdets hvasse Lyn,
Nu heel spagfærdig skotted
Under de tykke Bryn.

«Hvad fører hid til Hove,»
Saa Kongens Tale ød,
«Fru Moders bedste Støtte,
De Danskes Trøst i Nød?
Hvad drev Jer vel fra Reden,
Min ædle, gamle Ørn?
Hvad søger I, min Fader!
Blandt os uvorne Børn?»

Hr. Peder vilde svare,
Han aabned Munden alt,
Han famled efter Ordet, —
Da traadte just, som kaldt,
En Flok af Hoffets Herrer
Derind, og dem foran
Stoltsered Hr. Jens Due,
Marsk og Befalingsmand.

Han gik med samme Reisning
Som da han end var ung,
Men Ryggen var nu stivnet
Og Gangen var lidt tung;
Det sorte Haar var graanet,
Og det krusede Skjæg
Laae pynteligt paa Koften
Og Kravens stive Læg.

«See!» raabte Konning Erik,
«Den Dag er mig en Fest!
Den har mig bragt uventet
En høit velkommen Gjæst;
En Mand, udi hvis Hjerte
Urokket Troskab boer!»
Da bøiede sig alle
De Hoveder til Jord.

«Men det er sandt, Hr. Peder!»
Saa mæled han igjen,
«Blandt disse gode Herrer
I har en gammel Ven.
I ham dog vel gjenkjender,
Han var Jer meget kjær,
Skjøndt han, som I, har skiftet
Baade Farve og Fjer?

I var jo som to Brødre,
Saa har man mig fortalt,
Stod Last og Brast tilsammen
Og deelte troligt Alt?»
Frem skred han da, Jens Due,
Paa Spidsen af sin Fod;
Men som en Blok Hr. Peder
Ubevægelig stod.

«Er det ei saa, Hr. Peder?
Mig tykkes, det blev sagt,
At fra Hr. Jenses Rede
Blev Jer den Due bragt,
Som saa blev Ørnens Mage?»
Saa skjemted Kongens Ord;
Da var det, som et Smiil
Over Marskens Ansigt foer.

Et Skridt da tog Hr. Peder
Hen mod den fine Mand;
Det Smiil faldt i hans Hjerte
Som i Høstak en Brand.
Hans Øine skjøde atter
Med den skarpeste Piil;
Han sagde: «Hvad, Jens Due!
Betyder dette Smiil?»

Dog næppe fik han høre
Sin egen Stemmes Klang,
Der kjækt mod Salens Hvælving
Sig som en Torden svang,
Saa følte han i Barmen
Gjenfødt sit gamle Mod; —
Men nysgjerrigt lyttende
De andre Herrer stod.

«Hvad mener Du?» gjentog han,
«Har Du dit Mæle tabt?
Jeg kjendte Dig den Tid,
Da det var nok saa rapt!
Dit Aasyn klart mig siger,
Hvad ikke dine Ord:
Bagved din Fløielskofte
Et Rævehjerte boer.

Du skal mig gjøre Rede,
Du pyntede Nar!»
Saa tordnede Hr. Peder,
Han glemte, hvor han var.
Bleeg og med knyttet Næve,
Fast blind af Raseri,
Han afskar Marskens Tale
Og skreeg afsindig: «Tie!

Gjem Løgnen paa din Tunge,
Det baader Dig nok bedst;
Med Staal i Haand vi tales ved,
Forræder, som Du est!»
Saa greeb han Marskens sirligt
Opstudsede Skjæg,
Og havde nær ham knuset
Som en Æggeskal mod Væg.

Da stimled Alle sammen
Med Bulder og med Skrig
Og drog dem fra hinanden;
Mens bleeg som et Liig
Kong Erik paa sin Løibænk
Fra Panden strøg sit Haar,
Knap ændsende Bruddet
Paa Freden i hans Gaard.

Det indre Lys var slukket,
Som et Øieblik var tændt,
Og atter havde Tanken sig
Til Hjertets Mørke vendt;
Og atter havde Drømmen
Ham taget i Favn, —
Da pludselig han vaktes
Af Dvalen ved et Navn.

Brat havde Stormen lagt sig,
Og Alles Blikke saae
Med nysgjerrig Undren
En Skikkelse staae
I aabnede Fløidør
Og langsomt skride hen
Tre, fire Skridt i Hallen
Og saa standse igjen.

Og Alle raabte: «Dorrit!»
Stolt hæved hun sit Blik
Og axlede sin Kaabe
Med høitidelig Skik.
Stum Kongen sad, høit stritted
Paa Hovedet hans Haar,
Forover bøiet sad han
Med Næven paa sit Laar.

Men Dorrit løfted foran lidt
Sit guldbrodeerte Skjørt
Og satte Foden fremad,
Og fornemt og tørt
Hun talte: «Saa I mene,
Slet ikke det gaaer an,
At jeg kan Dronning vorde
I dette skjønne Land?

Jeg siger Jer forsanden,
Ei mange Timer gaaer,
Saa maa han der Guldkronen
Mig lægge om mit Haar.
Han selv er da min Slave —
Og Hiin med — og saa —»
Her sank hun ned, paa Gulvet
Knæfalden hun laae.

Fra Øiet strømmed Graaden,
Hun hviskede mat:
«Hjælp mig! man har mig ranet
Min dyrebare Skat!
Min Erik! o Du Søde!
O, min Konge og min Ven!
O, skaf din stakkels Dorrit
Sin Guldsnog igjen!»

Op sprang hun som forfærdet,
Da dette Ord var sagt;
Vildt slynged hun bag Nakken
De sorte Lokkers Pragt:
«Hvad vil den Stodderkonge?»
Her rædsomt hun loe, —
«Knæl ned i Støv og ydmygt
Kys Spidsen af min Sko!

Jeg er en Guddoms Datter,
Den mægtigste paa Jord;
Hist i de hvide Klipper
Paa Lante Ryn han boer;
Paa sorten Hest han rider
Hver evige Nat
Med Vedbend om sin Skulder
Og Uglen paa sin Hat.

Han kommer, naar jeg kalder, —
Vee Jer, ifald jeg vil!
Ha, trodser I? det vorder
Jer Alle et farligt Spil
Han brat fra dette Hoved
Skal rive Kronen blank!»
Her hendes spæde Høire
Paa Drottens Isse sank.

Hidtil han sad forstenet,
Nu vaagned han og foer
Fra Sædet op, som Lynet
Var faldet bag hans Spoer.
«Fordømte Hex!» han mæled
Med Stemmen brudt og mat,
«Viig fra mig, bort! og skjul Dig
I den evige Nat!

Dit Garn mig lumsk omsnæred,
Du hedenske Kryb!
Far hen, hvorfra Du stammer,
Til det glødende Dyb!»
Og rasende han løfted
Sit bestøvlede Been,
Og sparkede til Pigen,
Saa hun faldt mod Gulvets Steen.

Hun reiste sig ikke,
Eiheller hun krøb;
Som Katten behændig
Hun paa alle Fire løb.
Udaf halvaabne Dør
Liig en Skygge der flød, —
Et langtrukket Jammerhyl
Da gjennem Borgen lød.

En Midnats dybe Stilhed
I Riddersalen var;
De Herrers Øine spurgte,
Men de fik intet Svar.
Tilbage paa sin Løibænk
Sank Kongen mat og ør,
Og skjulte sine Øine
Med begge Hænders Slør.

Mens tunge Smertessukke
Bevægede hans Barm,
Hans hele Legem sittred
Og Krampen drog hans Arm;
Da strømmede hans Taarer,
En Sommerregn saa mild,
De gjorde frit hans Hjerte
Og slukked Smertens Ild

Han længe sad hensjunket,
Ført af sin Tankes Strøm;
Lidt efter lidt sig fjerned
Den fæle, skumle Drøm.
Saa sad han længe, stille,
Indsluttet i sit Sind;
Da reiste han sig pludselig
Med smilende Kind.

Han lagde Haand paa Hjertet,
Dybt gik hans Aandedræt,
Med trøstig Stemme sagde han:
«Ak, nu er dette let!
Forvundet er nu Qvalen,
Bort drog den sorte Sky, —
Een Længsel er indslumret, men
Nu vaagner der en ny.

En Gjeld vil jeg betale,
Hvis end det muligt er;
En Gunst vil jeg erhverve,
Hvis jeg den findes værd.
Jeg tjene vil som Slave —
Paa Naade tør jeg troe, —
Da hersker jeg som Konge,
Hvor Himlens Engle boe!

Følg med! I Vidner være!»
Saa skred han foran dem;
De Hoffolk i hans Fodspor
Da trængte sig frem.
Hr. Peder og Jens Due
I den nyfigne Kreds
Ved lønlige Miner
Fik sagt: «Vi sees!» — «Vi sees!»

I Fruerburet.

I stille Lønkammer,
Hvor Lindens brede Blad
Mildt skyggede for Vindvet,
Den unge Dronning sad.
Hun støttede sin Albu
Paa det snirklede Bord,
Og lyttede heel tankefuld
Til Folmer Sangers Ord.

En Mynde, hvid som Sneen,
Med Halssløife rød,
Lagde sit fine Hoved
Paa hendes Silkeskjød;
Hun sagte lod sin hvide,
Sin smalle Jomfruhaand
Paa Hundens Nakke glide
Og lege med dens Baand.

Hun løfted glad sit Øie
Den Qvinde, mild og from,
Med Haand paa Hjertet talte hun
Og saae sig freidigt om:
«Nu er een Sorg da svundet,
Som her havde Hjem!
Saa er Hun atter fundet?
Han atter kommet frem?

Hvor jeg skal hende pleie
Og atter vække Lyst
I hendes unge Hjerte
Til Livets Blomsterhøst!
Han skal igjen mig tjene, —
Jeg vil det nu saa —
Et Værn jeg vil ham være,
Og bedre passe paa!»

Saa mæled hun, den Ranke,
Der hun sad i sin Stol,
Mens over hendes Aasyn
Klart skinned Glædens Sol.
Taknemlig lod hun ile
En Straale af den
Med Blikket, som hun sendte
Den snilde Ungersvend.

I sin udsyete Kofte
Med de flagrende Baand
Rank stod han der paa Teppet
Med Cithren i sin Haand;
I Høisal og i Stegers
Han lige freidig stod;
For Dronning eller Terne
Var lige kjækt hans Mod.

Hun leged med Hundens Øre,
Han greeb til sin Barett;
Om Alt var nu tilende,
Det vidste Ingen ret.
Der var en Stund heel stille;
Med Eet hun slog sit Blik
Iveiret, som et Minde
I hendes Sjæl opgik.

«Ak ja, nu først,» hun sagde,
«Ihukommer jeg mit Ord,
Da paa mit Bud Du jaged
I de Forsvundnes Spor;
At, hvis Du kunde bringe
Min Smerte Lægedom,
Jeg naadigt vilde skjenke
Dig, hvad Du bad mig om!»

Han slængte hen Baretten,
Han lagde Cithren bort,
Hen mod den skjønne Viv
Han tog et Skridt, et kort;
Det var, som om en Trolddom
Drog ham hende nær,
Som laae der i hans Øine
Et dristigt Begjær.

En Angest drev til Kinden
Alt hendes Hjertes Blod;
Det var fast mere Qvinden
End Dronningen der stod;
Og næsten forfærdet
Hen sank hun i sin Stol,
Bort veeg fra hendes Aasyn
Hin Tilfredshedens Sol.

Med usikker Stemme
Gjentog hun sine Ord,
Mens over hendes Pande
En dunkel Sky der foer:
«Saa siig mig, hvad Du ønsker,
Nu skrift mig ærligt, hvad?»
Da tog den Sanger smilende
Til Cithren og qvad:

«Tillad, min ædle Dronning!
At byde Dig mit Svar
I Sangens Blomsterhonning
Saa fiin, som jeg den har!»
Da lysned hendes Øine,
Hun atter aanded let,
Og sagde: «Syng! jeg hører
Og bliver ikke træt!»

«Jeg elsker gyldne Spange,»
Han sang, «og Stenes Pragt;
Af dem har mine Sange
Dog meer end nok mig bragt.
Og der paa Jord ei findes
Saa kosteligt et Baand,
Der værdigt var at vindes
Som Gave fra din Haand.

Jeg trænger ei til Bolig,
Himlen er mit Paulun,
Jeg sover lige rolig
I Lyngen og paa Duun;
Jeg vil ei Ridder være
Og føre Skjold og Stang;
Min Frihed er min Ære,
Min Adel er min Sang.

Jeg være vil din Sanger,
O, skjenk mig dette Navn!
Jeg Intet meer forlanger,
Indtil jeg naaer min Havn!
Som Blomstens Blikke Solen
Følge til sidste Blink,
Vil jeg fra Dronningstolen
Agte paa mindste Vink.

Som Sømands Øie skuer
Til Stjernen i det Blaae,
Og spørger trygt dens Luer,
Hvad Vei han skal gaae;
Vil jeg i Livets Brænding
Mig tænke dit Raad. dit Bud
Og tage sikker Kjending
Og slippe sikkert ud.

Som Bien, der sig trænger
Dybt ind i Rosens Barm,
Og diende der hænger
Sødt svimlende og varm;
Saa vil min Sjæl sig ranke
Til din udi min Sang, —
Ha, der skal fødes Tanke!
Og der skal høres Klang!

Kald paa mig i din Lykke,
O, lad din Sangers Ord
Og Toner Glæden smykke
Med Sangens Perlesnor.
De Perler er vel dine,
Samt alle Blomster smaa;
Jeg gjør dem dog til mine, —
Det maa nu jeg forstaae!

Kald mig, naar Verden træder
Dig nær og gjør Dig Vee,
Naar Smertens Taare væder
Kindens Roser og Snee;
Da skal min Sang omstrømme
Dit Hjerte huldt med Klang
Og vække søde Drømme
I Sorgens Nat saa lang.

Han er saa stolt, Du tænker,
At fast han er en Nar?
Ak nei, der findes Lænker,
Som jeg med Stolthed bar.
Mig er, naar Sjælen tørster,
Dit Blik et Kildevæld;
Og jeg seer ned paa Fyrster,
Naar blot jeg er din Træl!»

Han taug; og Begges Øine
Nu mødtes uden Sky;
Om hendes fine Læber
Fødtes Smilet paany.
Hun sagde: «Nei, for Lænken
Min Træl ei kan gaae fri;
Jeg binder Dig med hundred,
Som der er Trolddom i!»

Saa tog hun ved sit Belte
Sin blankeste Sax,
Af blonde, lange Fletning
En Lok hun klipped strax,
Til Folmers Hals en Sløife, —
Hvor bæved ei hans Sind,
Da blødt han følte strøife
Hendes Haand paa sin Kind.

Han henrykt stod, men svimmel
Som paa en Klippetop,
Med Haand paa Bryst han knæled,
Men stod saa hastigt op;
Thi Bulder alt der hørtes
Af mange Fødders Trin, —
Med straalende Øine
Traadte Dankongen ind!

Ind traadte Konning Erik
Med alle sine Mænd;
Det var den unge Dronning,
Hun stod ham op igjen,
Hun undredes vel saare,
Men yndigt saae det ud, —
Hun mødte ham med Rødmen
Som sin Brudgom en Brud.

Han aabned sine Arme,
Tog hende ømt i Favn,
Og nævned hende kjærligt
Ved Hustruens Navn;
Han kyssed hendes hvide Haand;
Saa fulgtes de ad
Til Salen og tilsammen
Paa Høisædet sad.

Mens der de sad, han hvisked
Saa mangt et Trøstens Ord,
De spired fra hans Hjerte
Som af en vaarlig Jord;
Og Solen, som dem fostred
Med guddommelig Ild,
Den straaled ved hans Side
Saa varm og saa mild.

Og der var Fryd og Gammen
Da over al den Gaard;
De unge Møer smykked
Igjen det faure Haar;
De Ungersvende jubled
Fra Kjelder og til Tag, —
Det var, som der blev feiret
Paany en Bryllups-Dag.

Men Dronningen, den glade,
Den gjenfødte Brud,
I sine stille Tanker
Nu ydmygt takked Gud.
I Hjertet var indslumret
Den nagende Orm, —
Men — Mandens Sind er flygtigt,
Som paa Havet en Storm.

Moder og Datter.

Det Huus i Lindegyden,
Som var saa sirligt bygt,
Halvdulgt bag Rosenhækken
Og med Billeder smykt,
Det stod nu som en Rede,
En Trækfugl har forladt,
Og der var lige stille
Ved Dag og ved Nat.

De smykkede Kamre
Var nu Eensomhedens Bo;
Et Vindve stod aabent;
Der sad i Mag og Ro
Den vevre Spurv og kiged
Forsigtig og klog;
Paa Dørtræet Katten
Sig trykked op i Krog.

I Gangen op til Døren
Alt groede Nelden høi,
De hvide Duer ængsteligt
Om spidse Gavle fløi;
Og Hver, som gik forbi
Fra Lind og til Lind,
Med nysgjerrigt Øie
Da skottede derind. —

Ei langt fra Nestved strækker sig
En Høiryg stor;
Der Faaret gaaer og søger
Sit tarvelige Foer;
Forneden krummer Veien
Sig gjennem dybe Sand;
I Grøften, uden Rislen
Siver Kildens Okervand.

Det led saa hen mod Solsæt,
Og fra den fjerne By
De Aftenklokker sendte
En Lovsang imod Sky;
De taug, og Alt blev stille
Og slumred hen med dem,
Kun stundom skreeg en Krage,
Som iled til sit Hjem.

Lidt inde fra Veien
I Sandgravens Læ
Der sad en gammel Qvinde,
Og over hendes Knæe
Sig lænede en Yngre
Med nøgen Fod og Arm;
Dem sendte Aftensolen
Sin sidste Straale varm.

Den Gamle sad saa stille
Som hist den runkne Piil,
Ei Bedeklokken ændsed hun,
Ei Solens Afskeds-Smiil;
Forover bøiet stirred hun
I Pigens Ansigt ind,
Mens hendes hvide Hovedhaar
Sank ned om hendes Kind.

Men Pigen var som rastløs,
Ei Hvile havde hun;
Og som i Drøm bevæged
Hun tidt sin blege Mund;
Hun vendte sig, hun vreed sig,
Med Armen ud hun slog,
Og krampagtigt Benene
Op under sig drog.

Tidt reiste hun sig heftig,
Med vilde Øiekast,
Og følte til sit Øre,
Til det Venstre, i Hast;
Saa sank hun brat tilbage,
Et Jammersuk frembrød,
Hun borede sit Hoved
Dybt i Moderens Skjød.

Men Dagens Lys var slukket
Og Himlen blevet graa,
Et Dæmmerskjær sig bredte
Over Egnen, hvor de laae;
Sit første kolde Aandedrag
Alt Natten høre lod,
Det hvisled gjennem Græsset
Og Pilen, som der stod.

Da reiste Pigen hurtigt
Og ængsteligt sig op,
Stærkt sittred, som i Krampe
Den unge, skjønne Krop;
Tæt til den Gamles Hjerte
Hun trykkede sig ind, —
Ds sorte Lokker ringled
Som Slanger om hendes Kind.

«Naa, hører Du det hvisle?»
De sorte Øines Blik
Forfærdede, forvildede
Frem og tilbage gik.
«Jag bort de grimme Snoge!
Hvad vil den store der?
Jeg vil slet ikke taale,
Den kommer mig saa nær!

Hvad vil den sorte Krage?
Hvad tyder vel dens Skrig?
Jeg veed det! Den er sulten,
Den vil hakke mit Lig!
Men jeg — jeg døer jo aldrig, —
Nu svar mig, Moder! tal!
Jeg vil ei lide Døden, —
O! rædsomme Qval!»

Den Gamle tog sit Barn
I blød og kjærlig Arm
Og trykked hende sagte
Til sin moderlige Barm;
Men Pigen foer tilside
Og stødte hende bort:
«Hvad har jeg dog gjort Dig,
At Du tager saa haardt?»

Den Moders dunkle Øie
Det tindred hedt og tørt:
«Kom læg Dig her at sove
Og dæk Dig med mit Skjørt.
Jeg vredes jo ei mere,
Alt er forgjæt og glemt;
Imorgen, Barn! vi hente
Den Skat, som Du har gjemt.

Jeg Alt jo har opgivet,
Jeg Alting har forladt,
Jeg pleie vil og vogte
Dig som min bedste Skat;
Jeg har jo ingen anden,» —
Her smelted Barmen øm,
Og hendes Kinder væded
En voldsom Taarestrøm.

Sit Hoved løfted Pigen
Og ligegyldig drog
Sig ud af hendes Arme
Og en Latter opslog:
«Min Skat? ja, kan den findes?
Jeg havde mangen Skat,
Det var forfløine Fugle,
Hvor faaer man dem vel fat?

Ak, Jørgen, denne Stakkel,
Og Erik, denne Nar,
Og alle — alle de Andre
Kun mit Legetøi var;
Een var der kun i Verden,
Een kaared jeg mig ud, —
Men han var reen som Sneen
Og trofast mod sin Brud.

Mit glødende Hjerte,
Mit Favntag han forskjød;
O, gruelige Smerte,
Det volder dog min Død!»
Hun kasted sig paa Sandet,
Hun hvinende skreeg;
Den Moder sad og stirred
Som en Gravstøtte bleeg.

Saa blev hun atter stille,
Som havde Sjælen Fred;
Hun reiste sig møisomt,
Hun stønned dybt derved.
Hun sine Arme strakte
I den dæmrende Nat
Og talte med en Stemme,
Der klang saa huul og mat:

«Men seer Du, jeg skal hævnes
Paa Een, det er min Trøst;
Han bærer Hævnens Spire
Gjemt i sit eget Bryst.
Han troer, at han har seiret,
Han troer sig dydig, from,
Han troer, han alt paa Veien
Til Paradiset kom.

Jeg skuer klart i Aanden,»
Saa brød hun ud med Kraft,
«En Anden snart vil arve
Den Magt, som jeg har havt;
Og hun skal atter kue
Hans uselige Sjæl,
Han skal sig atter bøie
Som Tjener og som Træl.

Som Tyv han maa sig liste
Fra dette skjønne Land,
Jeg seer ham hisset lande
Paa Klippe-Øens Strand;
Der maa han Livet friste
Ved mangen Gjerning fuul,
Og mangen Gang fortjene
Baade Galge og Hjul.

Hvor frydes ei mit Hjerte!
See, fattig og krank
Han eier knap til Hoser
En Sølvpenning blank;
I vort Land han vanker
Fra Huus og til Huus,
Graahaaret, krumbøiet,
Og tigger til et Kruus.

Didhen vi ville drage
Fra denne grønne Ø,
Hist skal jeg Hævnen smage,
Thi jeg kan aldrig døe!»
Her sank hendes Stemme;
Til Øret op hun tog,
Og smerteligt hun smiled
Og dybe Sukke drog.

Med Eet hun greeb til Hjertet:
«Hør, Moder! veed Du hvad?
Nu vil jeg gjerne sove, —
I Morgen er jeg glad!»
Hun lod sig sagte segne
Hen i Moderens Skjød,
Og aanded blot et Suk, —
Et Suk — og var død.

Den Moder sad alene
Paa røden Sand og skjalv,
Mens Stjernerne, de tause,
Gik over Himlens Hvalv;
Med Arm om Pigens Midie
Til Hjertet lytted hun;
Men Hjertet det var brustet
Og Sjælen bragt til Blund.

Hun grov med sine Hænder
En Grav saa lang og bred,
Blødt lagde hun i Sandet
Sin døde Datter ned;
Til Susaa-Kloster vendte
Hun ei sit Fjed paany,
Ei tyede hun tilbage
Til det Helliges Ly.

Hun vandred og hun tigged
Fra Dør og til Dør,
Indtil hun naaede did,
Hvor hun husede før.
Der søgte hun til Hytten
Paa skovbegroete Fedd,
Og med en vendisk Fisker
Tilsidst hun drog af Led.

Korset.

Det var en Morgen tidlig
En varm September-Dag.
End laae paa Engen hvidlig
Taagen i brede Lag;
Den grønne Løvfrø qvækked
Alt i det høie Træ,
Den sorte Snog sig strækked
Ud under Tjørnens Læ.

Hr. Strange gik i Lunden,
Hans Gang var langsom, mat,
Han havde ikke funden
Hvile den hele Nat.
Ved Dag tidt slumrer Sorgen,
Mens Solens Øie leer,
Fra Aften og til Morgen
Den vaager tidt desmeer.

Uroligt Hjertet banker;
Hvor kan det finde Ro,
Naar ustyrlige hans Tanker
Ile til Ellens Bo,
Mens for ham stander Ære
Med hvasse Sværd i Haand
Og truer at sønderskjære
Det livsalige Baand?

Han gik saa vide Veie
Og vidste knap, hvor han kom,
Som Forelskede jo pleie,
Der sjelden see sig om.
Han gik fast som i Blinde
Og talte ei sine Fjed,
Og Sorgen, hans Elskerinde,
Den fulgte troligt med. —

Langt inde, fjernt fra Huset,
Hvor den gamle Jæger boer,
Der havde Lynet knuset
En Egestamme stor;
Og skjøndt man skulde mene,
De havde det ei godt,
De svære, krumme Grene
End spirede saa smaat.

Midt paa den faldne Stamme
Halv skjult af Green og Blad,
Som fattet i en Ramme
Den unge Frøken sad;
Til Dronningen paa Borgen
Var hun stævnet samme Qvæld,
Nu vilde sidste Morgen
Hun sige sin Skov Farvel.

Der havde hun just Venner!
Saa mangen Eeg og Bøg
Saa nøie hun jo kjender
Og vil unde sit Besøg;
Hiin Hybenbusk paa Marken
Med Frugt saa purpurrød,
De Fiske smaa i Parken,
Som hun fored med Brød.

Thi hendes unge Hjerte
Ei sov i hendes Bryst;
Midt i sin Længsels Smerte
Det søgte efter Trøst;
Hun maatte have Noget,
Hun kunde holde af,
Og hun forstod just Sproget,
Naar hun tog og hun gav.

Der sad hun nu hensjunken,
Mens Alt i Stilhed laae,
Og Solen tændte Funken
I Duggens Perler smaa;
Som Bier om grønne Linde,
Som Maager om en Havn
Hendes Tanker derinde
Huldt sværmed om et Navn.

De sværmed om et Øie,
Et Aasyn, en Gestalt,
De kjendte Alt saa nøie
Og kunde male Alt;
De maled saa mærkværdigt
Naturligt Kjød og Blod,
At Billedet snart var færdigt
Og klart for hende stod.

Der stod han ved Tjørnegjerdet!
Hun trykked Øiet til,
Hun troede, heel forfærdet,
Det var et Drømmespil.
Det var ham selv! beskygget
Af Yperns mørke Blad;
Op sprang hun sødt henrykket
Fra Bullen, hvor hun sad.

Let løb hun over Løvet,
Hun raabte høit hans Navn,
Og styrtede bedøvet
I hans aabnede Favn.
Det var slet intet Under,
Om stum var deres Mund,
Den havde ikke Stunder
At tale endnu en Stund!

Med begge Hænder han lagde
Til sit Bryst hendes to;
End intet Ord hun sagde,
Men baade græd og loe;
Han saae sig ganske svimmel
I hendes Øines Blaae,
Som ind i denne Himmel
For første Gang han saae.

Bort fra hans Tanke svundet
Var Mulmet, hvori den laae;
Hiint Baand, af Æren tvundet,
Det brast nu som et Straa;
Tvivlskyen var henveiret,
Som truede ham før;
Kjærlighed havde seiret,
Som altid den bør.

«Hvor har Du været, Strange?»
Hun spurgte bly og blid,
«I denne lange — lange
Uendelige Tid?»
Han svared: «I Elende
Og bundet til vor Hjort
Man havde troet at sende
For evig Tid mig bort.

Gud vilde mig bevare;
Han og vor lille Sang
Mig løste ud af Fare, —
Men Du? fortæl engang!»
«Bortrevet fra din Side,»
Hun svared, «blev jeg slæbt væk;
Ak, meget jeg maatte lide
Af Kummer og af Skræk.

Kun Svalen saae min Jammer
Og lytted til mit Suk,
Naar ind i mit Kammer
Den fløi fra Taarnets Glug;
Den blev saa venlig mod mig,
Og i min Sorg, mit Savn
Jeg syntes, den forstod mig
Og qviddrede dit Navn.

Tidt tyktes mig, Du var mig
Saa nær og saa varm,
Det kom mig for, Du bar mig
Engang paa din Arm.
Men det er nu vilde Drømme,
Der komme brat og gaae
Og i Taage hensvømme,
Naar man tænker derpaa!»

Da smiled Hr. Stranges Læbe:
«Ung Ellen! vær nu fro,
Nu tør vi sikkert stræbe
At fange Fred og Ro;
Den Afgrund, som os trued,
Har sit Gab nu tillukt,
Det Flammelyn, som lued
Mod vor Isse, er slukt.»

Heel ridderligt han lagde
Sin Arm om Ellens Liv:
«Vil Du,» han trøstigt sagde,
«Nu vorde min Ægteviv?»
Hun saae ham klart i Øiet,
Dog blussende som Carmin,
Og svared kjæk fornøiet:
«I Guds Navn! jeg er Din!»

Med Øine glade, milde
De bytted Ring mod Ring;
Der var ei Tid at spilde
Til saa vigtig en Ting.
Paa Tuen grøn med Ære
Han bredte sin Kappe blaa,
Og bød sin Hjertenskjære
At hvile derpaa.

Han sad ved hendes Side
I bløde Græs og Straa,
Og hendes Haand, den hvide,
Et Kys han trykked paa,
Og sang: «Min klare Stjerne!
Min dyrebare Skat!
Dig søgte i det Fjerne
Min Sjæl ved Dag og Nat!»

Hun raabte glad: «Ak, Strange!
Din Hu har Sangen gjemt!
Jeg var jo næsten bange,
Du reent den havde glemt.»
Og han blev ved: «Min Stemme
Du kjender, Du kommer jo,
Du kan ret aldrig glemme,
Du skjenked mig din Tro!»

Hun sang: «Hver Nat er Sommer
For os, dens Blomster vi;
Naar Dagen den kommer,
Er vor Sommer forbi!»
Og han: «O, min Kjærminde!
Min Elskovsrose rød!
I Mulm jeg kan Dig finde,
Din Duft er stærk og sød!»

Med dæmpet Stemme sang de
Som under Nattens Flor;
I Skoven yndigt klang de
Smeltende Elskovs-Ord.
Da rasled det, — de lytted,
De standsed med deres Qvad,
Og holdt sig tyst, beskytted'
Af Hækken, hvor de sad.

Det hørtes atter ruske
Gjennem det tætte Krat,
De løvbeklædte Buske
Da aabnede sig brat;
Et stolt Gevier sig reiste
Høit mellem Løvet frem;
En Kronhjort stod og kneiste
Og stirred stivt paa dem!

Knap hørligt hvisked Strange:
«Syng, Ellen! o, bliv ved!
O, kunde vi ham fange!
Det gjælder Liv og Fred!»
Og uden selv at vide,
Hvad Sangen her betød,
Hun sang da med sin blide,
Sin Klokkestemme blød.

Det ranke Skovdyr bøied
Sit stolte Hoved ned,
Med hine To for Øiet
Den græssede, et Fjed;
Den sine Ører vendte,
Den spored og fornam;
Med Musklerne spændte
Hr. Strange vogted paa ham

Saa kom han ud paa Pletten,
Hvor de Syngende stod;
Strunk gik han over Sletten,
Det syntes, han fik Mod;
Et lille Sæt tilbage
Han atter drog fra dem,
Da syntes Sangen drage
Ustandseligt ham frem.

Med sænket Hoved gik han,
Og sindigt her og hist
Som Tidsfordriv sig fik han
Et Blad, en Eneqvist;
Til Høire hist han snøfted,
Og saa til Venstre her,
Høit Takkerne han løfted
Og stod dem ganske nær.

Med Øine skye han maalte
De gamle Venner tyst;
I Solens Glands da straalte
Guldkorset paa hans Bryst;
Han rakte frem sin Mule,
Med Løbet sparked han;
Da klang den gyldne, gule
Kjede udi hans Man.

Som baaret af en Vinge
Sprang Strange til i Hast,
Greeb Korset paa dens Bringe
Saa Kjedens Ringe brast;
Han holdt det dyre Bytte!
Fast sittrede hans Knæe,
Han maatte Ryggen støtte
Og læne sig til et Træ.

Men Hjorten var forsvunden!
Skjøndt før saa tam og tryg,
Den foer nu gjennem Lunden,
Kyst ved det barske Ryk.
De saae, hvordan den jaged
I Krat med høie Hop,
Saa Grenene de knaged
Og Fuglene fløi op.

End Junkren stod bedøvet,
Hans Aandedræt var kort.
«Ak,» raabte Ellen bedrøvet,
«Det var jo vor gamle Hjort!
Men der er jo mit Smykke?
Det vil mig Lykke spaae!»
Han svared mørk: «Ja, Lykke!
Det kommer an derpaa.

See, Ellen! Du maa vide,
Dit Kors kan som en Dør
Aabnes paa denne Side, —
Det vidste Du ei før.
Det aned os jo ikke
Da sidste Gang vi saaes,
Vor Lykke kunde ligge
Bag denne lille Laas!»

Han stod som for at kjæmpe
Paa Liv og paa Død,
Fik Laasen op med Lempe
Og saae — en Fletning rød!
Som Rævens Bælg rødhaaret
Var Lokken, som der laae;
Den havde Hr. Peder baaret, —
Ak, nu var han saa graa!

Da svandt Hr. Stranges Smerte,
Han sukked: «Gud Lov og Priis!»
Det var hans ædle Hjerte
Et fuldeligt Beviis.
Han sagde: «Lad mig, Søde!
Beholde Smykket end;
En Guldsmed skal det bøde,
Saa faaer Du det igjen!»

Hans Sjæl var sorrigsvanger
Midt i hans Lykke nu,
Den gamle Ridders Anger
Han tænkte paa med Gru.
Dog ømt og fiint han dulgte
For Ellen sin Uro;
Han hende langsomt fulgte
Til Jægerens Bo.

Tvekampen.

Han havde seet sin Haarlok,
Som den i Ungdom var,
Nu skinned hvidt som Sølvet
Det Lidet, som han bar.
Han havde seet sin Haarlok,
Og sønderknust han stod;
Den vidned for Fru Marri,
Den vidned ham imod.

Der laae den unge Qvinde,
Uskyldig, for hans Blik;
Et tveægget Sværd da
Gjennem hans Hjerte gik.
Der stod nu for hans Øie
Hans egen raae Gestalt,
Om den nu Syndens Mørke
Som et Ligklæde faldt.

Der er en Høi ved Stranden,
Den har et gammelt Navn;
En Viking fandt vel fordum
I den sin sikkreste Havn;
Den skuer over Sundet
Til Kullens steile Bryst;
Bag ved den ligge Skove
Og krandse Land og Kyst.

Hidstævnet af Jens Due
Hr. Ridder Peder sad
Der bagved Kjæmpehøien
I Solens milde Bad;
En sagte Luftning leged
Med Lyngtoppen rød,
Mod Stranden Sundet bruste
I langsomme Stød.

Tæt foran ham paa Engen
Græssede der i Mag
Hans frisiske Stridshingst,
Graaskimlet og frag;
Paa Hjelm de grønne Fjedre
Svaied i Luften hen;
Hans Skjold det laae i Græsset
Og Kutten om hans Lænd.

Det mægtige Slagsværd,
Som sjelden kun han slap,
Mellem Knæerne han holdt
Og Hagen paa dets Knap;
Som saa han sad paa Stenen,
Den vældige Figur,
Han ligned fast en Levning
Af en ældgammel Muur.

Hvor vare vel hans Tanker?
Dybt inde hos hans Sjæl.
Der foer de om forvildede
Som i en Skumring fæl.
Han fulgte deres Vandring,
Mens Angers Eddersnog
Sig knuged om hans Hjerte
Ved hvert et Skridt, han tog.

Gjengangere af Dage,
Som for evigt vare spildt,
I Række gik forbi ham
Og truede ham vildt.
Hver lille myrdet Glæde
Ham viste sig nu stor,
Som, nær ved Himmelranden
Maanen bag Taagens Flor.

Forsilde! — ak, her hjælper
Ei Taarer eller Strid!
Saa nær ved Grændseskjellet
Af Evighed og Tid
Det bittert er at høre
Sin Fortids Varsels Kald,
Og kun at turde svare:
«Ifald jeg blot — ifald» —

Som Stormen imod Granen,
Mod Klippen Dalens Elv
Den gamle Ridder kjæmped
Forbittret mod sig selv;
Og Kampen var fortvivlet
Som Eens imod en Hær,
Thi vaabenløs var han,
Og Fienden var saa nær.

Iblandt de stærke Magter,
Som trængte ham saa haardt,
Een altid svæved forrest
Og aldrig veeg den bort.
Huldsalig som en Engel
Den smiled, men dens Smiil
Sveed skarpere hans Hjerte
End den giftigste Piil.

Han skyede disse Blikke;
Med Rædselens Hast
Han flyede dem, som Trolden
Flyer Solens Øiekast;
Han skyede disse Blikke, —
Dog stundom fik han Mod, —
Hun var jo dog herneden
Saa vennehuld og god!

Da oprandt i hans Mørke
Et lille Glimt af Dag,
Det syntes, som hun vinked
Med Fredens hvide Flag;
Saa var det hendes Ligdug,
Saa styrted han igjen
I Mulm og i Jammer
Og Fortvivlelse hen.

Og atter han det voved,
Det frygtelige Blik;
En himmelsk Fortrøstning
Hans knuste Hjerte fik;
Tilgivelse han læste
Paa hendes Pande from,
Hun vinked og han hørte,
Hun hvisked: «Kom, o, kom!»

Der sad han længe — længe
Ubevægelig og lod
Sig bølge hid og did
I sine Smerters Flod;
Han mærked ei til Vinden,
Som hvisled gjennem Straa,
Han hørte ikke Bølgen
Mod Strandbredden gaae.

Han hørte ei fra Skoven
Det buldrende Galop
Og Gangernes Vrinsken
Og den støiende Trop;
Tilhest nu Ridder Due
Og Hr. Strange kom for Dag;
Bagefter Folmer Sanger
Paa den væligste Plag.

Rask rømmede de Sadlen
Og Svendene fik
De prustende Heste,
Mens speidende de gik
Paa Sletten hen til Høien,
Der hvor de netop saae
Hr. Peders stærke Skimmel
I Græsset roligt staae.

De saae den Gamle sidde
Krumbøiet der paa Steen;
Marsken med fredsomt Hjerte
Da venligt til ham treen:
«Jeg kommer hid,» han sagde,
«Som gammel Ven! jeg har
Kun Fred at byde Eder!«
Men han fik intet Svar.

De løfted op hans Hoved,
De saae hans Øie lukt;
Hans Hjertes Slag var standset
Og Livets Lampe slukt.
Han havde Freden fundet,
Han længe søgte om,
Han havde fulgt den Stemme,
Som hvisked: «Kom! o, kom!»

Nedslagne stode Alle
Og stirrede mod Jord!
Da raabte Folmer Sanger,
Ham mangled aldrig Ord:
«Man kan vist ikke nægte't,
Han har sin Bod betalt;
En Tvekamp her er fægtet,
Og begge Kjæmper faldt.»

De førte ham paa Baare
Endnu den samme Nat
Hjem til hans egen Kirke,
Og dær blev han nedsat;
Ved Siden af Fru Marri,
Med seiervundne Flag
Ophængte over Graven,
Han venter Dommens Dag.

Et Farvel.

Saa gik der da en Vinter,
Saa kom der en Vaar,
Og Engen staaer i Blomster
Og Bogfinken slaaer,
Og Alting har saa travlt
Med at trives og groe, —
Da kunde først Hr. Strange
Lade sit Bryllup boe.

Er Stormen vild, og Havet
Ret vrede Rynker slaaer
I Panden, og til Dybet
Den kloge Sælhund gaaer;
Da svøber om sin Skjønhed
Himlen sit tætte Slør;
Thi Speilet er jo knuset,
Hvori den saae sig før.

Er Luftens Lunger trætte,
Og Havet atter har
Sig faaet blank afslebet
Sit udstrakte Glar;
Da hæver Himlen atter
Sit Taageslør og seer
Med store aabne Øine
Sit Aasyn, og leer.

Hr. Stranges Liv, som Havet,
Havde døiet en Dyst;
Og Skjebnens stærke Storme
Havde oprørt hans Bryst;
Nu klart, som Kristallen,
Det var for Bølger fri,
Nu speiled alle Glædens
Guldstjerner sig deri.

Stor Jubel og Gammen
Var paa Hr. Stranges Gaard,
Da hjem han førte Ellen,
Den ranke, væne Maard.
Alle de unge Piger
Langs Borgbroen stod
Og strøede Urtekoste
For Brudeparrets Fod.

Samfulde otte Dage
Stod Lystigheden paa;
I dem de Stegevendere
Gik aldrig istaa.
Af Tamt og Vildt Velsignelse
Der var, af Fisk og Kjød;
Med Viin og Mjød og Godtøl
Det strømmed og det flød.

Herhid de Gjæster stimled
Fra hver en Verdens Kant;
De opredt Seng og dække Bord
I Borgens Sale fandt;
Til Velkomst fik de Hilsen
Fra Porttaarnets Muur
Af Fløiter og Basuner,
Trompeter og Luur.

I Loer og i Lader
Var der redet til Fest
For Bønder og for Smaafolk,
Der ogsaa var til Gjæst;
Ved Dands og anden Gammen,
Ved Godtøl og Mad
De kunde sig der forlyste,
Saameget som de gad.

Der var sendt Bud til Møllen,
Hr. Stranges gamle Vens,
Til Jørgen og hans Anna,
Til Karen og hendes Jens;
Og alle fem kom agende,
Holdt hele Festen ud;
De droge hjem med Gaver
Fra Brudgom og fra Brud.

Ung Folmer allevegne
Var paafærde og travl,
Han havde at bestille
Fra Gulv og til Gavl;
Der skulde flettes Fakler,
Der skulde bindes Krands,
Og lige færdig var han
Til Driks og til Dands.

Han sang for Salens Gjæster
Heel fine Elskovsqvad;
Men naar han hist i Laden
Hos Bønderne sad,
Da klang der mangen Vise
Saa kaad og saa kjæk,
At Karlene de griinte,
Og Pigerne løb væk.

Med Fedel og med Bue
Hidkom de Spillemænd;
Da var det just, Hr. Folmer
Ret gjordede sin Lænd.
Han dandsede i Salen,
Men spared ei sine Skoe,
Og svang de raske Piger
I den pyntede Lo.

Deroppe og dernede
Den hele Gjæsteflok
Fast druknede i Glæde,
Thi der var meer end nok.
Og Verten selv, den Ædle,
Gik om og passed paa,
At Fornem og at Ringe
Lige godt det kunde faae.

Saa svandt den glade Tummel,
Og Gjæst efter Gjæst,
Een kjørte imod Øster,
En Anden red mod Vest.
Og snart var Borgen stille;
Men for de Venner Tre
Hver Dag end var en Høitid,
Det var saa let at see. —

Mod Haugen var en Svale;
Paa Rækkets brede Karm
Sidder Hr. Ridder Strange,
Mens lænet til hans Arm
Hans unge, skjønne Frue
Blødt hvilende staaer,
Med sorte Fløielshue
Paa de guldfagre Haar.

Foran dem sidder Folmer
Saa lystig og saa kjæk,
Dernede lidt fra Trappen,
Paa Haugebroens Ræk;
Med Ryggen mod en Engel,
Udhugget i Steen,
Han klimprer paa sin Cither
Og dingler med sit Been.

Den sorte Pudel snuser
Og seer paa alle Ting,
Ved Hækker og ved Buske
Den springer omkring
Med flagrende Ører
Og med opreist Stjert;
Naar kun den var hos Herren,
Var Alt den lige kjært.

Fra Bedet dufted Urter,
Smaafuglene sang,
I Aftensolen Taarnet
Kasted en Skygge lang
Hen over Skovens Toppe;
Og Skjemt og Alvorsord
Som Bolde fra de Trende
Frem og tilbage foer.

«Hør, Folmer!» raabte Strange,
«Bliv fast nu paa min Borg!
Du dele skal min Glæde,
Du mildne kan min Sorg.
Du drikke af mit Bæger,
Du bryde af mit Brød,
Saalænge som Du gider,
Om Du vil, til din Død!»

Da var det, som en Gysen
Tog fat i Folmers Krop;
Som skræmmet og forfærdet
Han saae til Svalen op;
Hans Pande blev alvorlig,
Et Suk steeg fra hans Bryst,
Han hurtigt tog til Cithren, —
Det var altid hans Trøst.

Han sagte rørte Strængen,
Han spilled sig til Ro;
Venligt Fru Ellen smiled,
Men Ridder Strange loe.
Og da han saa var kommet
Til Aande lidt, han svang
Sig Lokkerne bag Øret
Og med kraftig Stemme sang:

«Med takket Gavl og Tinde,
Med Taarne og med Fløi,
Mod alle fire Vinde
Skuer din Borg saa høi;
Den seer hen over Skove,
Over Eng og Agerland
Fjernt hen til mørkblaae Vove,
Til den skummende Strand.

Som en Kjæmpe den sig høiner
Med Blikket stolt og frit,
Alt hvad den herfra øiner,
Det kalder Du jo dit:
De brede, fede Marker,
Den Skov med Hjort og Daa,
De fiskerige Parker
Og hver en Mølle-Aa.

Her skal Du Landet frede
Og skifte Bonden Ret;
Den Blinde skal Du lede
Og gjøre Armod mæt;
I Skoven og paa Hede
Der klinge skal dit Horn,
Der skal Du Dyret bede
Og spare Bondens Korn.

Du pløie skal og riste
Og lægge Rug og Byg,
Det Første og det Sidste
Til dit Brød og din Bryg;
Du Abild skal opdrætte
Og værne dem mod Frost,
Og i din Kjelder sætte
Tønderne med Most.

De Smykkeurter pleier
Din ædle Hustru fiin;
Roser og Akkeleier,
Lavendel og Rosmarin
Skal staae i Havens Løkke
Fra Vaar til Sancte Hans; —
Hun selv er Livets Smykke,
Hun er det Heles Krands.

Stolt sidde Du, Hr. Strange!
Med din yndige Gemal
Ved Gjæsteborde lange
I din Høieloftssal;
Omkring Dig glade Gjæster,
En Venneflok Du seer, —
Thi Aaret har mange Fester,
Dit Liv faaer endnu fleer!

Vil Kongen Hofbud sende,
Da paa din vrinske Hest
Foran de raske Svende
Du rider som til Fest.
Dig vinker din Hjertenskjære
Fra Svalen med sit Slør:
«Kom hjem igjen med Ære,
Med Seir, — men ikke før!»

Hun vil i Gjensynsstunden
Frembære Dig et Pant,
At hun og har Seier vunden,
Imens Du Seier vandt!» —
Her hvisked Ellen listigt,
Hun smilede derved:
«Han taler noget dristigt,
Dog veed han godt Besked!»

«Hav Tak,» vedblev han, «Kjære!
Du bød mig Huus og Hjem;
Her var jo godt at være,
Men jeg maa længer frem!
Jeg kan ei sidde stille
Bag Borgens tykke Muur,
Saalænge Lærkens Trille
Kan lokke mig fra Buur.

See! Eders Hjort, den ranke,
Som bragte Fredens Skjold,
Eiheller havde Tanke
Til meer at staae i Fold.
Den tog sig for at følge
Sit eget Hjertes Lov,
Den kunde sin Lyst ei dølge,
Men drog ad grønne Skov.

Jeg fæster ingen Qvinde,
Jeg sætter aldrig Bo;
Jeg har en Elskerinde,
Som evigt jeg er tro;
Som Solen kaster Skygge,
Som Blomst har Blad ved Blad,
Vi sammen boe og bygge,
Og skilles aldrig ad.

Fra Blomstens Kalk hun hæver
Til mig sit Øie sødt,
Som Ellepigen svæver
Hun over Engen blødt;
Hun lokker mig til Lunden,
Hvor Nattergale slaae,
Hun vinker mig fra Bunden
Af den sølvklare Aa.

Hvert Kildevæld, som klinger,
Mig tolker hendes Ord,
Paa Skyens Englevinger
Hun hæver mig fra Jord;
Hun alle Qvaler fjerner;
Naar Hjertet hedt har brændt,
Trøst skriver hun med Stjerner
Paa Nattens Firmament.

Vi mødes allevegne,
I Slot, i Bondens Bo,
Naar Dagens Farver blegne,
Naar Natten gaaer til Ro;
Hun deler, hvad mig qvæger,
Jeg øiner i hver Drik,
Der dufter i mit Bæger,
Hendes vækkende Blik.

Snart er hun blid og rolig,
Snart vild og barsk og streng,
Og saa igjen utrolig
Kaadmundet som en Dreng;
Snart fast som Klipperanden,
Snart flygtig som en Elv; —
Vi passe for hinanden,
Thi — saadan er jeg selv!

Derfor jeg hende følger,
Ihvor det saa gaaer,
Saalænge der end bølger
En Lok af mit Haar.
Med hende, paa min Vinge,
Som hidtil jeg fløi,
Vil jeg med Jubel svinge
Mig over Dal og Høi.

Alt Dagen er forsvunden
Og Natten stunder til,
End klinger gjennem Lunden
Smaafugles Klokkespil;
Hist staaer alt Maanen blide
Bag Skovens Rygning smukt;
Nu er det just paa Tide,
Jeg begynder min Flugt.

Naar først jeg er saa gammel,
At knap min Fod kan gaae,
Naar Vinen er mig vammel,
Og Rosen er mig graa;
Naar ikke meer mit Øre
Kan fatte Klangen reent, –
Da vil jeg Dig tilhøre,
Men — som jeg haaber, — seent!»

— Saa sprang han ned fra Rækket,
Og løftede sin Hat;
Han ønsked dem af Hjertet
Vel tusinde Godnat.
Han fløited ad sin Pudel,
Han vinked med sin Haand; —
Snart svandt i Krat hans Fjerbusk
Og de flagrende Baand.

OPLYSNINGER.

Side 1 Linie 1: *Kildemarkedsplads;* ved de «hellige Kilder» holdtes der tidligere, og holdes til Dels endnu, Markeder, hvor Varer falbødes, alskens Gøgl dreves, Vokskabinetter forevistes osv.; et af de bekendteste Kildemarkeder var ved St. Mogens's Kilde i Næstvedegnen tæt ved Chr. Winthers Fødeby. — Digteren omtaler sig som en Liredrejer, der har malede Billeder at forevise og forklarer dem for Gæsterne ved et saadant Kildemarked.

Side 2 Linie 16: *Frimestre* var Haandværkere, som ikke hørte til noget Lav og arbejdede uden Svende: her menes naturligvis Fuglene.

Side 3 Linie 17: *den indianske Mand;* der er sikkert ingen Grund til i disse Ord at søge en litterær Hentydning (til Paludan-Müllers Kalanus); Indianere og andre vilde Mennesker forevises som bekendt ofte paa Markeder.

Side 4 Linie 4: *Dagmoder,* Morgenrøden.

Side 7 Linie 8: *Kongeborgen;* som det følgende viser, er Talen om Gurre Slot.

Side 9 Linie 12: *Borgledet* var Indgangen til den ydre Borg, Forborgen.

Side 9 Linie 17: *Rosenlund,* Lystskoven.

Side 10 Linie 19: *Led*, Vej; *af Led*, af Sted.
Side 10 Linie 23: *tør ved*, behøver.
Side 14 Linie 21: *ringle sig*, ligge sammenrullet.
Side 16 Linie 14: *kurede*, rugede over deres Unger.
Side 17 Linie 23: *Pesten*, «den sorte Død» i Aarene 1349—50.
Side 18 Linie 22: *fortrøden*, sendrægtig (modsat ufortrøden).
Side 20 Linie 17: *Thi Hjorten osv.;* ogsaa Oehlenschläger omtaler, at Hjorten elsker Musik; i «Helge» lader han den standse for at høre paa en Sækkepibe: «Han lytted, han dvæled, han elsked denne Lyd» (se Digtet «Jagten»).
Side 24 Linie 3: *Vandmølle,* den nu forlængst nedlagte Vindbyholt Vandmølle, der ligesom de fleste Steder, som nævnes i de følgende Vers, ligger i Roholte Sogn, sydligst i Fakse Herred, nord for Fakse Bugt.
Side 24 Linie 8: *Bolefjord,* gammelt Navn paa Præstø Fjord.
Side 25 Linie 5: *Axelhoved*, en nu nedlagt Landsby i Roholte Sogn.
Side 25 Linie 7: *Vildbanegaarden;* Kongens Vildtbane (Jagtdistrikt) i Sydsjælland begrænsedes forhen ved et højt Dige «Vildtbanegrøften», som efter Sagnet skal være opført under Valdemar Atterdag. Vildtbanehuset laa i Snesere Sogn (Baarse Herred) ved et stort Led i Vildtbanegrøften.
Side 25 Linie 8: *Fedd*, en lang, smal Halvø (omtr. 1200 Tdr. Land), der begrænser Præstø Fjord mod Øst, og som er landfast mod Nord ved en smal Strimmel Jord. Feddet bestaar af opskyllet Strandsand, der indtil Midten af det 19. Aarhundrede laa uopdyrket hen og kun sparsomt var bevokset med Lyng, Enebær o. dsl. Ogsaa Feddet hører til Roholte Sogn.

Side 28 Linie 7: *Fore,* Adfærd, Optræden.
Side 37 Linie 8: *Axelvold;* rimeligvis menes der Aksel*hoved*, hvis Jorder nu hører under Herregaarden Linders*vold*.
Side 39 Linie 11: *skovbegroede Fedd;* Feddet var i Middelalderen skovbevokset; men af den gamle Skov er nu intet Spor tilbage.
Side 41 Linie 11: *Dobbel*, Spil, især Terningspil.
Side 42 Linie 3 og 5: Om Gulitza se Indledningen. Navnet «Rhitra» har Chr. Winther rimeligvis selv dannet efter det vendiske Bynavn Rhetra.
Side 47 Linie 7: *hellig Antons Kloster;* noget saadant Kloster har der sikkert ikke været i Roholtes Nærhed; derimod laa der et St. Antonii Kloster i Præstø (det oprettedes dog først under Kristjern I). Chr. Winther har altsaa ved en lille digterisk Frihed tilladt sig at flytte dette.
Side 47 Linie 24: *Ad samme Vei, hun kom,* sammenlign:

For Djævle som for Spøgelser det gælder,
at vi maa ind og ud ad samme Vej.
Det første staar os frit, det andet ej.
Goethes Faust (P. Hansens Oversættelse).

Side 51 Linie 15: *Knopper*, d. e. Frugtraklerne.
Side 52 Linie 2: *Sime*, tynd Snor, især Halmreb; her: Reb til at binde om Humlestængerne.
Side 52 Linie 9: *Øverstestuen*, Storstuen, et Rum, der benyttedes ved festlige Lejligheder, men til daglig stod øde med nøgne Vægge og kun var møbleret med Kister.
Side 53 Linie 7: *En vandrende Sanger;* omvandrende «Legere» omtales ofte i Middelalderen. Fra først af (i det 12. Aarh.) var de lidet ansete Udlændinge, Gøglere, som spillede paa Strengeinstrumenter eller Pibe; men mod Middelalderens Slutning optraadte de ogsaa som Sangere, og deres Anseelse steg, ved at de nu ofte var

Landets Børn og faste Gæster ved Kongernes Hoffer.

Side 58 Linie 1: *Kong Erik*, d. e. Erik af Pommern.

Side 58 Linie 2: *Høielofts-Sal;* Højeloft var den øverste og fineste Etage i en Borg.

Side 58 Linie 3: *engellandske Frøken;* Frøken var i Middelalderen Betegnelse for Kongedøtre eller fyrstelige Kvinder overhovedet (Leonora Kristina, Kristian den Fjerdes Datter, kaldtes f. Eks. Frøken endogsaa efter sit Giftermaal med Ulfeldt).

Side 58 Linie 4: *Gemal;* Erik af Pommern blev i Efteraaret 1406 gift med Filippa, Datter af den engelske Konge Henrik IV. Ægteskabet var, som bekendt, barnløst.

Side 58 Linie 15: *Hagelskuur*, Hagelbyge.

Side 59 Linie 6: *af den ædleste Rod;* han var af Strangesen'ernes Æt (se i øvrigt Indledningen).

Side 59 Linie 8: *Kammersvend* bruges om forskellige Hofbetjente; her noget lignende som Kammerjunker.

Side 59 Linie 11: *Frøken Ellen*, historisk rigtigere: «Jomfru», saaledes kaldtes nemlig ugifte Adelsdamer i Middelalderen.

Side 60 Linie 1: *gamle Dronning,* Dronning Margrete.

Side 60 Linie 3: *Fruerbuur,* Kvindeværelse (sammenlign: Fadebur).

Side 60, Linie 8: *unge Dronnings,* Filippas.

Side 61 Linie 19: *foldet*, indelukket i en Fold, Indhegning til Kvæg.

Side 62 Linie 17: *taalig*, fredsommelig.

Side 63 Linie 19: *Stød,* Forhindring (paa en Vej).

Side 64 Linie 6: *Holsters Land;* der sigtes til de langvarige Kampe om Besiddelsen af Sønderjylland, som Kong Erik maatte udstaa med de holstenske Grever. «Ingen dansk Konge har i

samme Grad som han sat hele sit Liv ind paa den Tanke at generhverve Sønderjylland, ingen har bragt et lignende Offer derfor: tre Kroner og sit Eftermæle.» (A. D. Jørgensen).

Side 64 Linie 7: *Liig Odderen osv.;* om Krigstoget 1417 siger Arild Hvitfeldt i sin Danmarks-Krønike: «Han holdt længe Søen, før han vilde lande. De kaldede hannem derfore en Odder, for han ikke vilde have Halen af Vandet».

Side 67 Linie 15: *Sort og Guult og Rødt;* skyldes det mon et Tilfælde, at Chr. Winther lader de tidligere tyske (slesvig-holstenske) Farver være Rhitras Yndlingsfarver? Den ene af de Tyskere, som har oversat «Hjortens Flugt», opfatter det som en tilsigtet Haan.

Side 67 Linie 17: *Spanger,* Guld- eller Sølvspænder.

Side 70 Linie 18: *som hun var To;* hun var «Dobbeltgænger».

Side 74 Linie 16: *vævede i Lad;* «væve i Lad» er de gamle Folkevisers staaende Udtryk om kunstfærdigt kvindeligt Haandarbejde, Kunstvævning (Lad = Guldbræmme, Pyntebaand).

Side 75 Linie 24: *fattig* betyder i det gamle Sprog ofte «stakkels», «elendig».

Side 77 Linie 3: *Frueklostre,* Nonneklostre; i mange af disse var Flertallet af Nonnerne Adelsdamer.

Side 79 Linie 2: *Borgleie,* Indkvartering; «lægge sig til Borgleje», tage midlertidigt Ophold.

Side 83 Linie 2: *Lante Ryn,* sammentrukket for Lante Rygen, det middelalderlige Navn for Rügen.

Side 83 Linie 6: *Eders Jomfruland;* blandt de mange urigtige Forklaringer af Navnet Møen er ogsaa den, «at Møens Land skulde være det samme som Jomfruens Land». Ligeledes Ingemann kalder Møen «det høje Jomfruland» (i «Valdemar den Store og hans Mænd»). — Som bekendt

kan man i klart Vejr se Rügen fra Møens Klint.

Side 83 Linie 19: *streed med Steen,* strittede, kastede.

Side 84 Linie 16: *Mørkets Gud;* de vendiske Hedninger tilbad Czernobog (den sorte Gud), Guden for Mørket og det onde. Han dyrkedes med blodige Ofre blandt andre Steder i det tidligere nævnte Rhetra.

Side 86 Linie 17: at *tjelde*, at behænge Væggene med Tæpper, Draperier, som det var Skik at gøre ved Højtider; Skikken kendes endnu i svenske Bønderstuer.

Side 92 Linie 9: *hellig Anton*, den hellige Antonius af Padova (1195—1231), om hvem det hedder, at selv Fiskene lyttede til hans Prædiken, anraabtes ofte af Fiskerne.

Side 92 Linie 22: *Videslet*, ældgammelt Navn paa de østlige danske Øer. I den danske Rimkrønike hedder det f. Eks., at Kong Dan blev

> «skikket til Konge og til Formand
> i Sjælland, Lolland, Falster, og Møen ej forgæt;
> hvilke Land som kaldes Videslet.»

Side 94 Linie 16: *Ham*, Dyreskikkelse, hvori Mennesker bragtes ved Trolddom. Den Ulv, Strange saa uden for Hytten, var altsaa Gulitza; hun var «Varulv».

Side 97 Linie 13: *Ved ham, der rider osv.*, Vendernes øverste Gud, Svantevit, hvis Tempel og Billedstøtte stod i Arkona paa Rügen, men ødelagdes ved Arkonas Erobring, 15. Juni 1169. Sakso fortæller, at Svantevit havde en hvid Hest, som han efter Folkets Tro selv red paa, naar han kæmpede mod sine Fjender; thi den fandtes ofte om Morgenen saa svedig og tilsølet, som om den havde været paa et langt Ridt.

Side 97 Linie 15: *ved Hende, der er frugtbar osv.*, Siva (eller Ziewa), Gudinden for Skovene og for Jagten, opfattedes tillige som Frugtbarhedens og Kærlighedens Gudinde.

Side 98 Linie 9: *Ved Susaae hist der ligger osv.*; hvilket Kloster Chr. Winther har tænkt paa, lader sig ikke afgøre bestemt. Det eneste Nonnekloster, som laa ved Susaa, var paa Gavnø i Susaaens Munding; men den Omtale, der siden gives af «Susaakloster», passer ikke rigtig paa Gavnø.

Side 102 Linie 5: *Solklæde*, et Klæde af stivet Lærred, som Kvinder paa Landet binder om Hovedet til Værn mod Solen.

Side 109 Linie 18: *Føring*, Fødevarer, som indbudne Gæster bringer til Gildehuset een eller et Par Dage før Festen.

Side 110 Linie 7: *Nakkestykke;* til Brudepynten i Præstø Amt hørte, at Haaret blev glat opstrøget i Nakken. Nakkestykket var et rundt Stykke Silketøj besat med Perler og lignende glimrende Sager og med brogede Baand langt ned ad Ryggen.

Side 110 Linie 20: *Skafferne*, de, som ved Gilder førte Opsyn med Mad og Drikke, forestod Beværtningen og holdt Orden ved Bordet.

Side 111 Linie 7: *De bleve alle qvægede osv.;* «Indtraf Bondens Selskabs-Glæder i Sommerens Tid, da saa jeg ofte et Bord anrettet under aaben Himmel for Krøblinge, halte og blinde fra Veje og Stier», skriver en Præst om de nordsjællandske Bønder i 18de Aarhundredes Slutning; (sammenlign ogsaa Chr. Winthers «Vaabendragerens Ed»).

Side 112 Linie 1: *Løkke*, indhegnet Mark.

Side 112 Linie 20: *Med lodne Spidser to;* som be-

kendt er Hjortens Takker i den første Tid efter deres Frembrud omgivne af en laadden Hud eller Bast.

Side 112 Linie 22: *spored*, d. e. vejrede, mærkede ved Hjælp af Lugten, at nogen nærmede sig.

Side 120 Linie 17: *Niels Strangesøn osv.*; Strange Nielsens Fader, Niels Strangesen, var Rigsraad og Ridder og har som saadan hørt til sin Tids fornemste Mænd. Dronning Margrete forlenede ham med Hillerslev og Ørum, begge i Ty.

Side 120 Linie 22: *Jernskjæg;* Peder Jærnskæg (af den nu forlængst uddøde Adelsslægt Skægge eller Jærnskæg) omtales som en bekendt «Admiral» under Valdemar Atterdag, «Kong Voldemar fast kær og behagelig» siger Arild Hvitfeldt.

Side 121 Linie 5: *Stakarl* = Stakkel, Stodder (oprindelig «Stavkarl» d. e. en Mand, som gaar med Stav, Tiggerstav).

Side 123 Linie 15: *Ibskal*, en hvid, riflet Muslingskal. Pilegrimmenes Skytshelgen, Apostelen Jakob (Ib eller Jeppe), afbildes ofte i Middelalderen med denne Muslingskal i Haanden; en saadan «Ibskal» satte ogsaa Pilegrimmene i Reglen paa deres Hat eller Taske, særlig naar de drog til St. Jago di Compostella i Spanien. Slægten Jærnskæg havde som Vaabenmærke en hvid «Ibskal» og en Guldmaane i blaat Felt; i Hjælmen over Skjoldet sad syv grønne Paafuglefjer.

Side 126 Linie 9: *En taarnet Borg osv.;* Hr. Peders Borg maa tænkes liggende i Nordsjælland, i Nærheden af Halsnæs (øst for Isefjordens Indløb), Tisvilde Fiskerleje og Arresø.

Side 126 Linie 23: *Gjøs*, et mindre Flag, der anbringes paa Bovsprydet af Krigsskibe, som ligger til Ankers; men Chr. Winther har maaske tænkt

sig, at Ordet kunde betyde en Slags Sejl, eller ment «*Pøs* og Skøde».

Side 128 Linie 17: *Kong Volmer*, Valdemar Atterdag.

Side 128 Linie 18: *virke den allerfineste Væv* = spinde de snildeste Rænker.

Side 128 Linie 24: «*den salte Rhin*» bruges i de gamle Folkeviser om Havet.

Side 129 Linie 11: *Da Visbys Mure revned;* da Valdemar Atterdag havde erobret den rige Hansestad Visby (1361), lod han bryde Hul i Muren ved Siden af Porten og holdt sit Indtog dergennem. For at undgaa Plyndring maatte Borgerne betale store Løsepenge; det fortælles f. Eks., at Kongen lod stille tre store Ølkar paa Torvet, hvilke de overvundne maatte fylde med Sølv.

Side 129 Linie 14: *Stob*, Drikkekar, Bægere.

Side 129 Linie 18: *holdt Kuur*, holdt Udkig (dannet efter det gamle Ord en Kure = Vægter, Udkigsmand.

Side 130 Linie 1: *Jens Due*, om ham se Indledningen.

Side 130 Linie 3: *see min Leilighed*, udspejde Forholdene.

Side 130 Linie 24: *Og døied Sult og Kuld;* om denne Begivenhed fortæller Arild Hvitfeldt: «Peder Jærnskæg, som var fangen til (i) Vismar med sine, han kom underlig af de haarde Lænker, som han laa udi, formedelst det hellige Blods Paakaldelse, som til Sverin forvares. Man fortæller hannem at have ladet beskænke Taarngemmerne, og der han saa dennem drukne, er han udgangen og taget en hans Staldbroder paa Ryggen at bære til Skibs, hvilken han formaledidede (forbandede) paa Vejen, ligesom han havde drukket sig saa drukken, at han skulde bære hannem til Baads, og dermed er han undkommen.»

Side 131 Linie 2: *Sancte Crispin;* St. Crispinus led

Martyrdøden under Kejser Diokletian; det fortælles om ham, at han stjal for at kunne give Almisser. Peder Jærnskæg anraaber ham vel for at finde et listigt Paafund til at slippe ud.

Side 131 Linie 3: *loved mig*, usædvanligt = anraabte.

Side 131 Linie 4: *det hellige Blod i Schwerin;* «helligt Blod» fandtes paa et Par Steder i Mecklenburg. Om Oprindelsen til en af disse Helligdomme fortæller Sagnet, at en Hyrde ved Altergang havde beholdt Hostien i Munden og havde taget den med sig hjem, for at «Jesu Legeme» skulde beskytte hans Hus; men Hostien begyndte at svede Blod, hvorfor den bragtes til Klosteret, og det hellige Blod blev derefter Maalet for mange Valfarter.

Side 134 Linie 13: *Toninger;* Landtoning, den Maade, hvorpaa Landet viser sig fra Søen.

Side 134 Linie 15: *Solfald*, Solnedgang.

Side 134 Linie 16: *Fakkebjerg*, paa Sydspidsen af Langeland.

Side 136 Linie 2: *fornem Slægt;* den adelige Slægt Skave uddøde i Slutningen af det 16. Aarhundrede.

Side 136 Linie 6: *Fra Hr. Jens Dues Gaard;* Jens Due ejede bl. a. Herregaarden Krageholm i Skaane.

Side 139 Linie 22: *Ørethings Borg;* allerede i Oldtiden var Øresund Nordens vigtigste Farvand, hvor hver Sommer en Mængde Handelsskibe fra alle de omliggende Lande («Øreflaaden») samledes for at købslaa. Paa Holmen foran den lille By «Havn» byggede Absalon en Borg for at beskytte Havnen; «Havn» fik derefter Navnet «Købmand-Havn» (København).

Side 140 Linie 24: *Inden Kirke hun laae*, d. e. uden at have været i Kirke som «Kirkegangskone».

Side 149 Linie 4: *forløved*, gav Orlov, Afsked.

Side 149 Linie 7: *Skovkloster*, et af Landets største Benediktinerklostre, det nuværende Herlufsholm.

Side 156 Linie 2: *Fensmark By,* Chr. Winthers Fødeby, omtr. 1 Mil nordøst for Næstved.

Side 156 Linie 3: *Kalkerup og Sipperup*, begge i Fensmark Sogn.

Side 156 Linie 5: *Om blomsterklædte Maitræ;* Talen er om den ældgamle Bondeskik «at føre Sommer i By». Paa den bestemte Dag samledes Karlene i fineste Puds med Baand, Sløjfer, Sølvlænker, Løv m. m. Derefter red man — paa pyntede Heste — omkring til Nabobyerne. Med Toget fulgte Spillemænd og en «Askefis» (en Nar, der bl. a. kastede Aske paa Folk). I Gaardene sang Rytterne en Sommervise («Alverdens Skaber mild og blid»), hvorefter de blev trakterede. Gaverne, som indsamledes, blev efter Hjemkomsten anvendt til et Gilde. Ved dette dansedes der omkring Majstangen, en høj Stang, pyntet med Løv («Maj»), Kranse og Baand. Majgreven var Karlenes Fører; han var pyntet med to Kranse, der hang over Kors paa hans Bryst og Ryg. Om Aftenen i Gildesgaarden valgte han en Pige til Majgrevinde (Majinde eller Majbrud) ved at hænge Kransene paa hende.

Side 156 Linie 12: *Bul*, Trøje uden Ærmer; paa Sjælland bares en saadan kun af Kvinder.

Side 157 Linie 21: *Holmegaard ved Mosen;* Herregaarden Holme eller Holmegaard ligger for Enden af den store Porsmose, tæt ved Fensmark. Den tilhørte i det 15. Aarhundrede Medlemmer af Adelsslægten Griis; nogen «Iver Bugge» har aldrig ejet den.

Side 162 Linie 1: *Voldermisse* eller Valborgmesse («Skøn Valborgs Dag»), den 1. Maj, opkaldt efter

en engelsk Prinsesse, der døde som Abbedisse i Tyskland (780).

Side 164 Linie 10: *Mørkestuen*, Fængslet.

Side 165 Linie 2: *Fant*, Landstryger.

Side 169 Linie 13: *Vase*, Vej over en Mose, lavet af Risknipper eller lignende.

Side 173 Linie 1: *Bislag*, en mindre Udbygning foran Gadedøren, dannet af et udhængende Tag, der hviler paa Stolper.

Side 174 Linie 15: *Thi Barn er osv.*; ældgammelt dansk Ordsprog : «Saa er Barn i By bært (pænt, artigt), som hjemme er lært.»

Side 174 Linie 17: *See, naar jeg Narren osv.*, disse Ord minder om en af Boileaus Satirer, hvori det hedder:

> De rette Navne bruger jeg, det er min Natur:
> En Kat jeg kalder Kat, og Rolet en Filur.
>
> (Je ne puis rien nommer, si ce n'est par son nom.
> J'appelle un chat un chat, et Rolet un fripon).

Side 176 Linie 8: *Spøl,* Bærme, Spildevand.

Side 177 Linie 11: *St. Jørgen*, St. Georg, en af den katolske Kirkes berømteste Helgener. Hans Hovedbedrift skal have været at frelse en Kongedatter ved at dræbe en frygtelig Drage.

Side 177 Linie 19: *Kongens Vælde,* Valdemar Atterdags.

Side 178 Linie 7: *Velskland*, Italien.

Side 178 Linie 8: *Kaiserens Hær*, den tyske, («romerske») Kejsers.

Side 178 Linie 9: *Fænnik,* egl. «lille Fane», Hærafdeling.

Side 179 Linie 2: *Perus* d. e. Perugia, en smukt liggende Bjergby i Mellemitalien.

Side 181 Linie 17: *Min Fader var som Tønder osv.;* et italiensk Ordsprog siger: «Manden er Tønder, og Kvinden er Blaar, Fanden Ild i dem begge

slaar». (L'uomo è fuoco, e la donna è stoppa: vien poi il diavolo e gliel'accocca).

Side 188 Linie 6: *Bysvenden*, Politibetjenten.

Side 189 Linie 20: Slægten Bugges Vaaben var Forkroppen af et Vildsvin.

Side 193 Linie 3: *Han sagde af*, fortalte om.

Side 194 Linie 22: *Inger*, Rhitras Terne.

Side 195 Linie 24: *Alverdens Haab og Trøst* d. e. et Kristusbillede, Krucifiks.

Side 197 Linie 1: *Kongeborgen*, Gurre.

Side 198 Linie 10: *St. Albani Fest;* Alban er Navn paa to bekendte Helgener (Englands første Martyr † 303 og Mainz's Skytshelgen † ca. 400), som begge dyrkedes i Danmark. Den 21. Juni fejredes som deres fælles Helgendag.

Side 198 Linie 14: *frag*, dygtig.

Side 199 Linie 1: *Ibskal*, se Noten til S. 123 L. 15.

Side 200 Linie 5: *Hovedlav* eller Hovedlag, Hovedtøj (til Hest), Grime.

Side 200 Linie 10: *Helm*, Ro (smlgn. at helme).

Side 202 Linie 3: *Unnen*, Middagsmad.

Side 202 Linie 5: *Skiven*, Bordet.

Side 211 Linie 12: *Til Kur* vistnok = Rolighed, Hvile.

Side 214 Linie 7: *Morinde;* Ordet bruges undertiden i Betydningen Negerinde; men her maa det vist tages i den sjældnere Betydning: sort Maske.

Side 214 Linie 9: *Mundgodt*, et oldnordisk Ord, som ofte er blevet misforstaaet. Egentlig betyder det hjemmebrygget Øl; men det er almindelig blevet opfattet, som om det betød «noget, der er godt for Munden», lækre Sager m. m. Her skal det maaske betyde Mjød.

Side 214 Linie 14: *Lad*, ophøjet Brædegulv.

Side 218 Linie 5: *den hellige Vigilie*, Nattemesse.

Side 223 Linie 6: *Boddik*, lille, rund Trææske med Laag.
Side 228 Linie 14: *Nattens stærke Gud*, Czernobog.
Side 229 Linie 19: *tør kun ved*, behøver kun.
Side 233 Linie 20: *Retmaal*, rigtigt Maal: «gik i Takt efter Sangen».
Side 236 Linie 9: *Mandeblods Knopper*, Knopper af Planten Hypericum («Perikon»).
Side 236 Linie 14: *fuus*, ivrig.
Side 240 Linie 10: *slug*, listig.
Side 243 Linie 12: *side*, langt nedhængende.
Side 252 Linie 22: *Fald*, Faldgruber, Fælder.
Side 259 Linie 3: *Hvor falsk var ikke Isen osv.*; «Han gjorde fast aldrig noget Skridt, han tabte jo noget paa Vejen» (Holberg).
Side 259 Linie 18: *det hellige Land*; efter et Besøg hos den tyske Kejser Sigismund (1424) var Erik af Pommern draget paa en Pilegrimsrejse til Palæstina, hvor han bl. a. havde gæstet Christi Grav.
Side 260 Linie 5: *Han fangen blev osv.*; Chr. Winther har tilladt sig nogle Afvigelser fra Historien; de holstenske Grever havde i dette Tilfælde ingen Andel i Kong Eriks Uheld, ej heller blev han fanget eller lænket. Arild Hvitfeldt fortæller, at da Kongen var i Besøg hos Kejser Sigismund, var der i Kejserens Gaard en Østerlænding, som vidste, at han var Konge over tre Kongeriger, og som tegnede hans Billede («afkontrafejede ham») og sendte det til sine Bekendte i Syrien og Saracener-Sultanens Land. Efter dette Billede blev Kong Erik kendt af en «Postmester», hvem han maatte give en Pengesum for ikke at blive røbet.
Side 260 Linie 7: *gyldne Nøgler*, Bestikkelse.
Side 260 Linie 12: *Over Dannevirkes Muur*; man

huske, at «Hjortens Flugt» er digtet i Tiden mellem de to slesvigske Krige.

Side 261 Linie 9: *Jeg sige vil til Kongen;* i Peder Jærnskægs Ord vil man uden Vanskelighed kunne finde forskellige Hentydninger til Forhold under Frederik den Syvendes Regering.

Side 261 Linie 20: *Hvad Fædrene har havt*, nemlig Sønderjylland, for hvilket Erik af Pommern kæmpede under hele sin Regeringstid.

Side 263 Linie 6: *Frammers*, Forværelse.

Side 264 Linie 24: *Marsk og Befalingsmand;* Jens Due var Rigens Hofmester og Befalingsmand bl. a. paa Duborg i Flensborg (rimeligvis opkaldt efter ham).

Side 269 Linie 11: *axlede*, kastede om Skuldrene.

Side 280 Linie 15: *tage Kjending*, Søudtryk: bestemme efter Kysternes Udseende, hvor man er.

Side 283 Linie 4: *igjen,* i Møde, «for at modtage ham».

Side 286 Linie 10: *En Høiryg stor;* øst for Næstved ligger en Række store Sandbanker; Sagnet fortæller, at de er opstaaede ved, at en Trold havde fyldt sin Skindsæk med Strandsand for at begrave Næstved i Sand; men paa Vejen løb dette ud af et Hul i Sækken, og derved blev Sandbankerne til.

Side 286 Linie 17: *Solsæt*, Solnedgang («Solen sættes»).

Side 291 Linie 2: *Erik*, Kongen.

Side 292 Linie 2: *Paa Een,* nemlig Kong Erik.

Side 292 Linie 11: *En Anden;* Cæcilia, der havde været en af Dronning Filippas Jomfruer, blev efter Dronningens Død Kong Eriks Frille.

Side 292 Linie 24: *fortjene baade Galge og Hjul;* i de tre sidste Aar af sin Regeringstid og de første 10 Aar efter sin Afsættelse (1439) opholdt

Erik af Pommern sig paa Gulland, hvorfra han som bekendt drev Sørøveri.

Side 293 Linie 8: *Og tigger til et Kruus;* fra Gulland drog Kong Erik til Pommern (1449), hvor han døde 1459 i Rügenwalde (ikke paa Rügen), som man tidligere mente, «i stor Fattigdom og Elendighed».

Side 293 Linie 9: *Didhen*, til Rügen.

Side 298 Linie 22: *Ypern*, storbladet Ælm, Alm.

Side 303 Linie 17: *ruske* (tysk rauschen), larme, rasle.

Side 304 Linie 12: *Den græssede et Fjed*, d. e. gik græssende et Skridt frem.

Side 309 Linie 2: *Den har et gammelt Navn;* rimeligvis har Digteren tænkt paa Odinshøj, nordvest for Helsingør; den er dog ikke nogen Gravhøj, som her angivet.

Side 316 Linie 8: *boe*, berede.

Side 317 Linie 20: *Maard*, rettere: Maar = Mø.

Side 318 Linie 3: *Stegevender*, et Jærnredskab med Hjul og Lodder, hvorved Spiddet med Stegen paa drejedes over Ilden.

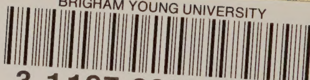
Side 320 Linie 4: *gjordede sin Lænd*, «rustede sig» = tog fat.

Side 324 Linie 7: *bede*, egl. lade (Hundene) bide, d. e. jage.

Side 324 Linie 9: *riste*, sydsjællandsk Ord (alm. rispe): pløje paa den Maade, at kun hveranden Fure væltes om af Ploven, og den oppløjede Jord lægges oven paa den upløjede Jordstrimmel, hvorved de bringer hinanden i Forraadnelse.

Side 324 Linie 21: *Havens Løkke*, Indelukke.

Side 325 Linie 10: *vrinsk Hest*, Hingst.

Date Due

